

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ  
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ  
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ  
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

## **ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ**

**ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ  
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВАННЯ, НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ  
УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ**



*Краматорськ  
2020*

**АВТОРИ-РОЗРОБНИКИ:**

<b>Олексій БУРЕНКО</b>	методист відділу дистанційного навчання
<b>Ірина ВОЛОШИНА,</b>	методист відділу математики
<b>Світлана ВОРОБІЙОВА,</b>	завідувач відділу математики
<b>Світлана ГАРНА,</b>	завідувач відділу гуманітарної освіти
<b>Олена ГОЛОВІНА,</b>	методист відділу української мови та літератури
<b>Галина ГУНДАРЕВА,</b>	завідувач відділу природничих дисциплін
<b>Олексій ЗАРІЦЬКИЙ,</b>	старший викладач кафедри психології та розвитку особистості
<b>Оксана КАДУК,</b>	в.о. завідувача відділу соціально-психологічного супроводу розвитку особистості
<b>Наталія КАПІНУС,</b>	завідувач відділу початкової освіти
<b>Олексій КАЧАН,</b>	завідувач відділу методичного забезпечення оздоровчої функції освіти та фізичної реабілітації
<b>Аліна КОВАЛЬ,</b>	завідувач ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти
<b>Дмитро КОСТЕНКО,</b>	завідувач відділу дистанційного навчання
<b>Євгенія ЛУГАНЦОВА,</b>	методист відділу організаційно-методичного супроводу розвитку обдарованості
<b>Денис МАЛЄЄВ,</b>	доцент кафедри психології та розвитку особистості, кандидат психологічних наук
<b>Світлана МИХАЛЬОВА,</b>	методист відділу суспільних дисциплін
<b>Марина МОЧИКІНА,</b>	методист відділу гуманітарної освіти
<b>Світлана ПАНЧЕНКО,</b>	завідувач відділу технологій
<b>Олена ПИЛИПЧУК,</b>	завідувач відділу інформаційних технологій
<b>Тетяна ПОПОВА,</b>	методист відділу української мови та літератури
<b>Валентина ПОУЛЬ,</b>	завідувач кафедри психології та розвитку особистості, кандидат психологічних наук
<b>Людмила ПРЯДКО,</b>	методист відділу природничих дисциплін
<b>Ірина РИБАК,</b>	завідувач відділу суспільних дисциплін
<b>Людмила САЛАГУБ,</b>	методист відділу суспільних дисциплін
<b>Олена САМАТОВА,</b>	методист відділу природничих дисциплін
<b>Марина СИЧЕВСЬКА-ДЕГТЯРЬОВА,</b>	завідувач відділу організаційно-методичного супроводу розвитку обдарованості
<b>Галина СКВОРЦОВА,</b>	методист ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти
<b>Олена СПРКЕ,</b>	методист відділу організаційно-методичного супроводу розвитку обдарованості
<b>Ольга СТЯГУНОВА,</b>	завідувач відділу дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук
<b>Ірина ТРЕМБАЧ,</b>	методист відділу початкової освіти
<b>Ольга УСАЧОВА,</b>	методист відділу початкової освіти
<b>Аліна ШИРКО,</b>	завідувач відділу культури та естетики

**Д48 Дистанційні технології в освіті: збірник науково-методичних рекомендацій щодо організації виховання, навчання та розвитку учасників освітнього процесу під час карантину / під ред. Ю. О. Бурцевої, Д. В. Малєєва. – Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2020. – 95 с. – Електрон. аналог друк. вид.**

Задля розв'язання актуальних питань професійного розвитку педагога працівниками Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти розроблено збірник методичних рекомендацій щодо використання дистанційних технологій в освіті. У цьому збірнику висвітлено низку актуальних питань освіти сьогодення: «Як школярам не втратити освітній ритм під час карантину? Чому вчителю важко дається дистанційна освіта? Як батькам на карантині водночас працювати та створювати умови для навчання дітей? Що допоможе зберегти фізичне та психічне здоров'я під час пандемії?».

Для організаторів післядипломної педагогічної освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, керівників загальноосвітніх навчальних закладів та установ системи загальної середньої освіти, дошкільної освіти, методичних служб усіх рівнів, а також усіх, хто цікавиться питаннями модернізації вітчизняної системи післядипломної педагогічної освіти.

# ЗМІСТ

<b>ВСТУП</b> .....	<b>4</b>
<b>I ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ</b> (Дмитро КОСТЕНКО, Олексій БУРЕНКО, Денис МАЛЄЄВ).....	<b>5</b>
<b>II ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ</b> (Валентина ПОУЛЬ, Олексій ЗАРІЦЬКИЙ, Оксана КАДУК).....	<b>12</b>
<b>III МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВАННЯ, НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</b> (Ольга СТЯГУНОВА).....	<b>16</b>
<b>IV МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ТА ПЕДАГОГІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ</b> (Наталія КАПІНУС, Ольга УСАЧОВА, Ірина ТРЕМБАЧ).....	<b>20</b>
<b>V МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОКРЕМО ЗА ПРЕДМЕТАМИ</b>	
<b>ІНОЗЕМНІ МОВИ</b> (Марина МОЧИКІНА).....	<b>25</b>
<b>ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА, МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ МОВ І МЕНШИН</b> (Світлана ГАРНА).....	<b>33</b>
<b>ХІМІЯ</b> (Людмила ПРЯДКО).....	<b>38</b>
<b>ІСТОРІЯ, ПРАВОЗНАВСТВО ТА ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА</b> (Ірина РИБАК, Людмила САЛАГУБ, Світлана МИХАЛЬОВА).....	<b>41</b>
<b>УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА</b> (Тетяна ПОПОВА, Олена ГОЛОВІНА).....	<b>49</b>
<b>ФІЗИКА</b> (Галина ГУНДАРЕВА).....	<b>56</b>
<b>ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА</b> (Олексій КАЧАН) .....	<b>58</b>
<b>ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ, ТЕХНОЛОГІЇ</b> (Світлана ПАНЧЕНКО).....	<b>59</b>
<b>БІОЛОГІЯ</b> (Людмила ПРЯДКО).....	<b>61</b>
<b>ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я</b> (Олена СПІРКЕ).....	<b>64</b>
<b>МАТЕМАТИКА</b> (Світлана ВОРОБІЙОВА, Ірина ВОЛОШИНА).....	<b>65</b>
<b>МИСТЕЦТВО</b> (Аліна ШИРКО).....	<b>72</b>
<b>ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ</b> (Олексій КАЧАН).....	<b>80</b>
<b>ГЕОГРАФІЯ</b> (Олена САМАТОВА).....	<b>82</b>
<b>ІНФОРМАТИКА</b> (Олена ПИЛИПЧУК).....	<b>86</b>
<b>VI МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ</b> (Марина СИЧЕВСЬКА-ДЕГТЯРЬОВА, Євгенія ЛУГАНЦОВА).....	<b>88</b>
<b>VII РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИХ ЗАНЯТЬ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ</b> (Аліна КОВАЛЬ, Галина СКВОРЦОВА).....	<b>90</b>

## Вступ

*Шановні колеги, освітяни Донеччини, у період карантину закладам освіти рекомендується проводити заняття в режимі дистанційної підтримки освітнього процесу. У зв'язку із цим колективом Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти зроблено спробу визначити: у який спосіб трансформувати освітню політику в карантинних умовах та розвивати дистанційну освіту в реаліях суспільства, що розвивається, через потрясіння та конфлікти; як подолати виклики, що постали через пандемію як перед освітою, так і перед родинами, окремими людьми та спільнотами; важливість у нинішніх умовах педагогіки партнерства та критичного мислення; як у кризові періоди зберігати фізичне здоров'я та психологічну стійкість.*

*Як ви думаєте, яким буде «світ після»? Що саме і як зміниться чи має змінитися після того, як пандемія мине? Які повинні залишатися константи? На нашу думку, освітня система України набуде більш сучасного вигляду, стане більш мобільною, гнучкою, відкритою. Події, що сталися, змушують більшу частину вчителів долати антиінноваційні бар'єри, відкриваючи нові горизонти у професії (засвоєння нових форм, методів, професійних ролей, філософії роботи), ставати відповідальними, самостійними. Також погоджуємося з думкою Миколи Скиби, експерта напрямку «Освіта» Українського інституту майбутнього, що сьогодні потрібно змістити наголоси у сприйнятті змісту роботи педагога. Із виконавця програми він має стати її творцем, з чемпіона із заповнення журналу і перевірки зошитів – у спеціаліста з людського розвитку. Global Teacher Prize, EdCamp, інші різноманітні фестивалі та тренінги – дуже добрий фермент для трансформації сприйняття, але його вистачає лише на короткі спалахи свят, а він дуже потрібен у буднях. З тотального підлеглого вчитель має перетворитися у суб'єкта трудових відносин, чії права і повноваження чітко окреслені контрактом з адміністрацією школи, а також меморандумом про співпрацю сім'ї та навчального закладу.*

*Тож, саме у цифровому просторі, використовуючи інструментарій та можливості сучасних дистанційних технологій, освітянам можливо розпочати цю «трансформацію сприйняття». Саме тому під час упровадження сучасної вітчизняної освітньої реформи «Нова українська школа» (НУШ) важливим напрямом роботи є формування інформаційно-цифрової компетентності вчителів.*

В.о. ректора  
Донецького обласного інституту  
післядипломної педагогічної освіти  
**Юлія Бурцева**

## І. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ

*Дмитро КОСТЕНКО, Олексій БУРЕНКО, Денис МАЛЄЄВ*

Згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19», від 25.03.2020 № 239 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України», листів Міністерства освіти і науки України № 1/9-154 від 11 березня 2020 року, № 1/9-173 від 23.03.2020 року «Щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час карантину», №1/9-182 від 31.03.2020 року «Щодо організованого завершення 2019/2020 навчального року та зарахування до закладів загальної середньої освіти», листа ДОН ОДА 01-24/572/0/160 від 13.03.2020 «Про організацію дистанційного навчання закладах загальної середньої освіти Донецької області» у період карантину закладам освіти рекомендується проводити заняття в режимі дистанційної підтримки освітнього процесу.

З метою забезпечення неперервності освітнього процесу, якісного виконання навчальних планів освітніх програм закладів освіти області, а також задля підтримки організації дистанційного навчання під час карантину за ініціативи департаменту освіти і науки Донецької облдержадміністрації в період 01–24 квітня Донецький ОБЛІППО пропонує освітянам області серію вебінарів.

Під час роботи буде розглядатися інструментарій впровадження дистанційного навчання в ЗЗСО, надаватимуться практичні поради та рекомендації. На цій сторінці <https://ippo.dn.ua/index.php/dystantsiine-navchannia/videokonferentsii> буде поступово викладатися матеріал та розклад відеотрансляцій. Трансляції будуть починатись о 15:00 за посиланням <https://meet.lync.com/donoblippo/kostenko/H1CK3SPQ>.

Пропонуємо переглянути перший вебінар із теми «Дистанційне навчання 2020: моніторинг, виклики, методична підтримка» за посиланням <https://youtu.be/vIHtHm8dioU>

Заклади освіти та учні мають можливість скористатися єдиною системою для навчання – Відкритою онлайн-школою, що забезпечить швидке створення, поширення контенту та завдань для організації освітнього процесу в дистанційному форматі. Вебсервіс є зручним для використання вчителями та учнями, дозволяє організувати процес навчання як з персонального комп'ютера, так і з мобільних пристроїв (iOS, Android). Завдяки можливостям дистанційної платформи вчитель може відстежувати персональну роботу кожного учня, оцінювати її, надавати рекомендації тощо.

Скористатися контентом Відкритої онлайн-школи можуть усі охочі учні 1–11 класів без реєстрації.

На сайті Дистанційна освіта школярів Донеччини (<https://eschool.dn.ua/>) розміщено відкриті дистанційні уроки. Активну участь у створенні електронного контенту взяли школи: *м. Краматорськ* – Економіко-гуманітарний лицей № 8 імені Василя Стуса, *м. Слов'янськ* – Слов'янська загальноосвітня школа I-III ступенів № 13, *м. Маріуполь* – КЗ «Маріупольська загальноосвітня школа I-III ступенів № 29».

### **Як організовується дистанційне навчання?**

Дистанційне навчання впроваджується за допомогою таких засобів:

- засоби надання навчального матеріалу учню;
- засоби контролю успішності учня;
- засоби консультації учня з викладачем;
- засоби інтерактивної співпраці вчителя й учня;
- засоби для швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

У системі дистанційного навчання виділені 4 типи суб'єкта:

1. Учень, студент, слухач – той, хто навчається.
2. Тьютор, учитель – той, хто навчає.

3. Організатор – той, хто планує навчальну діяльність, розробляє програми навчання, займається розподіленням учнів за групами і навчальним навантаженням на тьюторів, розв’язує різні організаційні питання.

4. Адміністратор – той, хто забезпечує стабільне функціонування системи, розв’язує технічні питання, слідкує за статистикою роботи системи.

Усі нормативно-правові аспекти організації процесу дистанційного навчання описані в «Положенні про дистанційне навчання» (Наказ МОН від 25.04.2013 № 466 Про затвердження Положення про дистанційне навчання).

З основними аспектами організації дистанційного навчання можна ознайомитись при перегляді презентації **Правові аспекти організації дистанційного навчання в ЗНЗ**.

### **Організація навчального процесу**

Для організації навчального процесу заклади використовують власні офіційні сайти, створивши розділ «Графік навчального процесу під час карантину». У випадку використання для цієї мети інших доступних для закладу ресурсів (наприклад, особистих блогів) на офіційному сайті у даному розділі має бути розміщено пряме посилання на ресурс, що використовується. Орієнтовна структура цього розділу може мати такі елементи: клас, у якому навчаються учні, навчальна тема, посилання на електронні ресурси, які рекомендовані для вивчення, практичні завдання для виконання, терміни їх виконання, посилання, час проведення вебінару (за необхідності) та адреса електронної пошти закладу освіти або вчителя, куди потрібно надіслати результати виконання практичної роботи.

#### **Робота вчителя**

Учитель має ознайомитись із ресурсами, запропонованими нижче. Обравши необхідні ресурси, учителю потрібно створити матеріали до уроку (план дій), який буде містити посилання на рекомендовані ресурси. Матеріали можуть містити також посилання на інші освітні джерела, які відповідають методичній меті уроку. Матеріали повинні також містити завдання практичного спрямування, які дають можливість учням краще зрозуміти навчальний матеріал та слугуватимуть формуванню життєвих компетентностей.

#### **Робота учня**

Учень, який бере участь у навчальному процесі, повинен мати доступ до мережі Інтернет зі свого ПК або мобільного пристрою (смартфона чи планшета). Учень у зручній для нього час переглядає навчальні матеріали, бере участь у вебінарах або переглядає їх записи, виконує завдання та надсилає (якщо це передбачено завданням) результати такого виконання у вигляді електронного листа на адресу, вказану в завданні.

### **Сервіси, за допомогою яких можна організувати дистанційне навчання:**

1. **LMS** (Learning management system – система керування навчанням), наприклад, Moodle, який можна безкоштовно налаштувати на вебсервісі <https://www.gnomio.com/> або розгорнути на власному вебсервері.
2. **Google Classroom** (<https://classroom.google.com/>) – безкоштовний сервіс Google, за допомогою якого можна організувати дистанційне навчання з використанням сервісів Google (Диск, Форми, Документи, Таблиці, Презентації, Blogger, Youtube, Hangouts). Google Classroom – безкоштовний сервіс, яким може скористатися кожен, хто має обліковий запис у Google. Учитель входить у систему та створює свій «Клас», де кожен учитель-предметник буде публікувати навчальні матеріали, давати завдання учням та спілкуватися з ними. Посилання на свій «Клас» треба розіслати всім учням. Якщо діти користуватимуться платформою з телефону, мають завантажити на мобільний однойменний застосунок.
3. Рекомендуємо звернути увагу на спільноту **Classtime** в Україні, яка підтримує вчителів та заклади освіти, на діяльність яких впливає Coronavirus / COVID-19. Спільнота надає безкоштовний доступ до Classtime Преміум на час карантину. Classtime активно підтримує вчителів, щоб зробити домашнє навчання привабливим та ефективним для учнів будь-

якого віку. Конкретно, це:

- 1) проведення вебінарів для професійного розвитку та опрацювання сценаріїв дистанційного навчання;
- 2) практичні приклади та поради щодо використання Classtime для віртуального навчання (у поєднанні з іншими технологіями, такими як Skype, Google Classroom тощо);
- 3) безкоштовний доступ до функцій Classtime Преміум для вчителів індивідуально та цілих шкіл у період закриття школи через коронавірус / COVID-19.

Для роботи з відповідним ресурсом потрібно заповнити форму: <https://forms.gle/bvEVtv44svaMNd0c8> та чекати на наступні кроки. Доступ надається кожному вчителю, хто заповнив цю форму – тобто всі колеги мають заповнити її окремо. Classtime може допомогти вчителям включати учнів в процес дистанційно. Дізнатись більше про конкретні сценарії використання можна за посиланням: <https://bit.ly/39KzByS>

Чим більше ігрових елементів та квестів буде у ваших матеріалах, тим більше шансів, що учні не просто виконають домашнє завдання, а й активно включаться до вивчення теми.

4. **Zoom** – це сервіс для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку. Тут можна організувати конференції та вебсемінари для різної кількості користувачів і спікерів (залежить від тарифного плану). Що можна робити:

- організувати спільні чати для листування й обміну матеріалами – як загальні, так і приватні;
- проводити онлайн-конференції з відео високої якості та запрошувати до 100 учасників (у безкоштовній версії, платна дозволяє збільшувати кількість учасників і спікерів);
- записувати як свої звернення, так і спільні розмови;
- під час конференцій та семінарів можна демонструвати матеріали на робочому столі свого ПК, смартфона чи планшета;
- можна проводити необмежену кількість конференцій, та в безкоштовній версії кожна з них може тривати не довше 40 хвилин;
- конференції можна планувати і заздалегідь запрошувати учасників.

Сервіс однаково добре працює як на ПК, так і на смартфоні чи планшеті. Потрібно завантажити програму на комп'ютер чи додаток на гаджет.

5. **Ding Talk** – сервіс для відеозв'язку та дистанційного навчання. Він повністю безкоштовний. Для користування потрібно завантажити програму на смартфон, планшет чи ПК. Мова користування – англійська. Інтерфейс простий, інтуїтивно зрозумілий.

Реєстрація відбувається за номером телефону. Після завантаження програми потрібно її відкрити, вибрати необхідний код країни (для України це +380), написати номер свого мобільного та натиснути кнопку «Send». Тоді має прийти СМС із кодом – пишемо його у відповідній графі (під номером). Після цього натисніть кнопку «Register», встановіть свій пароль і починайте працювати.

Контакти учнів можна додавати за номерами мобільних телефонів – через графу «Search». Звісно, усі учні повинні завантажити собі програму та зареєструватись. Цей сервіс дозволяє: спілкуватися письмово в особистому чи груповому чаті; у чаті створювати завдання, на яке встановлювати конкретний дедлайн для виконання (над полем для написання повідомлень є кнопка з галочкою); можна додавати файли з комп'ютера або створювати відразу на платформі. Файли будуть доступні всім учасникам групового чату, в якому їх створили; є можливість відеодзвінків – як особистих, так і групових.

6. **Classdojo** – це сервіс, який допоможе максимально зімітувати шкільне середовище вдома. Він зроблений для кращої комунікації батьків, учителів та дітей.

Classdojo зроблений, щоб максимально зацікавити дітей молодшого і середнього шкільного віку. Для кожного учня там є окрема анімована аватарка – вона радіє, коли отримує похвалу від учителя і сумує, коли ставлять негативну оцінку.

**Як працювати**

**Для вчителя:**

Реєстрація проста – у відповідних графах потрібно вказати своє ім'я, адресу електронної пошти та пароль для входу. Після цього можна відразу починати роботу.

**Налаштування класу відбувається в чотири етапи:**

- створення класної кімнати з назвою;
- додавання учнів;
- налаштування заохочувальних та «покаральних» бейджів – ви можете вибирати із запропонованого переліку або ж додати свої;
- розсилання кодів учням.

Щоб додати учнів, після створення класу натисніть кнопку «Add students», пропишіть у графі імена і прізвища учнів (або просто скопіюйте і вставте весь список класу). На верхній панелі є кнопка «Students login» – натисніть і виберіть, як саме запрошувати учнів: через посилання, QR-коди чи електронну пошту. Аватари кожного учня присвоюються випадково – після реєстрації кожен може вибрати собі той, який подобається.

Класів можна створювати скільки завгодно, це займе не більше п'яти хвилин.

У вкладці «Portfolios» можна давати учням завдання. Журнал Class Dojo автоматично генерує статистику прогресу кожного учня і всього класу для обраного періоду – день, тиждень, місяць, весь час, або можна задати свій період. У вкладці статистики можна відстежувати і відвідуваність. Усі зібрані сервісом дані візуалізуються у вигляді графіка або вивантажуються в таблицю.

У вкладці Messages можна миттєво відправити повідомлення цілій групі адресатів: наприклад, нагадати учням про домашнє завдання або сповістити батьків про збори. Отримані кожним учнем оцінки оновлюються і в акаунті їхніх батьків, тому вчителю не потрібно додатково повідомляти батькам про успішність їхньої дитини; зате можна написати і відправити батькам додаткові рекомендації або коментарі, що виникли під час уроку.

**Для батьків:**

Реєстрація проста – ви надсилаєте вчителю свою електронну пошту.

На неї приходить лист із посиланням-запрошенням. Отримали – переходьте і підтвердіть, чи саме ви є одним із батьків Петрика або Марічки. Потім заповніть коротку форму реєстрації і переходьте на свій профіль. Там отримуєте:

- загальну інформацію від вчителя, яку можна коментувати;
- надсилати особисті повідомлення вчителю;
- переглянути інформацію про учня – як він працює, як його оцінюють.

Сам сервіс простий у користуванні, є описи до кожної функції. Користування безкоштовне.

7. **Проект «Всеукраїнська школа онлайн»** – уроки з 11 предметів, які за чітким розкладом транслюватимуть українські телеканали та YouTube-канал Міністерства освіти і науки. <https://mon.gov.ua/ua/news/6-kvitnya-startuyut-onlajn-uroki-dlya-uchniv-5-11-klasiv-na-karantini-chas-ta-programa-zanyat-de-ta-yak-priyednatisya-do-navchannya>
8. **Міністерство освіти і науки запустило ресурс, де зібрана інформація про зміни в освіті через карантин** <http://mon-covid19.info/schools>
9. Повні курси підготовки до ЗНО з тестами, завданнями та конспектами занять можна знайти на платформах онлайн-студій:
  - EdEra: <https://www.ed-era.com/>
  - ILearn (Освіторія): <https://ilearn.org.ua/>
  - Prometheus: <https://prometheus.org.ua/>
  - BeSmart: <https://besmart.study/>

**Також можна використовувати додаткові вебпортали та сервіси для створення навчального е-контенту.**

1. <http://e-school-ippo.blogspot.com/> – консультаційний пункт для педагогічних працівників, які опікуються дистанційною освітою.
2. <https://learningapps.org/> – Learningapps, різноманітні інтерактивні вправи.
3. <http://www.10minclass.com/> – відеоуроки з підготовки до ЗНО.



4. <https://pidruchnyk.com.ua/> – електронні версії підручників.
5. <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/> – електронні версії підручників.
6. <https://disted.edu.vn.ua> – репозитарій начальних ресурсів.
7. <http://www.osvitaua.com/youpub/> – сайт видавництва, містить навчальні ресурси.
8. <https://www.youtube.com/channel/UCMIVE71tHEUDkuw8tPxtzSQ> – «Цікава наука».
9. <https://phet.colorado.edu/uk/simulations/category/physics> – досліди з фізики.
10. <https://naurok.com.ua/> – для вчителів та учнів.
11. <https://besmart.study/> – онлайн-платформа підготовки до ЗНО.
12. <https://prometheus.org.ua/zno/> – за посиланням курси підготовки до ЗНО.
13. <https://www.ed-era.com/zno/> – дуже багато цікавої інформації про дистанційну освіту.
14. <https://ilearn.org.ua/> – Проект дистанційної освіти від «Освіторії».
15. <https://eschool.dn.ua/local/staticpage/view.php?page=resourcес> – репозитарій корисних освітніх ресурсів.
16. **Віртуальна інтерактивна дошка Padlet.** Ресурс для створення: <http://padlet.com/> Padlet може використовуватися:
  - як майданчик для групової роботи для проведення «мозкового штурму», узагальнення та систематизації знань, рефлексії;
  - для розміщення навчальної інформації, практичних завдань;
  - для організації спільного онлайн виконання домашнього завдання;
  - для розміщення ідей проєктів та їхнього онлайн обговорення;
  - як інструмент організації спільної діяльності учнів.
17. **Додаток Google Presentations.** Додаток дозволяє працювати з файлами на пристроях Android:
  - створювати та редагувати презентації, відкривати до них доступ та працювати над ними одночасно з іншими користувачами;
  - працювати навіть без підключення до мережі Інтернет;
  - додавати коментарі та відповідати на них;
  - додавати слайди, змінювати їх розташування, формувати текст, вставляти фігури тощо.
18. **Платформа Kahoot.** Kahoot – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс може бути використано для перевірки знань учнів. Учні можуть виконувати завдання на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет тощо. У завдання можна вставити світлини, відеофрагменти. Учитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання. Зареєструватися на сайті можна через GOOGLE або Microsoft профіль, не потрібно створювати нові логіни чи паролі. Можна дублювати чи редагувати тести, що значно економить час.
19. **Додаток Edmodo.** Веб-додаток Edmodo – освітній сайт, який являє собою усічену соціальну мережу за типом Facebook, яка дозволяє спілкуватися вчителям та учням, об'єднавшись навколо процесу навчання у школі.
20. **Платформа LearningApps.org** – онлайнвий сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Він є конструктором для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання і на уроках, і позаурочний час, і для малечі, і для старшокласників. Крім того, Learningapps.org надає можливість дистанційного навчання кожному вчителю, адже дозволяє створити набір класів у власному акаунті, ввести дані про учнів, їх профілі, задати пароль для входу та викладати вправи для виконання.
21. **Сервіс Mentimeter.** Сервіс для створення та проведення опитувань. Учитель у кілька кліків може завантажити на сайт одне чи декілька запитань. А потім дає учням посилання з кодом доступу чи можливість сканувати QR-код. Це може бути, наприклад, тест з історії України з кількома варіантами відповідей. Приміром, у якому році сталася та чи інша подія. А може бути просте опитування, що дає змогу проаналізувати настрої аудиторії. Наприклад: «Чи зрозуміли ви нову тему?». Учитель визначає, скільки часу клас має на те,

щоб відповісти. А також обирає, у якому вигляді хоче отримати відповіді від аудиторії: просто кількість голосів, процентне співвідношення, діаграма, «хмара слів», графік. Далі учні відповідають зі своїх смартфонів та планшетів. Важливе уточнення – сервіс не персоніфікований (вчитель не бачить, хто з учнів як відповів). Тому для оцінювання успішності не підійде. Однак може допомогти простежити динаміку засвоєння матеріалу, оскільки результати кожного опитування зберігаються. А учні відповідають більш розкуто, коли знають, що за неправильну відповідь ніхто не дорікатиме.

Також у період карантину для вчителів початкової школи та учнів видавництво «Розумники» відкрило безкоштовний доступ до 16 000 інтерактивних завдань за шкільною програмою та системи для дистанційного навчання – «Smart-кейс вчителя». Це дозволить кожному вчителю початкової школи організувати дистанційну роботу свого класу. А саме: створити віртуальний клас, надати учням безкоштовний доступ до завдань для класу (до 40 учнів), ставити завдання онлайн, миттєво бачити результати виконання завдань учнями.

«Smart-кейс вчителя» вже використовують 5 300 класів початкової школи в Україні, які працюють у проєкті «Розумники» (Smart Kids). Завдання схвалено МОН України до використання у початковій школі, відповідають вимогам НУШ.

Додаткова інформація. Проєкт «Розумники» (Smart Kids) реалізується за підтримки МОН України, Інституту модернізації змісту освіти, Інституту інформаційних технологій та засобів навчання НАПН України, компаній Microsoft, Epson, Acer, ТОВ «НАВІГАТОР КОРПОРЕЙШН». Його учасниками вже стали 70 000 учнів та 5 300 вчителів в усіх областях України, а також учні та вчителі української діаспори у 18 країнах світу. Проєкт «Розумники» (Smart Kids) передбачає вивчення математики та української мови у 1-4 класах за допомогою інтерактивних завдань (електронних освітніх ігрових ресурсів), розроблених за шкільною програмою. Завдання працюють на комп'ютері, планшеті, мультимедійній дошці чи будь-якому іншому мультимедійному обладнанні. Електронні ресурси, які використовуються в проєкті, апробовано з 2014 року у Всеукраїнському педагогічному експерименті «РОЗУМНИКИ» (Smart Kids) (Накази Міністерства освіти і науки України № 546 від 08.05.2014 р. та № 1234 від 30.08.2017 р.)

Отримати безкоштовний доступ до «Smart-кейсу вчителя» у період карантину та організувати дистанційне навчання вчителі можуть на сторінці <http://edugames.rozumniki.ua/smartcase/sk-quarantine.php> або обравши варіант доступу «Безкоштовно для вчителя» у розділі «SMART-КЕЙС» на сайті <http://edugames.rozumniki.ua/>

Консультації за телефонами: (063) 030-19-10 / (098) 809-56-53 / (050) 424-70-33 / (050) 424-70-32. Телефони технічної підтримки: (093) 707-10-68 / (067) 583-02-11 / (050) 424-70-34.

**Урахуйте виклики, які можуть постати під час впровадження дистанційної освіти:**

1. Учні, які не працювали на уроці, можуть не розпочати дистанційної роботи. Тут немає універсального правила поведінки, яке працювало б для всіх педагогів. У кожному випадку має бути своє рішення. Для когось спрацює спільна діяльність з однокласниками, для когось – навчальний матеріал, викладений по-іншому, для інших – індивідуальна консультація вчителя тощо. Покарань рекомендовано уникати. Тимчасово це може когось примусити працювати, але в довгостроковій перспективі така стратегія виявиться невдалою: бажання навчатися в школяра не з'явиться.

2. На створення навчальних матеріалів буде витрачатися час. Ми розробляємо контент не для перевірки пам'яті учнів, а для того, аби їх навчити застосовувати знання на практиці. Одна річ, коли ми в класі передаємо дітям те, що дуже добре знаємо, інша – зробити так, аби ці знання з'явилися в їхніх головах, причому коли школярі працюють удома.

3. Варто продумати завдання, за які учень отримуватиме бали. У дітей під рукою «Гугл» та «Телеграм» зі спільним чатом, тому робота на оцінку має бути такою, аби перший та другий фактори були помічниками. А для цього треба подумати над якістю завдань для учнів.

**Намагайтеся уникнути цих помилок**

1. Складати перелік завдань для учня (як домашнє завдання, яке звикли занотовувати

до електронного журналу). Ми повинні не завдання накидати для школярів, а вибудувати їхнє навчання.

2. Дбати про те, як контролювати учня. У такому разі ми будемо, перш за все, думати про те, як і за що виставити бал, а не про те, як допомогти йому навчатися.

3. Виставляти бали за процес навчання, а не за результат. Коли учень вивчає матеріал, працює з тестами для самоперевірки, ставить питання, помиляється, він навчається. Цей процес ми підтримуємо, надаючи зворотний зв'язок, організовуючи спілкування однокласників та їхню взаємодопомогу, наприклад, у спільному чаті. Коли школяр уже навчився, тоді ми пропонуємо завдання на оцінку як підсумок тієї роботи, яку він виконував протягом певного часу.

4. Ще одна помилка – просити учнів фотографувати завдання й надсилати вам на пошту. Так можна чинити лише в одиничних випадках із деякими учнями, у яких щось не виходить і необхідний ваш зворотний зв'язок. В іншому разі на вашу поштову скриньку щодня надходять близько сотні листів із фотографіями, зробленими учнями.

Дистанційне навчання – це найкраща можливість об'єднати учнів у команди та надавати їм групові завдання. Крім того, це спрощує етап підготовки завдань й дозволяє максимально розкрити творчий потенціал школярів. [1]

Може здаватися, що дистанційне навчання в сучасному світі дуже легко налаштувати. Скидаєш посилання на книжки, завдання у месенджер і збираєш відповіді. Проте, одним із важливих аспектів взаємодії під час навчання є живе спілкування, споглядання та слухання. Тому, практикуйте вихід у прямі ефіри для пояснення теми, аналізу завдань та дискусії з учнями хоча б раз на 2-3 дні. До процесу можна й потрібно долучати батьків.

Не варто використовувати для комунікації з учнями соцмережі чи платформи, які не є значно популярними серед школярів. За даними дослідження Інвестиційного банку Piper Jaffray 45 % представників сучасного цифрового покоління найчастіше користуються Snapchat, 26 % надають перевагу Instagram, а третє місце зайняв Twitter. Facebook втратив свою популярність, у порівнянні з попередніми опитуваннями. Цією мережею активно користується лише 8 % молодих користувачів. Якщо ж ви плануєте використовувати спеціальну платформу для дистанційного навчання, то обов'язково надішліть учням покрокову інструкцію з реєстрації та специфіки її використання [2].

### *Список використаних джерел*

1. [http://marinakurvits.com/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F\\_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97\\_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8/](http://marinakurvits.com/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8/)
2. <http://prosvitcenter.org/efektyvne-dystancyjne-navchannia>

## II. ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

*Валентина ПОУЛЬ, Олексій ЗАРІЦЬКИЙ, Оксана КАДУК*

Незвичні умови життєдіяльності, соціальна ізоляція, часткова дезінформація підвищують рівень стресового напруження як дітей, так і дорослих. Стресовими факторами в такому випадку виступають порушення сталих комунікативних зв'язків, порушення звичного режиму життя, страх бути зараженим, фрустрація, нудьга, недостатнє володіння інформацією (або її відсутність), фінансові втрати тощо. Все ж таки емоційний добробут дітей буде здебільшого залежати від внутрішнього стану дорослих, які ними опікуються: батьків, учителів, вихователів. Дотримання наступних рекомендацій допоможе досягти особистісної рівноваги та надати потрібно підтримку і допомогу тим, хто поруч.

1. Головним чином фокусуйтеся на власному самопочутті – тривогу дорослих віддзеркалюватимуть діти. Урегулювати ситуацію допоможуть правильний розпорядок дня, здорові харчування та сон, доступ до свіжого повітря, рівноцінний розподіл обов'язків, можливість побути на самоті, хобі тощо. Треба пам'ятати, що дана ситуація – тимчасова, і попри те, що на сьогодні немає конкретної дати її закінчення, особиста безпека понад усе.
2. Піклуйтеся про своє професійне та емоційне здоров'я. Організація роботи в гнучкому (дистанційному) режимі роботи, зокрема збільшення рівня потреби у використанні та вільному володінні онлайн-ресурсами, відео/онлайн-виступах, а також проведення великої кількості часу за комп'ютером, у режимі телефонного спілкування, наявні технічні ризики в процесі організації онлайн-спілкування з учасниками освітнього процесу, відсутність можливості професійного спілкування у звичному режимі, інші організаційні ризики, спричинені невизначеністю термінів карантину, зовнішні та особистісні фактори, зокрема, ризик ретравматизації у процесі надання консультативної підтримки можуть викликати у дорослих підвищений рівень тривожності, надмірну втомлюваність, емоційну виснаженість. Дотримання правила «Власна безпека перш за все» є важливою умовою попередження та профілактики професійного вигорання фахівця.
3. Ефективно розподіляйте робочий час та навантаження. Щоб працювати без виснаження та зберігати свою життєву ефективність, доцільно використовувати правило «8 годин»: 8 годин – час для роботи (з урахуванням гнучкого формату), 8 годин – час для відпочинку та особистих справ, 8 годин – для сну. Обов'язково дотримуйтеся режиму харчування, питного режиму (не менше 1,5–2 літрів чистої питної води за добу), режиму відпочинку і сну. Пам'ятайте, що в процесі робочого часу у вас зберігається час на обідню перерву. Також, враховуючи посилений режим роботи з онлайн-ресурсами, кожні 2 години важливо робити 10-15-ти хвилинну перерву для відпочинку та переключення, а також із метою запобігання втоми чи захворювання очей. Для ефективного розподілу навантаження протягом дня важливо проаналізувати та визначити індивідуальні періоди підвищеної активності особистості. У кожної людини є свої цикли, періоди, протягом яких її сили, енергія та здатність зосереджуватися на виконуваний роботі циклічно змінюються.
4. Критично оцінюйте свій професійний, емоційний і фізичний стан та своєчасно звертайтеся за потрібною фаховою допомогою. Критичне ставлення до стану свого здоров'я є важливою умовою запобігання як професійного, зокрема, емоційного вигорання, так і ускладнення фізичного стану. При перших тривожних симптомах, що можуть свідчити про соматичні захворювання, зверніться на консультацію, для початку у телефонному режимі до сімейного лікаря, та суворо дотримуйтеся його рекомендацій. У разі виникнення професійних питань, які викликають у вас труднощі, внутрішні/зовнішні конфлікти або спричиняють відчуття тривоги, дискомфорту тощо, зверніться до фахового методиста на консультацію чи супервізію, або до колег із професійної спільноти. Також можливим є організація в період карантину онлайн-інтерв'язійних зустрічей або онлайн-груп професійної підтримки. Своєчасне та якісне отримання професійної допомоги впливає на

рівень задоволеності роботою. Також організація професійного спілкування сприятиме підтримці психологічного комфорту.

5. Застосовуйте методи самодіагностики та саморегуляції емоційного стану. Це допоможе вам критично оцінити стан свого професійного здоров'я та вчасно підтримати або врегулювати свій емоційний стан.
6. Створюйте умови для формування та/або відновлення особистісного ресурсу. Пам'ятайте, що питання поновлення та збагачення особистісного і професійного ресурсу є важливим не тільки в період відпусток або у вихідні дні, а кожного дня. Включіть у режим дня ті види життєдіяльності, які дарують вам відчуття комфорту, задоволення, спокою, радості, а також підвищують рівень вашої безпеки, життєвої енергії та активності.
7. Дотримуйтесь правил психологічної безпеки в процесі професійної діяльності. Важливо пам'ятати, що іноді майже немає можливості вплинути на зовнішні обставини та умови, які сприяють стресу та спричиняють/можуть спричинити вигорання. Позитивного ефекту можна досягати, якщо усвідомлювати та коригувати власні індивідуально-психологічні особливості, які можуть впливати на рівень вашої стресостійкості, розвивати необхідні якості та вміння, а також дотримуватися правил психологічної безпеки з метою формування особистісного ресурсу протистояння синдрому вигорання. До індивідуально-психологічних особливостей та умінь, що допомагають фахівцю запобігти професійним деформаціям, зокрема, відносять: добрий стан здоров'я та свідома, цілеспрямована турбота про свій фізичний стан (заняття спортом, здоровий спосіб життя та ін.); висока й адекватна самооцінка та впевненість у собі, своїх здібностях та можливостях; досвід успішного подолання професійного стресу; здатність до конструктивних змін у напружених умовах; висока мобільність; відвертість; товариськість; самостійність; прагнення спиратися на власні сили (не залежати від інших); здатність формувати і підтримувати у собі позитивні, оптимістичні настанови і цінності – як відносно до самих себе, так і до інших людей і життя взагалі; вміння звернутися по допомогу (у разі необхідності); вміння ставити ефективні запитання; вміння приймати допомогу.
8. Обмежуйте споживання новин надійними джерелами, особливо щодо ситуації з вірусом. Уточніть свій рівень обізнаності щодо безпечної поведінки та заходів профілактики під час епідемії та навчання дітей на засадах життєвих навичок, ознайомившись з курсом **«Заклади освіти в умовах епідемії»** (сертифікат, 6г.), розробленого партнерською організацією ГО «Здоров'я через освіту» у співпраці з Донецьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти. Пройти курс педагогам та працівникам закладів освіти можна за посиланням <http://sepi.multycourse.com.ua/ua/>

Користуйтеся тільки достовірною та перевіреною інформацією, критично ставтеся до інформаційних джерел. При поширенні отриманої інформації в рамках здійснення просвітницької та/або консультативної роботи дотримуйтеся таких правил ефективної комунікації: адресність матеріалів та відповідність особливостям цільової аудиторії (вік, соціальна група, психологічні особливості тощо); доцільність (відповідність меті) надання інформації; зрозумілість та рівень безпеки для психологічного і фізичного здоров'я адресата; форма і час (вчасність) передачі інформації.

9. Дотримуйтеся самі і рекомендуйте дітям та підліткам обмежувати час, проведений у новинах та соціальних медіа, особливо з питань карантину; замінювати його на інші види діяльності, не пов'язані з карантинном чи ізоляцією (читання книг, слухання музики, освітня діяльність, перегляд мотиваційних, позитивно забарвлених відеофільмів, відпочинок, творчість, гра у настільні інтелектуальні ігри та інші ресурсні види життєдіяльності).
10. Говоріть із дітьми та підлітками про все, що їх турбує, адже якщо вони не знайдуть відповіді у вас – дізнаватимуться деінде. Щоб краще пояснити про ситуацію, можна скористатися матеріалами **«Як вчителі можуть говорити з учнями про коронавірус (COVID-19): Практичні поради для розмов з дітьми, щоб заспокоїти та захистити їх»:** <https://www.unicef.org/ukraine/istorii/yak-vchiteli-mozhut-govoriti-z-uchnyami-pro->

коронавірус-covid-19. Можуть підійматись дуже важливі питання – про страх, тривогу та смерть, тому важливо зберігати атмосферу довіри та емоційної стійкості, аби дитина могла покладатись на впевненого дорослого. Допомогти у проведенні подібних розмов може корисне посилання **«Шість способів підтримки дітей під час спалаху коронавірусу (COVID-19): Поради психолога про те, як допомогти дітям впоратися з багатьма емоціями, які вони нині можуть відчувати»** <https://www.unicef.org/ukraine/istorii/6-sposobiv-pidtrimki-ditey-pid-chas-spalaxu-koronavirusu-covid-19>

11. Пам'ятайте про вікові особливості дитини. Створення комфортних умов для перебування вдома для усіх членів родини є важливою складовою забезпечення здорового психологічного клімату. Прості правила, узгоджені між усією сім'єю мінімізують виникнення конфліктів. Надмірне зниження активності так само як і перевтома шкідливі для функціонування всього організму, тому потрібно розподіляти активність та відпочинок для кожного. Батьки між собою можуть чергувати допомогу дітям із навчанням, діти можуть приділяти увагу домашнім справам, а вся родина може займатись елементами спорту задля підтримки активності та нормалізації власного стану.
12. Знаходьте позитивні моменти у будь-яких ситуаціях. Головне завдання, що полягає перед кожним в умовах карантину, – зберігати критичне мислення та позитивний настрій. Звісно, реальність не виглядає надто райдужною, але власноруч пригнічувати себе також не варто. Потрібно побачити нові можливості, що відкриваються в таких умовах – так багато сімей мають можливість провести час разом. Можливо, саме час почати займатись якоюсь справою всім разом, дізнатися трішки більше про життя одне одного, дещо повільніше проводити кожен день. На допомогу стане посилання **«Як підлітки можуть захистити свій психічний стан під час коронавірусу (COVID-19)? 6 стратегій для підлітків, які стикаються з новою (тимчасовою) нормою життя»:** <https://www.unicef.org/ukraine/istorii/yak-pidlitki-mozhut-zaxistiti-sviy-psixichnij-stan-pid-chas-koronavirusu-covid-19>

Та найголовніше – важливо зберігати адекватне уявлення про навколишній світ – у житті завжди зустрічаються труднощі, проблеми, а плани зазнають змін. Але це не привід для зневіри та відмови від власних можливостей. За умов дистанційного навчання багато людей опанували ІКТ, спробували себе в ролі вчителів, вихователів, тренерів, психологів задля підтримки гармонії у власних сім'ях. У кожного з нас є безліч внутрішніх ресурсів, що звільняються під впливом зовнішніх обставин – варто лише застосувати їх. Пам'ятайте про власну безпеку, бережіть себе та своїх близьких, і будьте здорові!

#### **Корисні посилання для самоосвіти дорослих**

1. Офіційний сайт ГО «Ла Страда – Україна» <http://www.la-strada.org.ua>
2. Офіційна сторінка ГО «Ла Страда – Україна» у Facebook <https://www.facebook.com/lastradaukraine>
3. Електронний курс від ГО «ЛА Страда – Україна» «Вирішую конфлікти та будую мир навколо себе». Рекомендовано як учням середніх та старших класів, так і педагогічним працівникам. Передбачено отримання сертифіката.
4. Посилання для онлайн користування курсом – <https://bit.ly/390Sqxf>
5. Для офлайн користування без мережі «Інтернет», вам достатньо один раз знайти доступ до мережі Інтернет, завантажити курс за посиланням: <https://bit.ly/2Tg7bWt> та користуватися курсом через флеш або CD-носій.
6. Офіційний сайт ВБО «Український фонд «Благополуччя дітей» <https://childfund.org.ua/>
7. Офіційна сторінка ВБО «Український фонд «Благополуччя дітей» у Facebook <https://www.facebook.com/CWBF.Ukraine/>
8. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції (МОМ) <http://iom.org.ua/ua/protidiya-torgivli-lyudmi>
9. Офіційний сайт Представництва Міжнародної організації з міграції (МОМ) в Україні. Програма протидії торгівлі людьми. <http://stoptrafficking.org/uk/content/звернись-по-допомогу>
10. Електронний освітній курс «Торгівля людьми» <http://stoptrafficking.org/>. Передбачено отримання сертифіката. Курс схвалено Міністерством освіти і науки України. (ДОСТУПНИЙ НА ВСІХ БРАУЗЕРАХ, КРИМ GOOGLE CHROME).

## **ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ**

---

---

11. Електронний курс для учнів 7-11(12) класів «Торгівля людьми – сучасне рабство»[http://iom.org.ua/trafficking/flash\\_container/index.html](http://iom.org.ua/trafficking/flash_container/index.html) (УВАГА! Може бути недоступний з GOOGLE CHROME)
12. Офіційна сторінка Представництва Міжнародної організації з міграції (МОМ) у facebook <https://www.facebook.com/IOMUkraine/>
13. Офіційний сайт Національної Психологічної Асоціації (НПА) <https://npa-ua.org/novini-ta-statti/>
14. Офіційна сторінка Національної Психологічної Асоціації (НПА) у facebook <https://www.facebook.com/npa.org.ukraine/>
15. Ютуб Телеканал ПЛЮСПЛЮС <https://www.youtube.com/user/plusplustv/videos> Пізнавальні, просвітницькі, розвивальні відео для дітей з найменшого віку
16. EdEra – студія онлайн-освіти <https://www.ed-era.com/>

### ІІІ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВАННЯ, НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Ольга СТЯГУНОВА*

Організація розвивальної, освітньої та виховної діяльності з дітьми дошкільного віку дозволить зберегти й підвищити рівень досягнень кожного малюка, та покликана допомогти батькам, які перебувають в умовах соціально та фізично обмеженого простору, налагодити систему корисної взаємодії з дитиною. Тож інформація цього розділу стосується не тільки педагогів, а й всіх учасників освітнього процесу, способів та змісту їх взаємодії.

У листах МОНУ від 11.10.2017 № 1/9-546 «Методичні рекомендації щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців» та від 27.09.2010 № 1/9-666 «Про організацію роботи з дітьми п'ятирічного віку» зазначено, що «оперативно обмінюватися інформацією з батьками найзручніше в Інтернеті. У пригоді стануть сторінки сайтів закладів дошкільної освіти, електронне листування, онлайн-спілкування у закритій групі в соціальних мережах тощо» та зазначена важливість «розроблення та запровадження медіа-освіти, створення інформаційних дошкільних програм, зокрема «Електронної пошти для батьків» з питань розвитку дітей п'ятирічного віку». Це все стосується взаємодії з батьками та дає змогу навчити їх проводити час з дитиною з користю.

Нагадуємо, що згідно з частиною другою статті 30 Закону України «Про освіту» заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності, зобов'язані забезпечувати на своїх вебсайтах (у разі їх відсутності – на вебсайтах своїх засновників) відкритий доступ до інформації та документів (освітні програми, що реалізуються в закладі освіти, та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою, інша інформація, що оприлюднюється за рішенням закладу освіти або на вимогу законодавства).

В умовах ситуації, що склалася, педагоги ЗДО спілкуються з батьками в умовах онлайн або офлайн. Найпоширенішим способом онлайн-спілкування є соціальні мережі: Viber, Telegram та ін. Доречними наразі є закриті групи в соцмережах, утворені раніше. У разі відсутності є необхідність їх створення. Саме через них педагог має щодня повідомляти батькам нові завдання як для освіти, так і виховання, їхню мету, методи та прийоми виконання, очікуванні результати. Для цього всі педагоги: вихователі, музичні керівники, інструктори з фізичного виховання, учителі-дефектологи та ін. – розробляють план роботи з обов'язковим зазначенням теми дня, опису завдань, методичного супроводу (стилий опис методів та прийомів донесення інформації до дитини, взаємодії, досягнення результатів), очікуванні результати (тобто кінцевий результат), умови організації діяльності (час, тривалість, кількість повторів тощо), обладнання (за необхідності). Також педагоги надають посилання на бібліотечні та/або електронні ресурси, які батьки можуть використовувати щодня. Бажано надати батькам розклад дня дитини із зазначенням напряму занять та ігор з малюками (відповідає сітці занять в ЗДО). Наголошуємо, що батьки здебільшого не мають педагогічної освіти, але мають багато хатніх справ та роботу в дистанційному форматі, отже інформація повинна бути укладена доступно й не мати великого обсягу.

*Онлайн-спілкування може використовуватися виключно в разі наявності у педагогів технічних можливостей для його організації.* Це може бути проведення занять, читання літератури, цікавими є музичні заняття, які складно проводити без участі спеціаліста. Доречною буде участь інструктора з фізичної культури: ранкова гімнастика, рухова активність протягом дня з урахуванням обмеженого простору, навіть онлайн-спартакіада з використанням сервісів, наведених вище. Доцільним є створення та використання Ютуб-каналів.



В умовах дистанційної взаємодії велике значення має контроль за виконанням. Контроль в роботі з дошкільниками не має того значення, як для школи, це не оцінювання – а звіт про виконання, зворотний зв'язок. ***Перед педагогами дошкільної ланки освіти стоїть завдання організувати в умовах карантину систему виховання, навчання та розвитку малюків, позбутися епізодичності***, яка найчастіше використовується батьками. Отже, необхідно продумати умови для звітування про досягнення дітей за темами або окремими завданнями. Можна організувати групові онлайн-флешмоби, марафони, де б діти та й батьки демонстрували процес опанування нових знань й умінь, нові досягнення. Доречними є фотовиставки дитячих робіт, маленькі концерти, сімейні вистави, читання літератури, декламування віршів, ляльковий театр тощо.

У дітей дошкільного віку ще не стійкі соціальні зв'язки, пам'ять більш розвинена короточасна, тож дитячий садок, друзі в групі швидко забуваються. І повернення до звичайного режиму життя може виявитися новим періодом адаптації до дошкільного віку, з усіма проблемами. Для уникнення цього рекомендуємо періодично проводити для малюків зустрічі в режимі реального часу за допомогою гаджетів. Такі зустрічі доречно проводити 2 рази на тиждень, а саме:

- з дітьми молодшого та середнього дошкільного віку (у разі згоди батьків) – не більше 10 хвилин;
- з дітьми старшого дошкільного віку – до 15 хвилин.

Необхідно організувати графік проведення занять у режимі онлайн-конференції. Наприклад: молодший дошкільний вік – понеділок, середа з 10:00, середній дошкільний вік – вівторок, п'ятниця з 10:00, старший дошкільний вік – вівторок, четвер з 10:30.

Найзручнішим для проведення занять у форматі відеоконференцій є Skype або платформа Zoom.

Платформа Zoom – безкоштовний обліковий запис, що дозволяє проводити відеоконференцію тривалістю 40 хвилин. Програма добре підходить для індивідуальних і групових занять, у неї можна заходити як з комп'ютера, так і з планшета або телефона. До відеоконференції може під'єднатися будь-хто, хто має посилання, або ідентифікатор конференції. Захід можна запланувати заздалегідь, а також зробити повторюване посилання, тобто для постійного заняття в певний час можна зробити одне і те ж посилання для входу.

Зважаючи на матеріальні й технічні можливості родини, рівень завантаженості та відповідальності батьків не всі вихованці однаково активно можуть бути залучені до освітньої діяльності. Тому організація дистанційної освіти потребує індивідуального підходу і до розробки занять, і до умов спілкування з батьками, і до зворотного зв'язку. Це дозволить розкрити творчий потенціал малюків.

Але зауважимо, що в умовах дистанційної освіти дошкільників необхідно дотримуватися вимог Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 № 563/28693 з метою запобігання проблемам зору та серцево-судинним захворюванням. У розділі XII «Вимоги до розпорядку дня і навчання, організації життєдіяльності, рухової активності дітей» зазначено, що перегляд розважальних телепередач, мультфільмів і діафільмів для дітей дошкільного віку допускається не частіше 1 разу на день. Тривалість перегляду розважальних телевізійних передач не повинна перевищувати 20 хвилин на день для дітей 3-4 років і 30 хвилин – для дітей 5-6 років. Заняття з використанням комп'ютерів дозволяється проводити для дітей старшого дошкільного віку два рази на тиждень (не більше одного разу протягом дня). Безперервна тривалість роботи за комп'ютером не повинна перевищувати 10 хвилин. Після занять із дітьми проводять зорову гімнастику. Для дітей з хронічними захворюваннями; дітей, що часто хворіють; після перенесених захворювань (протягом 2 тижнів); дітей з порушеннями зору – тривалість занять з комп'ютером зменшується до 5-7 хвилин. Для роботи за комп'ютером необхідно забезпечити раціональну організацію робочого місця: меблі повинні відповідати зросту дитини, верхня горизонталь екрана відеомонітора повинна знаходитися на рівні очей, відстань від очей до

екрана – не менше 50 см. Заняття з використанням електронних технічних засобів навчання (далі – ТЗН) з дітьми молодшого та середнього дошкільного віку проводяться у разі згоди батьків не більше 10 хвилин. Для дітей старшого дошкільного віку безперервна тривалість занять з використанням ТЗН (інтерактивні дошки, відеопроєктори тощо) не повинна перевищувати 15 хвилин. Усе це слід врахувати, а також донести інформацію до батьків.

Вимоги БКДО, нормативних документів у галузі освіти і дошкільної зокрема, Санітарного регламенту та технічних можливостей кожного педагога вимагає особливого організаційно-методичного супроводу, який вирішує нелегке завдання – спланувати роботу педагогів ЗДО в умовах карантину та розробити алгоритм їх взаємодії з дітьми та батьками. Організація дистанційної освіти дошкільників складна і технічно і фізично, але ж так необхідна в умовах сьогодення. Саме так педагоги дозволять батькам дотримуватися основного членджу карантину – залишайтеся вдома!

Рекомендуємо керівникам і педагогічним колективам ЗДО керуватися методичними рекомендаціями МОН України щодо організації дистанційного навчання у закладі дошкільної освіти (Лист ОППО від 08.04.2020 № 346/09.2), які представлено на офіційному сайті <https://mon.gov.ua/ua>, врахувати дану інформацію та використовувати запропоновані інтернет-ресурси.

***Інтернет-ресурси для дітей дошкільного віку,  
їх батьків та вихователів українські пізнавальні сайти***

1. **Найбільша освітня платформа для дошкільників** [www.learning.ua/](http://www.learning.ua/)
2. **Вчи.юа** – онлайн-платформа, де діти старшого дошкільного віку та учні початкових класів вивчають математику в інтерактивній формі – [hvchy.com.ua/](http://hvchy.com.ua/)
3. **РОЗУМНИКИ. Педагогічні ігри** – захопливі навчальні програми - [rozumniki.info/](http://rozumniki.info/)
4. **«Весела абетка»** – <http://abetka.ukrlife.org/> - українські абетки, казки, читанки, скоромовки, загадки, прислів'я.
5. **Авторський блог** – <http://natalyagurkina.ucoz.ua> – Наталя Гуркіна – казки, загадки, вірші для дітей.
6. **«Левко»** - <http://levko.info> – дитячий сайт, що пропонує багатий вибір дитячих ігор, лічилок, загадок, віршів, казок, аудіо та відео матеріалів, а також тут можна знайти поради до різноманітних саморобок, розмальовки, найпростіші кулінарні рецепти для малечі, матеріали для дитячих свят.
7. **«Соняшник»** – <http://sonyashnik.com> - розваги для дітей: книжки, аудіо, відео, ігри.
8. **Авторський блог** – <http://www.zrobysama.com.ua/> – блог про речі, які можна зробити власноруч: листівки, альбоми, скрапбукінги, декор, вишивки.
9. **Maluk.in.ua** – <http://maluk.in.ua/> – сайт для малят та батьків: розвивальні ігри, творчість.
10. **«Казкар»** - <http://kazkar.info/> – зібрання найкращих казок з усього світу: англійські, німецькі, французькі, індійські та наші рідні українські казки. Не забули і про великих казкарів: Шарль Перро, брати Грімм, Олександр Пушкін, Леся Українка.
11. **«Нашим діткам»** – <http://www.nosiki.cv.ua/> – матеріали для раннього розвитку дітей, музичні альбоми дитячих гуртів та виконавців, «мінуси», ноти, музичні сценарії до дитячих свят та ранків, матеріали для розвитку творчих здібностей, кліпи з мультиків (пісеньки), багато книжок, журналів для дітей, казки від сучасних авторів, загадки та віршики на будь-які теми (також англійською).
12. **Дитячий портал «Пустунчик»** - <https://pustunchik.ua/> – фоно- та відеотека українською мовою. Завдання у вигляді вікторин та тестів.
13. **Музичний сайт для дітей «Музична абетка»** – <http://muzabetka.com.ua> – збірка музичних треків, нотна грамота, музичний словник, методичні рекомендації із музичного виховання, музичні ігри.
14. **Сайт «Baby-sos» «Аудіокнижки українською»** – <http://baby-sos.com> – сайт допоможе Вам і вашим дітям пірнути у світ краси, гри, казки, музики, малювання, фантазії та творчості.
15. **«Країна міркувань»** – <http://www.child-thinking.com.ua> – на сайті розміщено завдання, які розвивають просторове мислення, увагу, пам'ять та логіку.
16. **Український логопедичний сайт Logopedia.com.ua** – <http://www.logopedia.com.ua/> – сайт для батьків та вихователів, які дбають про мовленнєвий розвиток дитини: поради, ігри, вправи.
17. **Канал «Освіта дитини XXI століття»** - <https://www.youtube.com/channel/>

[UCYEAOvxmjI8FynI4QRqf64g](https://www.youtube.com/channel/UCYEAOvxmjI8FynI4QRqf64g) - канал YouTube мультфільмів, розвивальних відео та пісень для дітей різного віку.

18. **Розвивальні мультфільми українською мовою** – <https://www.youtube.com/watch?v=ICi1uJ7bBSQ>
19. **Науково-популярний журнал «Пізнавайка»** - <http://www.poznavayka.org/uk/> – сайт присвячений самим різним наукам: хімія, математика, астрономія, зоологія. Є дещо з нетрадиційної науки: уфологія, гіпноз, наукові гіпотези.
20. **«Мамине сонечко»** – <http://www.mamynesonechko.in.ua/> – сайт-зібрання порад та прикладів організації дозвілля дітей: розваги, навчання, рукоділля.
21. **«Абеткаland»** – <http://abetkaland.in.ua/> – структурований сайт із матеріалами по дошкільній освіті: планування, методика, заняття, сюжетно-рольові ігри, гуртки та сценарії ДНЗ.
22. **«Розвиток дитини»** – <https://childdevelop.com.ua/> – підбірка матеріалів для відповідальних батьків та вихователів: виховання та психологія дитини, дошкільне виховання освіти, підготовка до школи, розваги, дипломи, нагороди тощо.
23. **900 презентацій для дошкільників** <http://900igr.net/> – збірка презентацій: колір, форма, їжа, живий та неживий світ, людина, країни тощо.

## IV. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ТА ПЕДАГОГІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Наталія КАПІНУС, Ольга УСАЧОВА, Ірина ТРЕМБАЧ*

З метою неперервності освітнього процесу в школі I ступеня на період карантинних заходів, враховуючи вікові та індивідуальні психологічні особливості учнів початкових класів в умовах дистанційного навчання, рекомендуємо запроваджувати елементи дистанційного навчання з метою організації самостійної роботи учнів/учениць шляхом застосування технічних та інформаційних засобів: електронної пошти, соціальних мереж, засобів онлайн-зв'язку, освітніх онлайн платформ, інтернет-ресурсів.

Для реалізації завдань Державного стандарту початкової освіти та організації дистанційного навчання у період введеного карантину (лист Міністерства освіти і науки № 1/9 від 11 березня 2020 року) пропонуємо вчителям початкових класів проаналізувати календарно-тематичне планування, визначити теми для вивчення у дистанційному режимі, розробити тематичні завдання в системі онлайн в межах встановленого навантаження.

У *початковій школі* дистанційне навчання проходить у контексті вчитель – учень – батьки – вчитель. Доцільним є використання такої технології навчання при карантині, відсутності дитини на уроці, поясненні важких для засвоєння учнями тем. Та, особливо, для тих, хто за станом здоров'я навчається індивідуально, а дистанційне навчання для них дає змогу якісно задовольнити власні потреби у здобутті освіти. Навчальний матеріал, який підлягає впровадженню в інформаційне середовище, повинен бути підготовленим заздалегідь. Він може бути представлений у файлах, розроблених у сторонніх програмних додатках.

Головним складником дистанційного курсу є дистанційний або електронний урок. Це колективна форма навчання, якій властиві постійний склад учнів, певні рамки занять, жорстка регламентація навчальної роботи над одним і тим же для всіх навчальним матеріалом. За структурою та змістом він повністю відповідає традиційному урокові й залежить від вибору вчителя. Такий урок проводиться в певних часових рамках, при яких вчитель керує індивідуальною і груповою діяльністю учнів з метою засвоєння учнем основ вивченого матеріалу, виховання і розвитку творчих здібностей.

Організуючи дистанційне навчання для школярів початкової школи, варто пам'ятати, що форма, обсяг, структура, зміст завдань учитель пропонує на власний розсуд.

Пропонуючи завдання для опрацювання, потрібно вказувати порядковий номер сторінки, вправи чи завдання, конкретизувати характер та спосіб його виконання, а також надати учням чіткий інструктаж щодо виконання завдання (прокоментувати виконання завдання в усній, письмовій чи формі відеозвернення).

Залежно від типу пізнавальної активності учнів потрібно підготувати різні за характером завдання: репродуктивні, пізнавально-пошукові, творчі, пізнавально-практичні.

Поточне оцінювання варто здійснювати під час щоденної навчальної діяльності учнів, що дає можливість учителю виявляти, як відбувається процес опанування знань, умінь, навичок, які зустрічаються труднощі. Відповідно до одержаних результатів учитель вносить певні корективи у процес навчання. Основною функцією такого оцінювання є забезпечення зворотного зв'язку.

Рекомендуємо створити Вайбер/Телеграм/Фейсбук групу (можна спробувати й Вайбер Спільноту, де вони не будуть бачити телефони одне одного, якщо вже не спілкуються). Це досить безпечно. Важливо просто правильно обрати інструменти та формати взаємодії та спільної роботи.

Під час дистанційного навчання можна скористатися електронними версіями підручників

для 1-4 класів, перейшовши за посиланням:

[https://gdz4you.com/pidruchnyky/?fbclid=IwAR0v11KRDdMieJL6kkFQeZ3I-POZZhTQeVID1\\_VHlkVLV6tRWhSEcFMwEFo](https://gdz4you.com/pidruchnyky/?fbclid=IwAR0v11KRDdMieJL6kkFQeZ3I-POZZhTQeVID1_VHlkVLV6tRWhSEcFMwEFo)

Дистанційне навчання передбачає організацію освітнього процесу з використанням трансляцій в режимі відеоконференцій, навчальних та виховних заходів, відвідування онлайн-бібліотек, музеїв. Навчання дистанційно в 1-4 класах – зручний індивідуальний графік, своя швидкість сприйняття, підвищення інтересу дитини до знань за допомогою навчальних мультфільмів та комп'ютерних ігор, вивчення англійської з носіями. Особливістю навчання молодших школярів без стресів, незалежно від місця перебування, є необхідність додавання в навчальну діяльність ігор (дидактичних, предметних, розвивальних).

Пропонуємо перелік онлайн платформ для організації дистанційного навчання учнів початкової школи:

**Вчи.ua** – це міжнародна онлайн платформа, де учні початкової школи всієї України вивчають математику в інтерактивній формі.

URL: <https://vchy.com.ua/>

Освітній портал **a+b** (<https://miyklas.com.ua/p>) пропонує завдання з математики та інформатики для учнів початкової школи.

**Чудо-юдо** – безкоштовний сервіс для дітей молодшого шкільного віку, який надає у вільне користування безліч матеріалів для завантаження, в тому числі й авторські розробки викладачів за різними напрямками.

<https://chudo-udo.com/ot-4-do-6-let>

**EdEra** – безкоштовний освітній проєкт, який ставить за мету зробити освіту якісною і доступною. У рамках курсів пропонуються інтерактивні лекції, конспекти. У кінці здається іспит. Для використання матеріалів ресурсу потрібно зареєструватися.

URL: <https://www.ed-era.com/courses/>

**Duolingo** – допоможе вивчити англійську мову. Навчання проходить в ігровій формі й безкоштовно.

URL: <https://uk.duolingo.com/>

**BrainBasketFoundation** – допоможе опанувати програмування за допомогою візуальних матеріалів. Діти можуть навчитися створювати ігри, анімацію та багато іншого. Користування ресурсом безкоштовне.

URL: <https://brainbasket.org/ru/besplatnyie-uroki-scratch/>

**TheMetropolitanMuseumofArt** – Youtube-канал, матеріали якого допоможуть зануритися у світ мистецтва.

URL: <https://www.youtube.com/user/metmuseum>

**Google Клас (GoogleClassroom)** – це безкоштовний сервіс для навчальних закладів і користувачів з особистими обліковими записами Google. Він економить педагогам час, спрощує організацію навчального процесу та спілкування з учнями. Учителі можуть додавати учнів до курсу самостійно або надсилати їм код для приєднання. Створення курсу займає всього кілька хвилин. Учителі можуть робити оголошення й миттєво створювати обговорення, а учні – ділитися одне з одним ресурсами та відповідати на питання.

**КАХУТ (Kahoot)** – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс можна використовувати для виконання завдань на будь-якому пристрої, що має доступ до Інтернету – смартфон, планшет, а вчитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання.

**ClassDojo** — це простий інструмент для оцінки роботи класу в режимі реального часу. Ідея сервісу полягає в тому, щоб допомогти учителям швидко і просто оцінити самостійну роботу учнів, рівень їх дисциплінованості.

**Classtime** – це помічник учителя для онлайн-тестування і простеження прогресу всього класу в реальному часі.

**LearningApps.org** – сервіс для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як

навчальні ресурси або для самостійної роботи. Метою роботи є створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін. Блоки (вони називаються Вправами) не включені в жодні конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні уроки чи завдання, натомість їх можна використати у будь-якому доречному методичному сценарії.

**НОВА ШКОЛА – цікавіше за підручник** – мультимедійні уроки, відібрані у зручній колекції відповідно до шкільних програм з кращих освітніх YouTube-каналів.

**Щоденник.ua** – шкільна освітня мережа – учителі задають домашні завдання, прикріплюють необхідні файли, відстежують статус виконання. Учні отримують завдання і відправляють у відповідь файли з результатами.

<http://company.shodennik.ua/benefits/education/>

Для самостійного опрацювання учням 4 класів закладів загальної середньої освіти можна також пропонувати завдання для підготовки до ДПА: <https://dpa.in.ua/dpa-2020-4-klas/><https://www.youtube.com/watch?v=0lGeQnjKAts&feature=youtu.be>

[https://www.youtube.com/watch?v=JKZxjm\\_bxcs&feature=share](https://www.youtube.com/watch?v=JKZxjm_bxcs&feature=share)

#### **Використання платформ дистанційного навчання**

✓ портал учителів початкових класів «Урок», Вчитель вчителю, учням та батькам

✓ сайт osvita.ua – розробки уроків

[https://osvita.ua/school/lessons\\_summary/initial/](https://osvita.ua/school/lessons_summary/initial/)

✓ сайт для розумних батьків

<https://childdevelop.com.ua/>

✓ освітня платформа «МійКлас»

<http://miyklas.com.ua>

#### **Сервіси для вчителів:**

**Як організувати дистанційне навчання:** <https://naurok.com.ua/webinar/yak-organizuvati-distanciyne-navchannya-za-dopomogoyu-nauprostitshih-onlayn-resursiv?reg=true>

Формувальне оцінювання: [https://www.youtube.com/watch?v=rN\\_7w3Sd3Eg](https://www.youtube.com/watch?v=rN_7w3Sd3Eg)

Формувальне оцінювання: <https://www.youtube.com/watch?v=0YcO7KNKruc>

Формувальне оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : <https://www.youtube.com/watch?v=x-ToQQFy3NI>

Презентації до уроків — <https://gdz4you.com>

Лепбук. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. І.Большакова

<https://www.youtube.com/watch?v=xRRqIOk0vXg>

Сторителлінг. Онлайн-курс для вчителів початкової школи І.Большакова

<https://www.youtube.com/watch?v=2aYHz1U19U8>

М.Пристинська Щоденні 5 <https://www.youtube.com/watch?v=Pc-gqUlsiR8>

М.Пристинська Щоденні 3 <https://www.youtube.com/watch?v=VClAoATHANI>

М.Пристинська Математика

<https://www.youtube.com/watch?v=Pc-gqUlsiR8>

#### **Цікава наука на каналі YouTube**

<https://www.youtube.com/channel/UCMIVE71tHEUDkuw8tPxtzSQ>

**Весела абетка** – дитяча сторінка для маленьких українців: абетки, казки, усмішки, приказки, скоромовки, загадки, лічилки.

<http://abetka.ukrlife.org/>

**Казкар** – дитячий сайт для читання слухання улюблених казок.

<http://kazkar.info/>

#### **Ютуб канал «ПЛЮСПЛЮС»**

<https://www.youtube.com/user/plusplustv/videos>

#### **Книга-мандрівка. Україна**

[https://www.youtube.com/channel/UCHq5vXBXgKpU0\\_NxI8pDKyw/videos](https://www.youtube.com/channel/UCHq5vXBXgKpU0_NxI8pDKyw/videos)

**Джміль** – журнал для дітей віком від 4 до 104 років, їхніх батьків і педагогів

<https://jmil.com.ua/2020-1>

**Завдання для пілотних класів**

<https://svitdovkola.org/pilot/3>

**Розвиток дитини - сайт для розумних батьків**

<https://childdevelop.com.ua/>

**Онлайн-ресурси для компетентнісного навчання учнів початкових класів з предмета «Я досліджую світ»**

[https://www.youtube.com/channel/UCY\\_LWkira26QFu1oFDqfXSA/videos](https://www.youtube.com/channel/UCY_LWkira26QFu1oFDqfXSA/videos)

**Ведення читацького щоденника, створення власного лепбука, книжки**

<https://uk.etcetera.media/lepbuk-yak-zrobiti-svoyimi-rukami-i-de-skachati-shabloni.html>

**Цікаві українські освітні канали**

Цікава наука на каналі YouTube

<https://www.youtube.com/channel/UCMIVE71tHEUDkuw8tPxtzSQ>

**Онлайн тести, завдання з інтерактивного навчання для учнів, батьків, вчителів – сайт шкільної та дошкільної освіти Learning.ua** <https://learning.ua/>

**Вправи для покращення письма**

<https://vseosvita.ua/news/dytyna-pohano-pyshe-proponuiemo-vpravly-dlia-aktyvizatsii-mozkovoii-diialnosti-6719.html?rl=600846>

**«Интернет-ресурсы для учебы во время карантина»**

<https://www.youtube.com/watch?v=dsoDjFnz3lM&feature=youtu.be>

**Нуш для учнів 1-4 класів. Онлайн уроки**

[https://www.youtube.com/channel/UCdQ\\_c4KgFnaHH46CHA8AHXw/featured](https://www.youtube.com/channel/UCdQ_c4KgFnaHH46CHA8AHXw/featured)

**Завдання для 1-го класу Нової української школи**

<http://osvita.ua/school/nus/65278/>

**Задачі й тести з математики для 1 класу** <https://learning.ua/matematyka/pershyyi-klas/>

**Відеоуроки для дистанційного навчання 1 клас**

<https://urokok.com.ua/class-leaders/1620-video-uroki-dlya-distanciynogo-navchannya-1-klas-na-chas-karantynu.html>

**Нова школа 1 клас**

[https://www.youtube.com/channel/UCAu\\_hCCOp\\_LvqYluOe8wolg](https://www.youtube.com/channel/UCAu_hCCOp_LvqYluOe8wolg)

**Планета Міркувань**

<http://www.child-thinking.com.ua/1st-grade.html?&L=0>

**Завдання для 2-го класу Нової української школи**

<http://osvita.ua/school/nus/65313/>

**Відеоуроки для дистанційного навчання 2 клас**

<https://urokok.com.ua/class-leaders/1623-videouroki-dlya-distanciynogo-navchannya-2-klas-onovlenna-versiya-03-04-2020.html>

**Картки з української мови 2 клас**

<https://vseosvita.ua/library/kartki-pracuj-ak-mi-pracuj-z-nami-pracuj-krase-nasukrainska-mova2-klas-219825.html?rl=140502>

**Завдання для самостійної роботи учнів 2 класу під час карантину**

<http://osnova.com.ua/news/1804>

**Тексти для читання, списування та розвитку мовлення 2 клас**

<https://vseosvita.ua/library/teksti-dla-citanna-spisuvanna-ta-rozvitku-movlenna-2-klas-194699.html>

**Нова Школа 2 клас**

[https://www.youtube.com/channel/UC5p5EUYMbIzj5\\_IACPP2EIg](https://www.youtube.com/channel/UC5p5EUYMbIzj5_IACPP2EIg)

**Планета Міркувань**

<http://www.child-thinking.com.ua/2nd-grade.html>

**Відеоуроки для дистанційного навчання 3 клас**

<https://urokok.com.ua/class-leaders/1624-videouroki-dlya-distanciynogo-navchannya-3-klas-onovlenna-versiya-03-04-2020.html>

**Планета Міркувань**

<http://www.child-thinking.com.ua/3rd-grade.html>

Дом@шка – Пряма трансляція 11 канал

<https://www.youtube.com/watch?v=hHYTcBLXiSA>

Нова Школа 3 клас

[https://www.youtube.com/channel/UCaV\\_EmycollRpZtmB8G9A3Q](https://www.youtube.com/channel/UCaV_EmycollRpZtmB8G9A3Q)

Телеканал ДніпроTV

<https://www.youtube.com/channel/UCJgtZQ2y3yVrpmbnxTgdb3Q/videos>

Відеоуроки для дистанційного навчання 4 клас

[https://urokok.com.ua/class-leaders/1622-videouroki-dlya-distanciynogo-navchannya-4-klas-](https://urokok.com.ua/class-leaders/1622-videouroki-dlya-distanciynogo-navchannya-4-klas-onovlenna-versiya-03-04-2020.html)

[onovlenna-versiya-03-04-2020.html](https://urokok.com.ua/class-leaders/1622-videouroki-dlya-distanciynogo-navchannya-4-klas-onovlenna-versiya-03-04-2020.html)

Телеуроки для учнів 4 класу.

Українська

мова-

<https://www.youtube.com/watch?v=zyNt0DqiW3w&feature=youtu.be>

Планета Міркувань

<http://www.child-thinking.com.ua/4th-grade.html>

Дом@шка – Пряма трансляція 11 канал

<https://www.youtube.com/watch?v=hHYTcBLXiSA>

Нова Школа 4 клас

<https://www.youtube.com/channel/UCG7mhtzRIvGJecMgB-9lm4g>

Телеканал Дніпро TV

<https://www.youtube.com/channel/UCJgtZQ2y3yVrpmbnxTgdb3Q/videos>

**Перегляд мультфільмів українською мовою, казок, оповідань**

**Виключно українською: 8 YouTube - каналів для розвитку дітей**

**Від 1 до 10 років**

<https://womo.ua/viklyuchno-ukrayinskoju-8-youtube-kanaliv>

Аудіоказки та аудіовірші онлайн

<https://baby-sos.com/archives/category/audiokazki-audiovirshi-online>

Практичні завдання для учнів 1-2 класів розміщені на:

✓ сайті **Освіта.ua**, завдання з математики для дитини (підготовка до школи, 1 клас, 2 клас, 3 клас, 4 клас) <http://osvita.ua/school/70399/>

✓ платформі для вивчення математики **Matifik**

✓ сайті з дитячої творчості **Крокотак**

✓ освітньому проєкті «На Урок» – інтерактивні завдання для контролю знань і залучення учнів до активної роботи у класі та вдома <https://naurok.com.ua/test>

Для організації творчої діяльності учнів пропонуємо долучитися до онлайн-платформи «Територія дитинства Карітас» <https://www.facebook.com/groups/1314442033>. На цій платформі діти та їх батьки можуть взяти участь у творчих конкурсах. Роботи приймаються до 20.04.2020р.

У зв'язку із введенням карантину в Україні та організації освітнього процесу в онлайн-режимі оргкомітет Міжнародного природничого інтерактивного конкурсу «КОЛОСОК» пропонує безкоштовну участь в on-line режимі в конкурсі для всіх охочих учнів (школярам початкової школи технічно можуть допомагати батьки) 25 квітня 2020 року о 13.00-15.00 год.

Для участі в конкурсі учням (учням початкової школи – за допомогою батьків) необхідно завантажити мобільний додаток «Колосок конкурс. Готуйся – конкурс Колосок онлайн» на телефон або планшет з ОС Android з Play Market за пошуковими словами: «колосок», «конкурс колосок», «колосок конкурс». Через цей додаток діти отримають доступ до завдань конкурсу, дізнаються про свій результат, прочитають повні відповіді на усі запитання.

Окрім того, усі учасники конкурсу в on-line режимі отримають електронні сертифікати і призи – електронні передплати газети «КОЛОСОЧОК» або журналу «КОЛОСОК».

## **V. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ**



## У ПЕРІОД КАРАНТИНУ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОКРЕМО ЗА ПРЕДМЕТАМИ

Марина МОЧИКІНА

### ІНОЗЕМНІ МОВИ

Для ефективної організації процесу учіння в умовах обмеження освітнього процесу рекомендуємо використовувати форми дистанційного навчання.

Головним завданням дистанційного навчання є розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дитини за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в інтернеті.

Для організації роботи на дистанції дуже важливий зв'язок з учнем, оскільки сучасне навчання тяжіє до індивідуалізації. Під час уроків у класі кожен може поставити питання й одразу отримати на нього відповідь. Звичайно ж, на відстані такої можливості немає. З часом у здобувача освіти може згаснути інтерес, розсіюватися увага. Дитині важко стимулювати себе до самостійної роботи, оскільки вона не знаходиться в колективі, де існує конкуренція (наприклад, бути найкращим учнем у класі) або можливість проведення емоційної дискусії з певного питання. Тому до викладача, який працює в системі дистанційного навчання, є певні вимоги:

- ✓ відповідати дуже швидко на листи;
- ✓ хвалити оперативність слухачів;
- ✓ встановити чіткий графік спілкування в режимі онлайн і чітко його дотримуватися;
- ✓ створити атмосферу психологічного комфорту тощо.

Важливо постійно створювати сприятливий настрій, емоційне піднесення. Учень має відчувати, що його наставник не суворий контролер, а добрий учитель, який завжди прийде на допомогу. Необхідно створити умови для повноцінної самореалізації школярів, прояву успішності, самоствердження, підвищення їх самооцінки.

Створення таких умов полягає у відборі відповідного змісту предмету, розширення його інформаційного поля через міжпредметну інтеграцію та з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів і нахилів учасників освітнього процесу, зони їх найближчого розвитку. Предметний зміст при цьому набуває практико орієнтований характер і забезпечує не тільки вміння розв'язувати міжпредметні завдання, але й сприяє становленню інформаційної, комунікативної компетентності школярів, наприклад через розв'язання ситуаційних завдань, участі у проєктній діяльності, дискусіях тощо. Крім того, учителі мають володіти технологічними аспектами організації дистанційного навчання, що містять різні прийоми роботи у форумі, чаті, відеоконференціях, електронною поштою та іншими засобами комунікації.

Ми **рекомендуємо** продовжити навчання учнів, використовуючи технології дистанційного навчання, відповідно до календарних планів на II семестр 2019/2020 навчального року. Проаналізувавши календарно-тематичне планування, потрібно визначити теми, які при відновленні навчання можна ущільнити, які учні можуть вивчити самостійно, а які потребують детального пояснення.

Вивчення програмового матеріалу можна здійснювати так:

- ✓ оприлюднювати завдання для самостійної роботи учнів на сайті закладу освіти з методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- ✓ організовувати щоденне навчальне спілкування з учнями за допомогою своїх освітніх ресурсів (сайтів, блогів), а також здійснювати індивідуальну допомогу учням через Skype, Viber, WhatsApp тощо;
- ✓ розміщувати на Google Диску мультимедійні матеріали (презентації, відеоролики), які допоможуть учневі у вивченні зазначеної теми;

- ✓ надати учням перелік інтернет-джерел, які сприятимуть легшому засвоєнню програмового матеріалу.

Для отримання зворотного зв'язку рекомендуємо пропонувати учням онлайн-тестування, використовуючи онлайн-сервіси, платформи для створення тестів (<http://osvita.ua/school/method/technol/45747/>).

Усі завдання, які учні виконували вдома самостійно, потрібно проаналізувати та оцінити. Це дасть можливість побачити рівень засвоєння матеріалу, вивченого протягом карантину.

Першим уроком після відновлення навчання має бути урок застосування знань умінь і навичок, або урок узагальнення та систематизації знань із тем, вивчених дистанційно.

При цьому слід пам'ятати, що:

- ✓ усі види контрольних робіт, визначених навчальною програмою, мають бути виконані;
- ✓ зміст програмового матеріалу, не зважаючи на різні способи об'єднання тем, має бути відображений у календарно-тематичному плануванні та записах учителя у класному журналі;
- ✓ до класного журналу мають бути занесені лише ті уроки, що були фактично проведені;
- ✓ відкориговані календарно-тематичні плани необхідно погодити та затвердити в адміністрації закладу освіти.

Для того, щоб не загубитись в інтернет-просторі й швидко обрати ресурси, що підходять саме вам, рекомендуємо невелику характеристику онлайн-платформ для організації освітнього процесу:

<p><b>Google Клас</b> (<i>Google Classroom</i>)</p>	<p>Це безкоштовний сервіс для закладів і користувачів з особистими обліковими записами Google. Він економить час, спрощує організацію освітнього процесу та спілкування з учнями.</p> <p><b>Переваги GoogleКласу:</b></p> <p><b>Легке налаштування.</b> Учителі можуть додавати учнів до курсу самостійно або надсилати їм код для приєднання. Це займає кілька хвилин.</p> <p><b>Економія часу.</b> Створювати, перевіряти й оцінювати завдання в електронній службі швидше та зручніше, ніж на папері.</p> <p><b>Зручна організація.</b> Завдання доступні учням у відповідному розділі, а матеріали курсу (документи, фото, відео) автоматично додаються в папки на Google Диску.</p> <p><b>Швидка комунікація.</b> Учителі можуть робити оголошення й миттєво створювати обговорення, а учні – ділитися одне з одним ресурсами та відповідати на запитання в стрічці курсу.</p> <p><b>Доступність і безпека.</b> Як і всі сервіси пакета GSuiteforEducation, Клас не містить реклами, не використовує вміст і дані учнів для рекламних цілей та надається безкоштовно.</p> <p><b>Дозволи:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) <u>доступ до камери:</u> потрібен, щоб у Класі можна було публікувати фото й відео, зроблені за допомогою камери.</li> <li>2) <u>доступ до пам'яті:</u> потрібен, щоб до дописів у Класі можна було долучати фотографії, відео та локальні файли. Також він потрібен для офлайн-доступу.</li> <li>3) <u>доступ до облікових записів:</u> потрібен, щоб можна було вибрати, який обліковий запис використовувати в Класі.</li> </ol>
---	---

<p><b><i>Google Презентації (Google Presentations)</i></b></p>	<p>Додаток дозволяє працювати з файлами на пристроях Android:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- створювати та редагувати презентації, відкривати до них доступ та працювати над ними одночасно з іншими користувачами;</li> <li>- працювати навіть без підключення до мережі «Інтернет»;</li> <li>- додавати коментарі та відповідати на них;</li> <li>- додавати слайди, змінювати їх розташування, форматувати текст, вставляти фігури.</li> </ul>
<p><b><i>Google Форми</i></b></p>	<p>Google Форми – онлайн-сервіс для створення форм зворотного зв'язку, онлайн-тестувань та опитувань. Кожна форма в Google Формах являє собою вебсторінку, на якій розміщуються анкета чи питання. Все, що потрібно для роботи з формами, – це мати акаунт у Google.</p>
<p><b><i>КАНООТ (Kahoot)</i></b></p>	<p>КАНООТ – платформа для створення вікторин, тестів, дидактичних ігор. Сервіс може бути використано для перевірки знань учнів:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- учні можуть виконувати завдання на будь-якому пристрої, що має доступ до інтернету: смартфон, планшет, ноутбук;</li> <li>- у завдання можна вставити світлини, відеофрагменти;</li> <li>- учитель може поставити бали за правильність та швидкість виконання;</li> <li>- зареєструватися на сайті можна через GOOGLE або Microsoft профіль, не потрібно створювати нові логіни чи паролі;</li> <li>- можна дублювати чи редагувати тести, що значно економить час.</li> </ul>
<p><b><i>ClassDojo</i></b></p>	<p><a href="https://teach.classdojo.com/#/login?redirect=%2Flaunchpad">https://teach.classdojo.com/#/login?redirect=%2Flaunchpad</a> ClassDojo – це простий інструмент для оцінки роботи класу в режимі реального часу.</p>
<p><b><i>LearningApps.org</i></b></p>	<p><a href="https://learningapps.org/">https://learningapps.org/</a> LearningApps.org є сервісом для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватися безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи. Метою роботи є створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін (певного репозитарію). Блоки (вони називаються Вправами) не включені в жодні конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні уроки чи завдання, натомість їх можна використати у будь-якому доречному методичному сценарії.</p>
<p><b><i><u>Щоденник.ua – шкільна освітня мережа</u></i></b></p>	<p><a href="http://company.shodennik.ua/benefits/education/">http://company.shodennik.ua/benefits/education/</a> Учителі задають домашні завдання, прикріплюють необхідні файли, відстежують статус виконання. Учні</p>

	<p>отримують завдання і відправляють у відповідь файли з результатами.  <u>Домашні завдання</u>                  Функція домашніх завдань дозволяє вчителям задавати завдання і контролювати хід їх виконання, а учням – виконувати завдання і відразу в Щоденнику відправляти результати вчителю. Також батьки можуть бачити домашні завдання, що отримали їх діти.  <u>Перелік домашніх завдань</u>                  Учителеві доступний архів домашніх завдань для всієї школи. Він може проглядати як свої домашні завдання, так і завдання тих класів, у яких він замінює іншого вчителя.</p>
<p><b>НОВА ШКОЛА – Цікавіше за підручник</b></p>	<p>video.novashkola.ua                  Мультимедійні уроки, відібрані у зручній колекції відповідно до нашої шкільної програми з кращих освітніх YouTube-каналів.</p>

Також пропонуємо онлайн-інструменти для проведення уроків і нарад:

**Zoom** (<https://zoom.us>). Налаштування сервісу: <https://youtu.be/wH331ndzurM?fbclid=IwAR1X1beCORTkLjLpaRsA9xcccboqRKePWPnoJspmQ89XKCR5XmzOVcx23QJM>

<https://www.youtube.com/watch?v=wH331ndzurM&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0pqNJS4s17RlalnaTuTDjjQostQfyFggsZbNd9LJzAwRWsB7Ks4ktJsA>

**Skype** <https://www.skype.com/uk/>

**Microsoft Teams** <https://products.office.com/uk-ua/microsoft-teams/group-chat-software>

**Webex** <https://www.webex.com>

**Hangouts** (<https://hangouts.google.com>)

**Jitsi** (<https://jitsi.org>)

Для постійної комунікації з учителями іноземних мов, обміну напрацюваннями й корисною інформацією, пропонуємо долучитись до Фейсбук-спільноти «Іншомовна освіта Донеччини» за посиланням <https://www.facebook.com/groups/288179605372459/?ref=bookmarks>.

**Що стосується, власне, самого процесу викладання іноземних мов, рекомендуємо скористатися такими рекомендаціями.**

## АНГЛІЙСЬКА МОВА

Працюючи з інтернет-ресурсами під час підготовки до уроків педагоги мають можливість використовувати матеріали спеціалізованих сайтів для вчителів англійської мови. Наприклад, це може бути сайт Британської Ради в Україні <http://www.britishcouncil.org.ua/english/learn-online/websites>, що пропонує:

**Інтерактивні вправи англійською мовою.** Ви можете вивчати англійську онлайн на спеціально розробленому вебсайті Британської Ради, що містить сотні сторінок аудіододатків, текстів, відео і більш ніж 2000 інтерактивних вправ. Ви можете зареєструватися на сайті і додавати власні матеріали, спілкуватися з іншими користувачами й завантажувати безкоштовні ресурси.

**Ігри англійською мовою.** У цьому розділі ви зможете знайти різноманітні ігри, що допоможуть удосконалити англійську та просто весело провести час. На сайті також опубліковано безліч веселих та корисних жартів.

**Вебсайт LearnEnglish: Розваги та ігри** Аудіо- та відеоматеріали англійською. Британська Рада пропонує численні аудіо- та відеоматеріали для покращення мовної практики. Серед них є подкасти з оповіданнями, аудіосеріали, створена спільно з BBC добірка телепрограм для вивчення англійської, а також навчальне відео з поясненнями, як правильно використовувати мову в тих чи інших ситуаціях.

**Вебсайт LearnEnglish: Слухай і дивись** Мобільні програми для вивчення англійської мови. Британська Рада розробила цілий ряд мобільних програм для вивчення англійської мови за допомогою різних пристроїв, таких як iPhone, iPad, Nokia, Samsung, Ovi та Android. Ці програми містять подкасти, серіали, вікторини, ігри та вправи, що допоможуть покращити граматику, словниковий запас та вимову.

**Вебсайт LearnEnglish: Додатки Вивчення англійської для дітей.**

LearnEnglish Kids – це цікавий освітній вебсайт з вивчення англійської мови для дітей від 5 до 12 років. Сайт пропонує онлайн-ігри для розвитку словникового запасу та граматики, різноманітні оповідання, відео та інші вправи для покращення рівня володіння мовою. LearnEnglish Kids також стане в пригоді викладачам і батькам, оскільки містить сотні безкоштовних ресурсів, які можна роздрукувати, а також ресурс містить окремий розділ для батьків, що допоможе вивчати англійську з дітьми у позашкільний час.

**Вебсайт LearnEnglish Teens Вивчення англійської для підлітків.** Вебсайт LearnEnglish Teens створений спеціально для підлітків від 13 до 17 років. На сайті можна знайти вправи для практики мови, поради до складання іспитів, допоміжні вправи для покращення граматики та словникового запасу, а також веселі відео, ігри та вікторини.

Також, окрім сайту Британської Ради, пропонуємо до використання такі ресурси:

**Вебсайт Premier Skills English Teach-Nology** [http://www.teachnology.com/teachers/lesson\\_plans/holidays](http://www.teachnology.com/teachers/lesson_plans/holidays) – дуже корисний сайт, що містить багато цікавих ідей і конкретних планів уроків, які стануть у пригоді вчителю під час навчання учнів іноземній культурі й традиціям.

**School Projects** <http://www.epals.com> – вебсайт, що об'єднує тих, хто вивчає мову в 191 країні, з метою створення багатомовних проєктів і міжкультурного навчання та спілкування.

<http://www.globals-schoolnet.org/gsh/pr> – сайт, що орієнтований на проєкти для дітей від 5 до 19 років.

<http://www.teenadviceonline.org> – сайт, на якому представлена велика кількість інформації, призначеної для підлітків, яку можна використовувати в класі.

**ESLFLOW.COM** Безліч матеріалів для проведення дискусій, комунікативних вправ, рольових ігор, розумових розминок можна знайти на цьому сайті та використати на уроці чи при роботі з обдарованими учнями. Сайт диференціює матеріали відповідно до рівнів: Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate.

**MES-ENGLISH.COM** Сайт пропонує матеріали для вчителів молодших класів та середньої ланки. Перевагою сайту є наявність відеоінформації, наявність великої підбірки тематичних роздруковок (FLASHCARDS), лексичних кросвордів, а також різноманітних групових та індивідуальних ігор, а також безкоштовні презентації тематичної лексики в форматі POWERPOINT.

**APPLES4THETEACHER.COM** Універсальний сайт, що містить величезну електронну бібліотеку із завданнями для розвитку навичок читання. Усі вправи, тексти та вірші розміщені відповідно до окремої тематики. Матеріали сайту можуть бути використані при плануванні уроків як у молодшій школі (вправи на звуки та фонемі), так і в середній (тексти, вірші, рекомендовані твори для читання).

**STICKYBALL.NET** На цьому сайті вчителі зможуть знайти різноманітні вправи для розвитку навичок читання: від звука до речення; граматичні вправи, що містять правила з доступним поясненням та подальшими завданнями на їх застосування; вправи, спрямовані на розвиток діалогічного мовлення; матеріали для розвитку навичок творчого письма. Також тут є зразки планів уроків та інтерактивні ігри для розвитку всіх мовленнєвих компетенцій.

**SUPERTEACHERWORKSHEETS.COM** Сайт пропонує велику кількість завдань, текстів, прописів, що можуть використовуватися індивідуально кожним учнем. Сайт складається з 4 великих розділів: Reading and Writing Worksheets, Grammar, Phonics, Spelling Lists and Worksheets.

**ESLTOWER.COM** На сайті розміщено різноманітні друковані та інтерактивні вправи з граматики, лексики та фонетики. Крім того, є безліч цікавих онлайн-вправ та ігор, які можна використовувати як під час уроків, так і під час індивідуальних занять.

**ESLMONKEYS.COM (English as a Second Language Online Resources)** Відвідавши цей сайт, учитель отримує необмежені можливості. Тут можна знайти безкоштовні матеріали для уроків домашнього читання, граматичні вправи та тексти, чудові плани-конспекти уроків, методичну літературу, крилаті вирази відомих людей на різноманітну тематику, лексичні вправи, автентичні статті з **Reuters** та **Guardian**.

Також ми пропонуємо додаткові ресурси для вивчення англійської мови вдома, добірку готових матеріалів для занять англійською з учнями 1-4-х, 5-8-х, 9-11-х класів, сучасні інструменти для навчання та викладання, матеріали для роботи з обдарованими учнями, підготовки до ЗНО, для учасників олімпіади з англійської мови – практичні рекомендації щодо типових помилок та методів їх запобігання й усунення, анонси захопливих англомовних серіалів для підлітків.



## НІМЕЦЬКА МОВА

Пропонуємо сучасні ресурси для вивчення німецької мови:

Німецька з Deutsche Welle [www.dw.com](http://www.dw.com) – велика безкоштовна база структурованих уроків, вправ та інтерактивних завдань з німецької мови. Її розробник – німецька медійна компанія Deutsche Welle. Розпочати навчання можна з будь-якого рівня й при бажанні зосередитися на розмовних навичках або граматиці. Також є можливість завантажити уроки-подкасти на мобільний та слухати їх протягом дня.

Німецька від Goethe Institut [www.goethe.de](http://www.goethe.de) – безкоштовні вправи та відеоуроки для учнів із різним рівнем володіння мовою. Є окремий розділ для вивчення німецької за професійним спрямуванням: технічна лексика, робота у соціальному секторі тощо. Також можна скористатися розробленими Goethe-Institut мобільними додатками й іграми для вивчення німецької.

Подкасти «Grüße aus Deutschland» – понад 60 різноманітних подкастів німецькою за рівнями A1–B1. Гарний спосіб потренувати розуміння та сприйняття мови на слух. Текстовий супровід можна знайти в документі під кожним подкастом.

Easy on line German <http://www.easy-online-german.com> – ресурс для початківців. Тут зібрані вправи з основ граматики, читання, відеотренування. Також є можливість удосконалити базовий словниковий запас, потренувати правильність вимови та сприйняття інформації на слух.

Audio Lingua [www.audio-lingua.eu](http://www.audio-lingua.eu) – найкращий спосіб вивчити мову – постійно читати та розмовляти німецькою, а також слухати носіїв мови. Audio Lingua дає таку можливість, адже це ресурс із короткими (максимум 2 хвилини) записами німців, що розмовляють на повсякденні теми. Вони розповідають про сім'ю, погоду, їжу та навіть політичні вподобання. Аудіо розділені за рівнями: як бонус, можна знайти подкасти на різних німецьких діалектах.

Deutschlernblog [www.deutsch-lernen.com](http://www.deutsch-lernen.com) – чудовий ресурс для тих, хто любить самостійно організувати освітній процес.

Free German lessons [www.free-german-lessons-online.com](http://www.free-german-lessons-online.com) – гід від BBC для початківців і просунутих знавців німецької. Сайт пропонує визначити рівень мови та можливість вивчити базову лексику. На ресурсі також є книги з граматики та численні вправи.

Також ми пропонуємо добірку додаткових ресурсів для вивчення німецької мови вдома, готових матеріалів для занять, сучасні інструменти для навчання та викладання, матеріали для роботи з обдарованими учнями, підготовки до ЗНО, практичні рекомендації щодо написання різножанрових творів німецькою мовою.



## ФРАНЦУЗЬКА МОВА

В умовах карантину та організації дистанційного навчання вчителі французької мови області можуть використовувати сайти та ресурси, що наведені нижче. Перша порада – зареєструватися на сайті <https://ua.ifprofs.org/>. Цей сайт створений спеціально для вчителів/викладачів французької як іноземної, де зібрані численні ресурси для навчання та викладання. Наразі там публікуються й пропозиції щодо роботи в умовах карантину від учителів усіх країн світу.

### Сайти універсальні:

- <http://www.dailyfrenchpod.com> – англomовний сайт для щоденного вивчення французької мови, ідеальний ресурс, який забезпечить практику обох мов одночасно.
- <http://grammairefrancaise.net> – хороший сайт для тих, хто вже володіє французькою хоча б на мінімальному рівні, адже сам сайт французькою, а тому початківцям буде складно розібратись. Сайт корисний тим, що тут міститься багато інформації з перевірковими завданнями.
- <http://francaisonline.com> – доступні онлайн-уроки для початківців: граматичні, лексичні та фонетичні правила, діалоги та практичні теми для вивчення.
- <http://bescherelle.com> – сайт із вправами та іграми французькою мовою, що підійдуть для всіх рівнів.
- <https://hosgeldi.com/fr> – цікаві онлайн-ігри та конструктори слів, які допомагають поповнити словниковий запас. Вам пропонують вивчити групу слів, а потім тренувати її за допомогою різних вправ.
- <http://www.bonjourdefrance.com/index/indexgram.htm> – уроки для всіх рівнів володіння французькою: від A1 до C2.
- <http://fr.tsedryk.ca/> – канадський сайт, що пропонує багато матеріалів із завданнями, які можна перевірити.
- <http://grammaire.reverso.net/> – сайт пропонує інформацію і завдання з різних розділів мови: Les grandes notions grammaticale. Syntaxe. Conjugaison de verbe. Règles d'accord. Orthographe et typographie. Questions d'actualité
- [http://www.lepointdufle.net/p/apprendre\\_le\\_francais.htm](http://www.lepointdufle.net/p/apprendre_le_francais.htm) <https://sites.google.com/site/moncahierdactivites/cours-de-francais> – сайти, на яких зібрано перелік ресурсів, що пропонують творчий підхід викладання як за темами, так й за аспектами мови та мовлення.
- <http://platea.pntic.mec.es/cvera/hotpot/exos/index.htm> – цей сайт пропонує численні вправи для вивчення французької мови.
- <http://exercices.free.fr/francais/index.htm> – вправи за різними напрямками мови.
- <http://lexiquefle.free.fr/index.htm> – сайт для роботи з лексикою.
- <https://babadum.com/> – ігри для вивчення лексики.
- <http://www.didierlatitudes.com/> – вправи на граматику.

### Сайти для відпрацювання відмінювання дієслів:

- <http://leconjugueur.lefigaro.fr/>
- <http://www.les-verbs.com/>
- <http://www.conjugaison-verbe.fr/>
- <http://conjugueur.reverso.net/conjugaison-francais.html>

### Сайти – словники:

1. <http://www.ikonet.com/fr/ledictionnairevisuel/> – візуальний словник.
2. <http://www.larousse.fr/> – п'ять словників для вільного використання від видавництва

«Ларусс».

3. <http://www.cnrtl.fr/antonymie/> – словник антонімів.
4. <http://la-conjugaison.nouvelobs.com/synonyme/> – сайт пропонує синоніми, дефініції, вправи і навіть sudoku.
5. <https://www.lingvolive.com> – словник-перекладач.
6. <https://www.duolingo.com> – сайт для вивчення мови.

**Сайти – відео:**

1. <https://french.yabla.com/> – тематичні відео.
2. <http://www.linguo.tv> – відео з субтитрами.

**Сайти – телебачення:**

1. <http://www.francetelevisions.fr/>
2. <http://enseigner.tv5monde.com/>
3. <http://apprendre.tv5monde.com/>

**Сайти – газети і журнали:**

1. <http://www.lefigaro.fr/>
2. <http://www.lexpress.fr/>
3. <http://www.lepoint.fr/>

**Подкасти:**

1. [http://www.bbc.co.uk/languages/french/deja\\_vu/](http://www.bbc.co.uk/languages/french/deja_vu/)
2. <http://lang-8.com/>
3. <http://www.podcastfrancaisfacile.com/>
4. <http://www.canalacademie.com/idr161-En-francais-facile-portraits-.html>
5. <http://parlez-vousfrancais.com/>
6. <http://www.canalacademie.com/apprendre/fiche.php?id=110>



## ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА, МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ НАЦІОНАЛЬНИХ МОВ І МЕНШИН

Дистанційна освіта – це нова форма організації освітнього процесу, що базується на принципах самостійної діяльності школярів. Середовище такого навчання характеризується тим, що часто учні з різних причин віддалені від учителя в просторі або часі, проте мають можливість у будь-яку хвилину підтримувати зв'язок із педагогом, користуючись досягненнями сучасних інформаційних технологій.

Дистанційне навчання може бути організовано в *асинхронному* (учасники взаємодіють між собою із затримкою в часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо) та *синхронному* (учасники одночасно перебувають у системі дистанційного навчання та/або беруть участь у вебінарах, відеоконференціях, семінарах, чатах тощо) режимах.

Організувати дистанційне навчання учнів В *асинхронному режимі* можна із використанням:

- ✓ *електронної пошти* (учитель надсилає учням на їхні електронні скриньки навчальні матеріали та/або покликання на навчальні онлайн-ресурси, завдання; учні опрацьовують матеріали та виконують завдання, які потім надсилають учителю);
- ✓ *Диску Google* (учитель створює для учнів папку із навчальними матеріалами та завданнями; учні самостійно опрацьовують матеріали, виконують завдання та розміщують їх у тій же папці);
- ✓ *соціальних мереж/месенджерів* (учитель створює групу в соціальній мережі/месенджері (Facebook, Viber, Telegram тощо) з обмеженим доступом, розміщує в групі матеріали та/або покликання на навчальні онлайн-ресурси, завдання);
- ✓ *сайта/блога/віртуальної дошки* тощо (учитель розміщує навчальні матеріали та/або покликання на онлайн-ресурсах, власному (шкільному) сайті або блозі, віртуальній дошці або інтерактивному плакаті (Padlet, Lino, ThingLink, Genial.ly тощо). Учні самостійно опрацьовують матеріали, виконують завдання та надсилають їх на електронну пошту вчителя або прикріплюють у коментарях до посту, розміщують відповіді/покликання на виконанні завдання на віртуальній дошці, відповіді в тестових системах тощо).

У *синхронному режимі* організувати дистанційне навчання учнів можна так:

- ✓ *проведення вебінарів, відеоконференцій* (BigBlueButton, Google Hangouts, YouTube та інші) (учитель створює обліковий запис у відповідному сервісі, планує трансляцію та надсилає покликання на заплановану трансляцію учням на електронні скриньки. Під час трансляції вчитель може демонструвати дошку, записувати, малювати на ній, надавати можливість дій учням (якщо це дозволяє сервіс);
- ✓ *проведення чатів* – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу через інтернет-месенджери (Viber, Messenger, Telegram, WhatsApp тощо);
- ✓ використання *спільних документів Google* (файлів документів, презентацій, таблиць, малюнків тощо) дозволяє організувати роботу в режимі реального часу. Учні можуть як створювати документи разом (записувати відповіді, думки, формули; створювати разом слайди тощо), так і коментувати їх. Цей інструмент можна використовувати в асинхронному й синхронному режимах.

**Найефективнішим**, на нашу думку, є використання *платформ дистанційного навчання* (Moodle, Google Classroom та інші). Учитель створює дистанційний курс (клас), реєструє учнів (або надає їм код приєднання до класу Google Classroom). У створеному дистанційному курсі він розміщує текстові матеріали, презентації, відеозаписи, завдання, покликання на інші освітні ресурси. Учні ознайомлюються з навчальними матеріалами, виконують завдання та завантажують їх до платформи дистанційного навчання. Учитель перевіряє, оцінює виконання завдань учнями, пише відповідні коментарі до робіт.

Але виявилось, що більшість педагогів не готові до роботи на платформах. Ми виокремили низку проблем, а саме: використання неадаптованих для дистанційного навчання конспектів, недостатня кількість різнорівневих завдань, одноманітність видів контролю, відсутність належної мотивації й алгоритму дій для учнів. Тому важливо ретельно продумати структуру цього уроку й створити оптимальні умови для засвоєння навчального матеріалу.

Пропонуємо **рекомендації щодо проведення електронного уроку (e-уроку):**

- ✓ Не ототожнюйте матеріали дистанційного уроку з планом-конспектом, зазначаючи тип уроку, обладнання, мету (навчальну, розвивальну, виховну). Наголосіть на тому, що має засвоїти учень, які знання отримати та як їх застосувати. Наприклад, «*На уроці ти дізнаєшся ...*», «*Ми навчимося ...*», «*Ти маєш орієнтуватися ...*», «*Ти зможеш ...*».
- ✓ Підготуйте невелике звернення-мотивацію до учня про важливість цієї теми (матеріалу). Наприклад, урок за творчістю Й. В. Гете може розпочинатися таким зверненням учителя до учня:

*Любий друже!*

*У будь-яку епоху філософи й письменники намагаються збагнути правду про природу людини і світ, що її оточує, відкрити таємниці душі, пізнати істину буття. Відчути й знайти своє покликання, пізнати сутність добра та зла, відшукати відповіді на одвічні філософські питання прагнув Й. В. Гете – один із найвидатніших просвітників.*

*Справою всього життя письменника було створення унікальної й дивовижної книги, яка стала настільною для багатьох освічених людей. Звичайно, що це – драматична поема «Фауст». Й. В. Гете, за даними одних дослідників, працював над грандіозним філософським твором понад 30 років, інших – близько 60 і завершив його незадовго до смерті. У тебе є чудова нагода розглянути шедевр світової літератури й відкрити важливі істини, які хвилюють не одне покоління.*

*Можливо, ця книга допоможе тобі відчувати своє призначення й розкриє необхідність самопізнання. Бажаю тобі успіху!*

Варіанти мотиваційних звернень до уроків зарубіжної літератури, розроблені учителем зарубіжної літератури Віталіною Козієвою, можна переглянути [ТУТ](#).

- ✓ Не вказуйте етапи уроку. Увиразніть їх фразами типу: «*Повторимо матеріал попереднього уроку*», «*Пригадай матеріал*», «*Підсумуємо прочитане*», «*Наголосимо на основних моментах*» тощо.
- ✓ Пам'ятайте загальні вимоги до оформлення e-контенту: 1) фон документа має бути світлий; 2) текст може бути маркованим не більше як трьома кольорами (основний – темними відтінками, заголовки й підзаголовки – відповідно до сумісної з основним текстом кольорової гами); 3) кегль шрифту для учнів 5–7 класів має складати 14 пунктів, учнів 8–11 класів – 12; 4) великі за обсягом зображення (географічні мапи, схеми тощо) доцільно завантажувати окремими файлами та пропонувати для перегляду за допомогою навігаційних кнопок.
- ✓ Додаткові матеріали (за наявності) подавайте у вигляді посилань або файлів для завантаження.
- ✓ Якщо теоретичний чи практичний матеріал містить зображення (ілюстрацію, репродукцію картини, фото мистецької інсталяції тощо), обов'язково додайте інформаційну довідку потрібного змісту (від указівки автора й назви до цікавого, дотепного факту, пов'язаного з цим зображенням, враженням від нього визначної постаті або пересічної людини), використайте це зображення та матеріал інформаційної довідки у роботі з учнем.
- ✓ Візьміть до уваги, що e-урок може складатися з таких компонентів: текст, зображення (ілюстрації, репродукції картин), відео- та аудіоматеріали, різнорівневі завдання, тести, інтерактивні вправи, мультимедійні презентації, географічні мапи, схеми, сигнальні конспекти, інфографіка тощо.
- ✓ Весь матеріал e-уроку структуруйте на пункти й підпункти.
- ✓ Пропонуйте учням різні види завдань чи елементи контролю на усіх етапах електронного уроку.

- ✓ Пропонуючи завдання на відтворення фактичного матеріалу, робіть покликання на розділи (абзаци, частини), де він знаходиться. У разі труднощів це спонукає учня вкотре повернутися до теоретичного матеріалу чи тексту художнього твору.
- ✓ Для перевірки знань учнів розробіть різнорівневі тести різних видів: з однією правильною відповіддю, з декількома правильними видами, з відкритою текстовою або цифровою відповіддю, на встановлення послідовності, відповідності тощо.

Слід врахувати також і те, що учні мають не тільки опанувати зміст дисципліни, а передовсім набути необхідних для життя в суспільстві умінь і навичок, важливих для всебічного розвитку особистості, її подальшого становлення, морального та професійного зростання. Звідси завдання вчителя літератури – **сформувати ключові й предметні компетентності учнів**.

Тому рекомендуємо запропонувати учням різнорівневі компетентнісно орієнтовані завдання, де на першому рівні завдання **актуалізувальні**, на другому – **формувальні**, на третьому – **констатувальні**. Ця типологія запропонована О. Дем'яненко і зумовлена етапами вивчення літературного твору. Завдання **актуалізувального типу** можна використовувати на етапах підготовки до сприйняття і безпосереднього читання тексту твору з метою активізації мотиваційних резервів учня, розвитку творчої уяви і фантазії, образного та асоціативного мислення (наприклад, «Опрацюй запропоновані джерела інформації та представ Паоло Коельо своїм однокласникам. Не забудь про зв'язок з Україною, яка, як зауважував письменник, «уже написала книгу в його душі»). Завдання **формувального типу** передбачено для використання на етапах підготовки й аналізу художнього твору. Мета їх упровадження – поглиблення читацького сприйняття художнього твору, розвиток логічного мислення, набуття практичних навичок використання теоретико-літературних понять у процесі роботи з текстом твору (наприклад, «Прочитай п'єсу Моріса Метерлінка «Синій птах». Створи карту подорожі або колесо подорожі дітей лісоруба Тільтіля і Мітіля за чарівним Синім птахом. Довідка: колесо подорожі – маршрут подорожі головних дійових осіб на основі знання тексту). **Констатувальні завдання** доцільно використовувати на підсумкових етапах роботи з літературними творами для узагальнення та систематизації вивченого. Вони значущі для виявлення рівня сформованості навичок творчої діяльності учнів у процесі вивчення навчальної теми (наприклад, «На сьогодні у світі залишається критичною проблема насильства і, зокрема, булінгу – цькування та проявів агресії до особистості з метою її принизити. Ця проблема є центральною в оповіданні Мо Яня «Геній». Проте однокласникам генія вдалося подолати шлях від ненависті до поваги. Запропонуй поради щодо запобігання булінгу у твоїй школі й загалом»).

Пропонуємо також скористатися методичними матеріалами «Формування ключових і предметних компетентностей на уроках зарубіжної літератури в 10 класі», розробленими творчою групою Лиманського міського методичного об'єднання учителів зарубіжної літератури

- ✓ Якщо передбачено використання мультимедійних презентацій, урахуйте, що вони обов'язково мають містити коментарі до запропонованих матеріалів. Пам'ятайте: те, що вчитель коментує усно на звичайному уроці, у дистанційному форматі педагог-куратор здійснює засобами письма. Для цілісного сприймання навчального матеріалу зображення та його опис розміщуйте на одному слайді.
- ✓ Якщо слайди презентації супроводжують теоретичний матеріал, то їх розміщуйте поруч із текстом. Мотивуйте учнів до роботи фразами типу: «Уважно переглянь...», «Зверни увагу на ...», «Проаналізуй ...», «Виділи ...» тощо.
- ✓ Плануючи перегляд фрагментів відео, урахуйте, що його тривалість не повинна перевищувати 2-5 хвилин. Також продумайте запитання та завдання до нього, які бажано розмістити перед лінком на цей фрагмент.
- ✓ Аудіофайли додавайте за умов, якщо вони містять якісний запис озвученого художнього твору (чи його фрагменту) мовою оригіналу, у виконанні автора, професійного актора, елементи радіовистави тощо. Також будуть доречними зразки сучасних інтерпретацій

(реміксові композиції, аудіоколажі у форматі новочасних музичних стилів тощо).  
Запитання та завдання до звукового файлу розмістіть перед покликанням.

**Під час проведення уроку** вчитель може застосовувати такий інструментарій:

1. *Google документи, презентації, таблиці, малюнки* стануть у пригоді для організації спільної роботи, обговорення певної теми.
2. *Сервіси для проведення відеоконференцій, вебінарів* – для проведення відеоуроків.
3. *Віртуальні дошки* – для доступу до матеріалів уроку та забезпечення зворотного зв'язку.
4. *Google форми, онлайн-тести, опитування в групах/месенджері* – для забезпечення зворотного зв'язку та проведення контролю.
5. Сервіси для створення *хмари слів, створення інтерактивних вправ, ребусів, інфографіки, кросвордів* урізноманітнять завдання до уроків.

Пропонуємо огляд деяких платформ та освітніх ресурсів для самоосвіти педагогів і дистанційного навчання зарубіжної літератури, мов і літератур національних меншин.

Матеріали для учнів та вчителів	Навчайте з дому, <a href="https://osvitoria.media">https://osvitoria.media</a> , <a href="https://nus.org.ua">https://nus.org.ua</a> , <a href="https://vseosvita.ua">https://vseosvita.ua</a>
Ресурси для створення ментальних мап	<a href="https://www.mindomo.com">https://www.mindomo.com</a> , <a href="https://www.mindmeister.com">https://www.mindmeister.com</a> , <a href="https://coggle.it">https://coggle.it</a>
Ресурси для створення презентацій	<a href="https://www.canva.com/">https://www.canva.com/</a> , <a href="https://prezi.com/">https://prezi.com/</a> , <a href="https://www.beautiful.ai/">https://www.beautiful.ai/</a>
Ресурси зі створення тестів, завдань, інформаційні ресурси	<a href="https://www.classtime.com/uk/">https://www.classtime.com/uk/</a> <a href="https://naurok.com.ua/">https://naurok.com.ua/</a> <a href="https://kahoot.com">https://kahoot.com</a> <a href="https://study-smile.com">https://study-smile.com</a> <a href="https://quizlet.com">https://quizlet.com</a> <a href="https://naurok.com.ua">https://naurok.com.ua</a> <a href="https://learningapps.org">https://learningapps.org</a> <a href="https://miyklas.com.ua">https://miyklas.com.ua</a> <a href="https://study-smile.com">https://study-smile.com</a>
Програми, які дають можливість накладати на відео тести або інші завдання (безкоштовно)	<a href="https://ed.ted.com">https://ed.ted.com</a> <a href="https://edpuzzle.com">https://edpuzzle.com</a> <a href="https://ru.islcollective.com">https://ru.islcollective.com</a>
Інструменти взаємодії з учнями	<a href="https://www.classdojo.com">https://www.classdojo.com</a> , <a href="https://classroom.google.com">https://classroom.google.com</a>
Вебінари з особливостей дистанційного навчання	<i>Креативний контент дистанційного навчання</i> <a href="https://www.youtube.com/watch...">https://www.youtube.com/watch...</a> <i>Ефективний зворотний зв'язок онлайн: правила та інструменти</i> <a href="https://www.youtube.com/watch...">https://www.youtube.com/watch...</a> <i>Вебінар «Організація дистанційного навчання за допомогою Google Класу»</i> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=-Qw970G0aYs">https://www.youtube.com/watch?v=-Qw970G0aYs</a> <i>Використання Google Classroom для організації високотехнологічного навчання</i> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=9F6uX-wxHW8">https://www.youtube.com/watch?v=9F6uX-wxHW8</a> <i>Практичні поради щодо організації дистанційного навчання під час карантину</i> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=omSH5KnON28">https://www.youtube.com/watch?v=omSH5KnON28</a> <i>Як організувати дистанційне навчання за допомогою найпростіших онлайн-ресурсів:</i> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=RJQC95prSu8">https://www.youtube.com/watch?v=RJQC95prSu8</a> <i>Використання додатків Google для налагодження взаємодії між учасниками освітнього процесу:</i> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=AmEANAa8MsE">https://www.youtube.com/watch?v=AmEANAa8MsE</a>
Практичні поради щодо використання Google Classroom для	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=d_84ibWCi10">https://www.youtube.com/watch?v=d_84ibWCi10</a> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=okCJrLzFkM8">https://www.youtube.com/watch?v=okCJrLzFkM8</a> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=0ae106ga5Xc">https://www.youtube.com/watch?v=0ae106ga5Xc</a>

організації дистанційного навчання	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE">https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE</a> <a href="https://www.youtube.com/user/nurzhak1/videos">https://www.youtube.com/user/nurzhak1/videos</a>
Зарубіжна література	<p>40 експрес-уроків професора О. Ніколенко для організації дистанційного навчання.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <a href="#">Для 5-7 класу – 10 експрес-уроків</a></li> <li>▪ <a href="#">Для 8 класу – 7 експрес-уроків</a></li> <li>▪ <a href="#">Для 9 класу – 8 експрес-уроків</a></li> <li>▪ <a href="#">Для 10 класу – 15 експрес-уроків</a></li> </ul>
	Сайт «Тисяча журавлів», на якому можна знайти різноманітні матеріали для навчання й викладання в 11 класі.
	Мультимедійний посібник до підручника О. Ніколенко (6 клас)
	Мультимедійний посібник до підручника О. Ніколенко (5 клас)
	Інтернет-спільнота «Словесники Донеччини»
	Сайт обласного інтернет-конкурсу «Створи шедевр» (у номінації «Методичні новації: розробка навчального Е-контенту» розміщено матеріали для дистанційного навчання).
	Платформа для дистанційного навчання учнів «E-school» у розділі «Консультаційний пункт для педагогічних працівників, які опікуються дистанційною освітою» розміщені навчально-методичні кейси для вивчення зарубіжної літератури дистанційно.
Універсальна електронна хрестоматія із зарубіжної літератури для 11 класу (автори-упорядники – Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мельник А.О., Бицько О.К.), розміщена на сайті УОВЦ «Оріон».	
Російська мова	Платформа для дистанційного навчання учнів «E-school». У розділі «Консультаційний пункт для педагогічних працівників, які опікуються дистанційною освітою» розміщені навчально-методичні кейси для вивчення російської мови дистанційно.
	<a href="#">Російська мова, 7 клас</a>
	<a href="#">Російська мова, 8 клас</a>
	<a href="#">Російська мова, 9 клас</a>
	<a href="#">Російська мова, 11 клас</a>
<a href="#">Сайт «Всеосвіта»</a>	

Більше матеріалів для вчителів зарубіжної літератури, російської мови та інтегрованого курсу «Література» розміщено на сайті відділу гуманітарної освіти Донецького ОБЛШПО за покликанням <https://viddilgum.wixsite.com/viddilgum/dn>.

Із досвідом упровадження дистанційного навчання словесниками Донеччини можна ознайомитися, переглянувши вебінар Світлани Гарної «Методика вивчення зарубіжної літератури з використанням технологій дистанційного навчання».

## ХІМІЯ

Перехід від традиційного викладання навчальних предметів пояснювально-ілюстраційним методом до **дистанційного навчання** суттєво розширює можливості вчителя.

Нові навчальні програми також надають учителеві більшої автономії в питаннях розподілу навчального часу на вивчення тем і окремих питань у межах тем. Учитель має скористатися цим задля реалізації **діяльнісного підходу** до організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, виокремлення часу на формування практичних умінь та оцінних ставлень, мотивації, самооцінки учнів. Перевага має надаватися **самостійному навчанню**, що спрямовує на послідовне розв'язування проблеми через її формулювання, усвідомлення, засвоєння необхідних знань і вмінь. Учитель забезпечує супровід, консультує, підтримує активність, створює умови для збільшення самостійності учнів в освітній діяльності. Навчальні програми містять перелік очікуваних результатів – це орієнтир учителя на досягнення мети освітнього процесу щодо змісту зазначених тем. Отже, основним завданням кожного уроку має стати досягнення певного результату навчання, тобто набуття, формування чи розвиток учнем визначених навчальною програмою умінь, навичок, ставлень, цінностей, зазначених у відповідній структурній частині програми. А відтак мають змінитися підходи до конструювання і проведення навчальних занять. Від трансляції готових знань учитель має перейти до методик, які дозволять учням самостійно здобувати знання під час карантину.

- Під час карантину **рекомендуємо** продовжити навчання учнів, використовуючи технології дистанційного навчання.
- Організувати навчання школярів з хімії відповідно до календарних планів на II семестр 2019/2020 н.р. (крім уроків узагальнення та тематичного контролю).
- Проаналізувати календарно-тематичне планування, визначити теми, які при відновленні навчання можна ущільнити, які учні можуть вивчити самостійно, а які потребують детального пояснення.
- З метою реалізації навчальних програм можна використовувати ресурси:

<https://phet.colorado.edu/m/uk/>

<https://mriya-urok.com/>

<https://learningapps.org/>

<https://disted.edu.vn.ua/>

<https://e-pidruchnyky.net/>

<http://mokolov.blogspot.com/>

<http://www.sciencechemistry.org.ua/>

<https://eschool.dn.ua/local/staticpage/view.php?page=resources>

<https://sites.google.com/site/discovery4uth/d/biologia>

<http://superschool.com.ua/load/predmeti/biologija/30>

<http://biology.org.ua>

<https://www.znonasharu.org.ua/>

<http://metodportal.com/node/588>

<https://www.khanacademy.org/>

<https://www.coursera.org/>

### Практичні роботи

- Створити пакет матеріалів до практичних або лабораторних робіт, що складає перелік ресурсів до віртуальних лабораторій, інструктивної картки, що містить чіткий алгоритм виконання лабораторної/практичної роботи, відео та/або аудіороз'яснення вчителя.

<https://kdpu.edu.ua/khimii-ta-metodyky-ii-navchannia/tsikava-khimiiia/dlia-vseznaiok/5928-virtualna-khimichna-laboratoriia.html>

[virtulab.net](http://virtulab.net)

[chemcollective.org](http://chemcollective.org)

Chemist Free- Virtual Chem Lab

<https://golubteacher.pp.ua/uchnyam/virtualna-laboratoriya-kolegam>

[http://biosmetodist.blogspot.com/p/blog-page\\_9.html](http://biosmetodist.blogspot.com/p/blog-page_9.html)

<b>7 клас</b>	
<b>Тема № 2 Кисень</b>	
<b>Демонстрації</b> Добування кисню з гідроген пероксиду	<a href="https://www.youtube.com/watch?reload=9&amp;v=KmYq5bevK9Y">https://www.youtube.com/watch?reload=9&amp;v=KmYq5bevK9Y</a>
Доведення наявності кисню	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=BXJUHGOQnfO4">https://www.youtube.com/watch?v=BXJUHGOQnfO4</a>
Спалювання простих і складних речовин	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=xKys6ugZ_Yk">https://www.youtube.com/watch?v=xKys6ugZ_Yk</a>
Збирання кисню витісненням повітря та витісненням води	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=HbFk-gtNmh8">https://www.youtube.com/watch?v=HbFk-gtNmh8</a>
<b>Практичні роботи</b> 4. Добування кисню з гідроген пероксиду з використанням різних біологічних каталізаторів, доведення його наявності	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=OMVVYjg5DD0">https://www.youtube.com/watch?v=OMVVYjg5DD0</a>
<b>Тема № 3 Вода</b>	
<b>Практичні роботи</b> 5. Виготовлення водних розчинів із заданими масовими частками розчинених речовин	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=v8jpB0XQAp0">https://www.youtube.com/watch?v=v8jpB0XQAp0</a>
<b>Демонстрації</b> Виготовлення розчинів із певною масовою часткою розчиненої речовини	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=ZFC73sABqrM">https://www.youtube.com/watch?v=ZFC73sABqrM</a> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=UkeWq0fdpF4">https://www.youtube.com/watch?v=UkeWq0fdpF4</a>
<b>Лабораторні досліді</b> Випробування водних розчинів кислот і лугів індикаторами	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=u1S5bc9ANt0">https://www.youtube.com/watch?v=u1S5bc9ANt0</a>
Взаємодія кальцій оксиду з водою. Випробування водного розчину добутої речовини індикатором	<a href="http://interactive.ranok.com.ua/theme/contentview/serednya-ta-starsha-shkola/hmya-7-klas/4507-tema-3-voda/7957-demonstratsya-17-vzamodya-kaltsyi-oksidy-z-vodoyu-dya-vodnogo-rozchiny-dobyto-rechovini-na-ndikator">http://interactive.ranok.com.ua/theme/contentview/serednya-ta-starsha-shkola/hmya-7-klas/4507-tema-3-voda/7957-demonstratsya-17-vzamodya-kaltsyi-oksidy-z-vodoyu-dya-vodnogo-rozchiny-dobyto-rechovini-na-ndikator</a>

<b>8 клас</b>	
<b>Хімічний зв'язок і будова речовини</b>	
<b>Лабораторний дослід №1</b> «Ознайомлення з фізичними властивостями речовин атомної, молекулярної та йонної будови»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=jcl7_Dxxtrk">https://www.youtube.com/watch?v=jcl7_Dxxtrk</a>
<b>Демонстрації</b>	
Моделі кристалічних ґраток різних типів	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=Sh-1nD-s3jc">https://www.youtube.com/watch?v=Sh-1nD-s3jc</a>

	<a href="https://www.poznavayka.org/uk/himiya-2/kristalichni-reshitki-v-himiyi/">https://www.poznavayka.org/uk/himiya-2/kristalichni-reshitki-v-himiyi/</a>
Зразки речовин атомної, молекулярної та йонної будови	<a href="https://sites.google.com/view/allhemi/">https://sites.google.com/view/allhemi/</a>
<b>Практична робота №1</b> «Дослідження фізичних властивостей речовин з різними типами кристалічних ґраток (наприклад: цукру, кухонної солі, графіту)»	<a href="http://chemistryschool.com.ua/ua/zagalna-himiya/">http://chemistryschool.com.ua/ua/zagalna-himiya/</a>
<b>Тема 3. Кількість речовини. Розрахунки за хімічними формулами</b>	
Обчислення за хімічною формулою маси даної кількості речовини і кількості речовини за відомою масою»	
<a href="http://misolechka.blogspot.com/2016/03/blog-post_70.html">http://misolechka.blogspot.com/2016/03/blog-post_70.html</a>	

**9 клас****Тема 3. Початкові поняття про органічні сполуки**

<b>Практичні роботи</b>	
1. Властивості етанової кислоти	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=SYCbOid3pAk">https://www.youtube.com/watch?v=SYCbOid3pAk</a>
2. Виявлення органічних сполук у харчових продуктах	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=3RRdGrnnwCc">https://www.youtube.com/watch?v=3RRdGrnnwCc</a>
<b>Лабораторні досліді</b>	
Взаємодія гліцеролу з купрум(II) гідроксидом.	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=w-Axu0Cfeho">https://www.youtube.com/watch?v=w-Axu0Cfeho</a>
Взаємодія глюкози з купрум(II) гідроксидом	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=w-Axu0Cfeho">https://www.youtube.com/watch?v=w-Axu0Cfeho</a>
Відношення крохмалю до води (розчинність, утворення клейстеру)	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=C-JwnPf_254">https://www.youtube.com/watch?v=C-JwnPf_254</a>
Взаємодія крохмалю з йодом	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=91bh-sgtGww">https://www.youtube.com/watch?v=91bh-sgtGww</a>
<b>Демонстрації</b>	
Горіння парафіну, визначення його якісного складу за продуктами згоряння	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=UPn-yKKoGdU">https://www.youtube.com/watch?v=UPn-yKKoGdU</a>
Дія етанової кислоти на індикатори	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=gG_vcBL9n9o">https://www.youtube.com/watch?v=gG_vcBL9n9o</a>
Взаємодія етанової кислоти з металами, лугами	<a href="https://sites.google.com/view/allhemi/">https://sites.google.com/view/allhemi/</a>
Добування ацетиліну. Взаємодія глюкози з купрум гідроксидом. Кольорові реакції білків	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=-4H7WXqFfA0">https://www.youtube.com/watch?v=-4H7WXqFfA0</a>

**10 клас****Тема 3. Оксигеновмісні органічні сполуки**

1. Наочний приклад утворення вуглекислого газу після реакції оцтової кислоти та соди (бікарбонат натрію). 2. Кристаногідрати. 3. Карбонові кислоти.	<a href="https://nus.org.ua/articles/prosto-i-tsikavo-5-eksperymentiv-yaki-mozhna-zrobyty-u-shkoli/">https://nus.org.ua/articles/prosto-i-tsikavo-5-eksperymentiv-yaki-mozhna-zrobyty-u-shkoli/</a> <a href="https://starylev.com.ua/club/article/9-cikavyh-eksperymentiv-v-domashnih-umovah">https://starylev.com.ua/club/article/9-cikavyh-eksperymentiv-v-domashnih-umovah</a>
Гідроліз естерів	<a href="https://sites.google.com/view/allhemi/">https://sites.google.com/view/allhemi/</a>
<b>Тема 4. Нітрогеновмісні органічні сполуки</b>	
Анілін	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=ZIM15zDw3i0">https://www.youtube.com/watch?v=ZIM15zDw3i0</a>



**Інтернет-ресурси:**

- <http://metodportal.com/node/588>
- <https://bit.ly/390EdQa>
- Віртуальна лабораторія вчителя хімії – <https://chemistry8.at.ua/>
- Сайт учителів хімії – <http://chemists.at.ua/>
- Підготовка учнів до ЗНО, тематичні онлайн-курси, публічні консультації тощо <https://www.ed-era.com/>
- Відео досліди з хімії (з архіву журналу «Хімія та хіміки»: <http://chemistry-chemists.com/>
- Відео до уроків хімії: <http://www.proshkolu.ru/user/labolga/folder/659693/>
- Домашні експерименти: <http://www.diagram.com.ua/tests/himija/index.shtml>
- Інтерактивні вправи з хімії: <http://learningapps.org/index.php?category=12&s=>
- Конспекти уроків: <http://www.uroki.net/docxim.htm>
- Конспекти уроків: [http://osvita.ua/school/lessons\\_summary/chemistry/](http://osvita.ua/school/lessons_summary/chemistry/)
- Конспекти уроків: <https://subject.com.ua/>
- Типи хімічних реакцій <https://naurok.com.ua/post/vidovischni-fizichni-ta-himichni-doslidi-yaki-spodobayutsya-vashim-uchnyam>
- Віртуальні хімічні олімпіади для 10–11 класів ([www.znanius.com](http://www.znanius.com)).

**Ірина РИБАК, Людмила САЛАГУБ, Світлана МИХАЛЬОВА**

## **ІСТОРІЯ, ПРАВОЗНАВСТВО ТА ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА**

### **ІСТОРІЯ (історія України, всесвітня історія)**

Організація дистанційного навчання історії в умовах реалій сьогодення є однією з найбільш актуальних. Безперечно, такий формат здобуття учнями знань потребує високоякісного комп'ютерного оснащення. Зважаючи на те, що станом на сьогодні не в усіх закладах загальної середньої освіти є повний спектр можливостей щодо організації високоякісного онлайн-зв'язку для онлайн-навчання, доцільним є продовження реалізації традиційних методів роботи з учнями для успішного засвоєння ними освітніх програм з історії України та всесвітньої історії.

В освітніх програмах з історії України та всесвітньої історії вчитель має чітко визначити теми, які учні закладів загальної середньої освіти можуть опанувати самостійно у режимі «офлайн», використовуючи наявні у них підручники, посібники, довідники, збірники документів, мапи, збірки тематичних структурно-логічних схем тощо, а які доцільно вивчати разом із ними в режимі «онлайн».

Вивчення програмного матеріалу за технологією дистанційного навчання вчитель може здійснювати у таких формах:

- оприлюднювати завдання для самостійної роботи учнів на сайті закладу освіти (можна у вайбер-групі для батьків) з відповідної теми предметів суспільного напрямку;
- оприлюднювати практичні завдання з методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- учителі, які мають власні блоги та сайти, можуть організувати щоденне навчальне спілкування з учнями, здійснювати індивідуальну допомогу через Skype, Viber, WhatsApp;
- розміщувати в мережі *Internet* (Google Диск) мультимедійні матеріали-презентації, відеоролики, що допоможуть учневі у вивченні зазначеної теми, посилання на які розмістити на сайті закладу освіти;
- надати учням перелік інтернет-джерел, що сприятимуть легшому засвоєнню навчального

матеріалу.

Для отримання зворотного зв'язку доцільно пропонувати учням онлайн-тестування, використовуючи онлайн-сервіси для вчителя, платформи для створення тестів (<http://osvita.ua/school/method/technol/45747/>).

Після відновлення освітнього процесу усі завдання, виконані учнями самостійно, варто проаналізувати та оцінити. Це дасть можливість побачити рівень засвоєння матеріалу, вивченого самостійно.

Особливу увагу слід зацентувати на структурі домашніх завдань, що пропонуються учням до виконання. Зважаючи на те, що в порівнянні зі стандартною формою навчання у класі, ми не зможемо організувати роботу в парах і групах, доцільно підготувати завдання творчого характеру із використанням широкого спектра візуалізації освітнього матеріалу; використовувати вправи, пов'язані із самостійним пошуком різних видів історичних джерел, аналізом сучасних відео про історичних діячів, життєвий шлях та діяльність яких вивчаються в контексті процесів українського та всесвітнього державотворення; використання завдань, пов'язаних зі створення графічних робіт (технологія «Скрайбінг», створення тематичних ментальних мап тощо).

Усі завдання, запропоновані учням як домашні завдання, можуть оголошуватися під час онлайн-трансляції або шляхом їх надсилання на особисті адреси електронних скриньок учнів. Слід звернути увагу, що всі завдання мають супроводжуватися чітким інструктажем, прикладами виконання (за потреби). Учитель має дотримуватися особистісно зорієнтованого підходу в роботі з учнями. Це безпосередньо розповсюджується на організацію надання їм домашніх завдань творчого характеру, їх подальшу перевірку.

Під час реалізації усіх цілей дистанційного навчання в контексті вивчення історії України та всесвітньої історії важливим є дотримання учнями градації режимів роботи (перебування навпроти монітору комп'ютера) та відпочинку. Необхідною є систематична співпраця вчителів та батьків учнів закладів загальної середньої освіти щодо регулювання часу, коли учні займаються освітньою діяльністю. Ні в якому разі це не має бути нічний час. Учні повинні мати перерви для відпочинку.

Для того, щоб домашні завдання були цікавішими, доцільно створювати їх, використовуючи різні сервіси та інструменти, подані нижче:

<b>Назва сервісу</b>	<b>Посилання</b>	<b>Можливості</b>
TED Ed	<a href="http://ed.ted.com/tour">http://ed.ted.com/tour</a>	За допомогою цього сервісу будь-яке навчальне відео (з архіву TED Ed чи youtube) може стати інтерактивним інструментом для засвоєння знань. Відео можна одразу доповнити такими корисними вставками для учнів: Quick Quiz (питання з варіантами відповіді, відеопідказки і правильні відповіді), Think (запитання для розгорнутої відповіді), Dig Deeper (посилання на додаткові джерела), Discuss (онлайн-дискусія за темою навчання).
Хмара тегів	<a href="http://www.tagxedo.com/">http://www.tagxedo.com/</a> <a href="http://www.wordle.net/">http://www.wordle.net/</a>	Хмара тегів, вона ж хмара слів – візуальна подача ключових слів (наприклад, з іноземного тексту або важливих термінів), що виділяє і сортує слова за популярністю їхнього вживання (у тексті). Такі зображення можна використовувати для

		перевірки знань або просто для цікавого оформлення текстів, презентацій.
PurpozeGames	<a href="http://www.purposegames.com/">http://www.purposegames.com/</a>	Сервіс для створення тематичних онлайн-ігор/вікторин. Показує рейтинг за результатами. Містить також уже створені ігри, які можна використовувати в роботі.
QR-код	<a href="https://studio.aurasma.com/login">https://studio.aurasma.com/login</a>	Це спеціальний код гіперпосилання, у який можна «зашифрувати» будь-який матеріальний предмет чи інформацію. Розпізнати зашифроване допомагає сучасний мобільний телефон/планшет і спеціальна програма (встановити її можна безкоштовно). Після розпізнавання коду телефон приведе вас до посилання в інтернеті на певну інформацію чи об'єкт. QR-код можна використовувати для пізнавальних квестів, вивчення нової інформації у цікавий спосіб.
Kahoot	<a href="https://kahoot.it/#/">https://kahoot.it/#/</a>	Сервіс для створення інтерактивних ігор-вікторин, опитувальників за певною темою. Він дозволяє залучити учнів до онлайн-змагання та одразу побачити результати кожного з них.
Jigsaw Planet	<a href="http://www.jigsawplanet.com/">http://www.jigsawplanet.com/</a>	Тут можна завантажити картинку та зробити з неї пазл для ваших занять.
GeoDartGame	<a href="http://www.umapper.com/pages/geodart/">http://www.umapper.com/pages/geodart/</a>	Інструмент для створення ігор на основі географічних карт. Ідеально підходить для проведення вікторин на знання країн. Тут також можна знайти вже готові ігри, які можна використати в роботі з дітьми.
Classtools.net	<a href="http://www.classtools.net/">http://www.classtools.net/</a>	Багатофункціональний сервіс для створення навчальних ігор, діаграм, вікторин.
Віртуальні класи	<a href="http://learningapps.org/login.php">http://learningapps.org/login.php</a> <a href="https://www.edmodo.com/?go2url=%2Fhome">https://www.edmodo.com/?go2url=%2Fhome</a>	Сервіси для створення віртуальних класів. Дозволяють створювати цікаві онлайн завдання для дистанційного навчання.
SmartyPins	<a href="https://smartypins.withgoogle.com/">https://smartypins.withgoogle.com/</a>	Гра-вікторина на основі Google Maps, яка допомагає вивчати визначні місця та пов'язані з ними історії різних країн.

***Перелік освітніх джерел та онлайн-платформ, що стануть у пригоді педагогам під час організації дистанційного навчання***

- Студія онлайн-освіти Educational Era: <https://www.ed-era.com/iLearn> (<https://ilearn.org.ua/>) – цікаве, безкоштовне і доступне 24/7 навчання: онлайн курси з основних предметів ЗНО.
- Prometheus: <https://prometheus.org.ua/>. Онлайн курси України і світу з різних предметів та різноманітних напрямів для вчителів та учнів.
- Інтерактивні підручники Edera (математика, біологія, укр. мова, **історія України**, фізика, географія, біологія): <https://www.ed-era.com/books/>.
- Мультимедійні підручники КМ Медіа (з відео і можливістю читати на телефонах): <http://kmmedia.com.ua/books/>.

- Українська програма – каталог е-підручників, відео, аудіокниг для школи: <http://ukrprog.com/>.
- Розумники – придбання (диски та завантаження із сайту) ліцензійних МОН е-підручників (педагогічні програмні засоби, тести, лабораторні практикуми та інше): <http://rozumniki.net/>.
- Електронні версії підручників: <https://e-pidruchnyky.net/>.
- На допомогу вчителям в організації дистанційного навчання під час карантину видавництво «Ранок» разом з авторськими колективами підготувало навчальні матеріали з історії та інформатики для 5–7 класів, які відповідають чинним навчальним програмам і зібрані за темами, що вивчаються під час карантину. Усі матеріали розміщені на гугл-диску за посиланнями: історія України для 5, 7 класів: [https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1-wNyzBphg2ZC3xjNTZ7f\\_VDQGc1w7RG9](https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1-wNyzBphg2ZC3xjNTZ7f_VDQGc1w7RG9); всесвітня історія для 6, 7 класів: [https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1owaqviE\\_BSDGI9\\_xxQVnNIjpE0IBiu](https://drive.google.com/drive/u/0/folders/1owaqviE_BSDGI9_xxQVnNIjpE0IBiu).

### *Скановані підручники та відеоуроки*

- Система [e-pidruchnyky.net](http://e-pidruchnyky.net) забезпечує широкий законний доступ до цифрових копій підручників, які використовуються в освітньому процесі закладів освіти України.
- [Електронні версії підручників для 9 класу.](#)
- [Всі електронні підручники для 10 класу](#) (від School Champion).
- [Скановані підручники.](#)
- [8 клас Генеза](#) (і 7 клас).
- [Вільна шкільна бібліотека.](#)
- [Всі шкільні підручники](#) (читати онлайн).
- [Підручники.](#)
- [Підручники з сайту Інституту модернізації змісту освіти.](#)
- [Відповіді на завдання шкільних підручників.](#)
- [MozaBook – мультимедійні уроки.](#)
- [Видавничий дім «Освіта».](#)
- [35 музеїв онлайн.](#)

### *Загальні ресурси для підготовки учнів*

- [Гіпермаркет знань](#) – повна і багаторівнева матриця кейсів. Кожен може додати свій внесок.
- [Уроки для школярів онлайн](#) (відео уроки).
- [Інтерактивні вправи learningapps.](#)
- [Світові ресурси для самоосвіти.](#)
- [Безкоштовні онлайн курси.](#)
- [Мала академія наук учнівської молоді.](#)
- Відеоуроки з історії України: <https://www.youtube.com/watch?v=hAdIboJxUs&list=PLv6ufBUWdRi2vc0yOzw-IJr4jRnwSJLdQ>.
- ІЗБОРНИК. Електронна бібліотека давньої української літератури: <http://litopys.org.ua/mainf.htm>.
- Спецпроект «EDERA» та «Освіторія» «Історія України в історіях»: <https://znohistory.edera.com/>.
- Уроки історії «Пітона Каа» (тематичні випуски з історії України/всесвітньої історії): <https://www.youtube.com/playlist?list=PLv6ufBUWdRi0J2PAvfXMyVRqZt5lxPAs5>.
- Онлайн-ресурс із низкою відео тем у т. ч. з історії України, всесвітньої історії «Kozak TV»: [https://www.youtube.com/channel/UCF\\_7TdSXsFbSbw-qkXFydBg/videos](https://www.youtube.com/channel/UCF_7TdSXsFbSbw-qkXFydBg/videos).
- Онлайн-ресурс «Нова школа»: [https://www.youtube.com/watch?v=bfFnCiMfN5g&list=PLtZcZP-6SmQ66PEK7ldAxwvFMyE9\\_SeMw](https://www.youtube.com/watch?v=bfFnCiMfN5g&list=PLtZcZP-6SmQ66PEK7ldAxwvFMyE9_SeMw) (відео з всесвітньої історії).
- «Історія образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва»: <https://www.youtube.com/channel/UCYEuNIhhZTQ8cZOEpsCbaFw> (стане в пригоді під час вивчення тем, пов'язаних із культурною спадщиною (всесвітня історія).

- Онлайн-трансляції підручників із всесвітньої історії:  
<https://www.youtube.com/watch?v=yyXGvI2SFzE>;  
<https://www.youtube.com/watch?v=yyXGvI2SFzE>;  
<https://www.youtube.com/watch?v=w03YYXsGAME>;  
<https://www.youtube.com/watch?v=WFS-RXWBXoE>;  
<https://www.youtube.com/watch?v=Jq0I5VOOh1k>.
- «Аудіокнига. UA»: <https://www.youtube.com/channel/UCvzbw6b9EUGs09fBW8dY6lg/videos>.
- Проєкт «Якість освіти»: [https://www.youtube.com/channel/UC4jca\\_1y4PggGhpMgotSMPA/videos](https://www.youtube.com/channel/UC4jca_1y4PggGhpMgotSMPA/videos).

### *Підготовка до тестування*

- ЗНО онлайн.
- Підготовка до ЗНО (за темами, усі предмети).
- ЗНО (Львів, за темами).
- Онлайн-тестування «Тесторіум» – тестування ЗНО.
- Онлайн-тестування «Майстер-тест».
- Підготовка до ЗНО.
- Створення Гугл тестів (з виставленням оцінок). Відеоінструкція.
- MyTest (редактор приклад).
- 7 платформ для створення тестів.
- ЗНО з історії.
- ONLINE пробне ЗНО від освітньої компанії «ЯвКурсі»: [https://m.facebook.com/story.php?story\\_fbid=791818814560857&id=316267718782638&sfnsn=mo&d=n&vh=e](https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=791818814560857&id=316267718782638&sfnsn=mo&d=n&vh=e).
- Підготовка до ЗНО: [https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ZNO+HISTORY101+2017\\_T1/about](https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ZNO+HISTORY101+2017_T1/about);  
[https://www.eduget.com/uk/course/istoriya\\_ukrainy\\_onlajn-podgotovka\\_k\\_vno\\_zno-55/](https://www.eduget.com/uk/course/istoriya_ukrainy_onlajn-podgotovka_k_vno_zno-55/);  
<https://youtu.be/JF-2buOkugo>.

### *Сайти, що надихають творчо вивчати історію:*

- <https://studway.com.ua/polyubiti-istoriyu/>;
- найповніша добірка відео для вивчення історії України: <https://znoclub.com/pidgotovka-do-zno/609-video-dlya-vivchennya-istoriji-ukrajini.html>;
- «Український історик»: <http://istoryk.in.ua/kategoriyi/>;
- «Історія українських земель»: [https://www.youtube.com/playlist?list=PLNHlpbN2c0aQy8QyJMFqV\\_VUTXboh8DN](https://www.youtube.com/playlist?list=PLNHlpbN2c0aQy8QyJMFqV_VUTXboh8DN)

## **ПРАВознавство та ГРОМАДЯнська освіта**

Дистанційне навчання – форма організації та реалізації навчально-виховного процесу, коли учасники здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально (тобто, на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників вічна-віч, інакше, коли учасники територіально перебувають поза межами можливої безпосередньої навчальної взаємодії).

Більшість способів організації дистанційного навчання учнів з предметів «Основи правознавства» та «Громадянська освіта» під час карантину потребують технічного забезпечення. Проте насамперед учителю потрібно скласти тематичне планування на період карантину, де врахувати, які теми можуть бути винесені на самостійне вивчення й рекомендувати учням їх опрацювати, а які теми потребують роз'яснення вчителя.

Організувати навчання школярів з правознавства та громадянської освіти вчитель повинен відповідно до календарних планів на II семестр 2019/2020 н.р. (крім уроків узагальнення й тематичного контролю). Проаналізувавши календарно-тематичне планування, необхідно визначити, які теми за умови відновлення навчання можна ущільнити, які учні

можуть вивчити самостійно, а які потребують детального пояснення.

Вивчення програмового матеріалу за технологією дистанційного навчання вчитель може здійснювати в таких формах:

- оприлюднювати завдання для самостійної роботи учнів на сайті закладу освіти (можна у вайбергрупі для батьків) з відповідної теми предметів суспільного напрямку;
- оприлюднювати практичні завдання з методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- учителі, які мають власні блоги та сайти, можуть організувати щоденне навчальне спілкування з учнями, надавати індивідуальну допомогу учням через Skype, Viber, WhatsApp;
- розміщувати в мережі Internet (Google Диск) мультимедійні матеріали-презентації, відеоролики, які допоможуть учневі у вивченні зазначеної теми, посилання на яку розмістити на сайті закладу;
- надати учням перелік інтернет-джерел, що сприятимуть легшому засвоєнню навчального матеріалу.

Для отримання зворотнього зв'язку пропонувати учням онлайнтестування, використовуючи онлайнсервіси для вчителя, платформи для створення тестів (<http://osvita.ua/school/method/technol/45747/>).

Після відновлення навчального процесу усі завдання, виконані учнями самостійно, проаналізувати та оцінити. Це дасть можливість побачити рівень засвоєння матеріалу, вивченого самостійно.

Дистанційне навчання може проводитись онлайн і офлайн. Уроки онлайн – обмін інформацією в режимі прямої трансляції (вебінар). Перша умова проведення – учні та вчитель повинні бути забезпечені відповідним технічним обладнанням (ноутбук, планшет або комп'ютер з вебкамерою), мати підключення до мережі Інтернет. Друга умова – усі учні, роз'єднані територіально, повинні в призначений час приступити до роботи. Форми навчання в такому випадку застосовують традиційні, але дещо модифіковані. При цьому, між учителем та учнівською аудиторією існує безпосередній зв'язок: пряма відеотрансляція, демонстрування презентації (зокрема колективний перегляд відео); обмін документами Microsoft Office; демонстрування робочого столу або активних програмних додатків із комп'ютера вчителя.

При використанні офлайн технологій матеріали уроку зберігаються на платформі для проведення дистанційного навчання, учні можуть опрацювати їх у будь-який час. Якщо відповідної платформи немає або далеко не всі учні мають доступ до якісного сигналу мережі Інтернет, радимо скористатися іншими соціальними мережами: вайбер, інстаграм, телеграм канал та ін. Багато вчителів уже давно створили групу у вайбері та підтримують тісний зв'язок як з учнями, так і з батьками. Під час карантину вчитель у групу викладає завдання, оговорює терміни виконання, критерії оцінювання, учні зі свого боку надсилають учителеві виконані завдання на особистий номер (без загального доступу). Не забуваймо, що завдання мають бути диференційовані (комусь достатньо виконати тести, а хтось може написати творче завдання).

Обов'язковим для всіх учнів повинно бути завдання для роботи з підручником, оскільки підручники є загальнодоступними. Складні для самостійного опрацювання теми не варто пропонувати учням. Список завдань має містити чітко зазначені параграфи, сторінки та перелік вправ чи інших видів роботи. При цьому вчителі-предметники мають погодити з адміністрацією школи зміст та обсяг завдань для самостійної роботи учнів, аби уникнути перенавантаження.

Обов'язково повинен бути контроль з боку батьків під час такої форми навчання. Тому класним керівникам необхідно підтримувати зв'язок з батьками, знов-таки скориставшись соціальними мережами.

Під час вивчення правознавства та громадянської освіти особливу увагу варто приділити правам людини як наскрізному компоненту всіх навчальних дисциплін.

Координатором проектів ОБСЄ в Україні спільно зі студією онлайн освіти EdEra за підтримки Міністерства освіти і науки України розроблено онлайн-курс «Права людини в

освітньому просторі», який рекомендований Міністерством (лист від 20.03.2019 №1/11-2803).

Цей курс допоможе краще зрозуміти сутність та еволюцію концепції прав людини, перелік прав кожної людини й особливості прав дитини, умови обмеження прав та їхнє гарантування державою, права учасників освітнього процесу, зокрема, в інтернеті, ідею навчального закладу, дружнього до дитини, стан дотримання прав у закладі освіти, а також механізми захисту прав людини в Україні.

Доступ до курсу відкритий за наступним покликанням [https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA\\_OSCE+HRE101+2019/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about)

Існує багато електронних ресурсів, які стануть у пригоді вчителю правознавства та громадянської освіти. Їх можна використовувати як під час звичного освітнього процесу – на уроках, так і під час дистанційного навчання.

### **Пропонуємо до вашої уваги деякі з них:**

Офіційний вебсайт Верховної Ради [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

### **Відеоуроки з правознавства 9 клас**

<https://www.youtube.com/watch?v=e1XqIZhmHIM>

<https://www.youtube.com/watch?v=WHTgCr4wdac>

<https://www.youtube.com/watch?v=50Mjx1g0uhk>

<https://www.youtube.com/watch?v=Z42QICYLN9Y&list=PLWnErS55CQ2vyYzYmhJa4QFdg7xFVWZ0J&index=1>

<https://www.youtube.com/watch?v=CnwzTP6ehDY&list=PLWnErS55CQ2vyYzYmhJa4QFdg7xFVWZ0J&index=2>

<https://www.youtube.com/watch?v=DBFjXCPuIBA&list=PLWnErS55CQ2vyYzYmhJa4QFdg7xFVWZ0J&index=3>

<https://www.youtube.com/watch?v=Brmr2azQtzI&list=PLWnErS55CQ2vyYzYmhJa4QFdg7xFVWZ0J&index=4>

<https://www.youtube.com/watch?v=xun-LwXeE7I&list=PLWnErS55CQ2vyYzYmhJa4QFdg7xFVWZ0J&index=5>

<https://www.youtube.com/watch?v=nLJBNE3eadQ&list=PLWnErS55CQ2vyYzYmhJa4QFdg7xFVWZ0J&index=6>

<https://www.youtube.com/watch?v=P-OPADvKOMk&list=PLWnErS55CQ2vyYzYmhJa4QFdg7xFVWZ0J&index=7>

### **Відеоуроки з громадянської освіти 10 клас**

[https://www.youtube.com/results?search\\_query=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8+%D0%B7+%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8+10+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81](https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8+%D0%B7+%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D1%8F%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8+10+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81)

### **Правознавство: онлайн курс «Права людини в освітньому просторі»**

[https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA\\_OSCE+HRE101+2019/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about)

### **Громадянська освіта**

<https://www.citizen.in.ua/>

### **Підготовка до ДПА**

<https://vseosvita.ua/library/varianti-zavdan-dla-pidgotovki-do-derzavnoi-pidsumkovo-i-atestacii-z-pravoznavstva-v-9-klasi-108314.html>

<http://testlib.meta.ua/book/264889/>

### **Онлайн-тести з правознавства 9 клас**

<https://naurok.com.ua/test/pravoznavstvo/klas-9>

**Онлайн-тести з громадянської освіти 10 клас**

<https://naurok.com.ua/test/gromadyanska-osvita/klas-10>

**Перелік освітніх джерел та онлайн платформ на допомогу педагогам в організації дистанційного навчання**

Студія онлайн-освіти Educational Era <https://www.ed-era.com/>

Prometheus <https://prometheus.org.ua/> Онлайн курси України і світу із різних предметів та різноманітних напрямків для вчителів та учнів

Інтерактивні підручники Edera <https://www.ed-era.com/books/>

Мультимедійні підручники КМ Медіа (з відео і можливістю читати на телефонах) <http://kmmmedia.com.ua/books/>

Українська програма – каталог е-підручників, відео, аудіокниг для школи <http://ukrprog.com/>

Розумники – придбання (диски та скачування з сайту) ліцензійних МОН е-підручників (педагогічні програмні засоби, тести, лабораторні практикуми та інше) <http://rozumniki.net/>

Нова школа – навчальні диски для школярів (каталог ресурсів усіх предметів) <http://novashkola.com.ua/>

Електронні версії підручників <https://e-pidruchnyky.net/>

**Скановані підручники та відеоуроки**

- Система [e-pidruchnyky.net](https://e-pidruchnyky.net) забезпечує широкий законний доступ до цифрових копій підручників, які використовуються в освітньому процесі закладів освіти України.
- [Електронні версії підручників для 9 класу](#)
- [Всі електронні підручники для 10 класу](#) (від School Champion)
- [Скановані підручники](#)
- [Вільна шкільна бібліотека](#)
- [Всі шкільні підручники](#) (читати он-лайн)
- [Підручники](#)
- [Підручники з сайту Інституту модернізації змісту освіти](#)
- [Відповіді на завдання шкільних підручників](#)
- [MozaBook – мультимедійні уроки](#)
- [Видивничий дім «Освіта»](#)
- [35 музеїв онлайн](#)

**Загальні ресурси підготовки учнів**

- [Гіпермаркет знань](#) – повна і багаторівнева матриця кейсів. Кожен може додати свій внесок як у Вікіпедії.
- [Уроки для школярів он-лайн](#) (відеоуроки)
- [Інтерактивні вправи learningapps](#)
- [Світові ресурси для самоосвіти](#)
- [Безкоштовні он-лайн курси](#)
- [Мала академія наук учнівської молоді](#)

**Тестування**

- [Створення гугл-тестів \(з виставленням оцінок\)](#) [Відеоінструкція](#)
- [MyTest](#) (редактор \_приклад)
- [7 платформ для створення тестів](#)

**Інструменти для дистанційної роботи**

- ✓ [https://drive.google.com/file/d/10GdsDosqMBcKaj\\_VVfpoz99p9BrNX5S/view?fbclid=IwAR2gjQhU6sxYivMAVuG69M0HFWKR6ezE2roZ3G1tk\\_fxMHomCTtFJjs642E](https://drive.google.com/file/d/10GdsDosqMBcKaj_VVfpoz99p9BrNX5S/view?fbclid=IwAR2gjQhU6sxYivMAVuG69M0HFWKR6ezE2roZ3G1tk_fxMHomCTtFJjs642E)
- ✓ [Як створити Google Classroom?](https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE&t=16s) <https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE&t=16s>
- ✓ [Як створити Google Classroom?](https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE&t=16s) <https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE&t=16s>
- ✓ [Як створити блог вчителя?](https://www.youtube.com/watch?v=jfCxxvUZLOUE) <https://www.youtube.com/watch?v=jfCxxvUZLOUE>



## УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Організації дистанційного навчання української мови та літератури в умовах карантину властиві багато способів, з-поміж яких учитель може обирати чи поєднувати ті, що відповідають технічному забезпеченню педагога й учнів, віковим особливостям дітей, а головне – основній меті вивчення цих предметів: формувати компетентного мовця, національно свідому, духовно багату мовну особистість (*з української мови*) та сприяти плеканню ціннісного ставлення до того, що відбувається навколо, розуміти, що події важливо пропускати через себе; у пам'яті лишається те, що має емоційне позначення (*з української літератури*).

Натомість під час віддаленого навчання учень, по суті, залишається сам на сам із різними джерелами інформації, тому, звісно, важко говорити про повноцінне формування однієї з ключових компетентностей – спілкування державною мовою, особливо вмінь усно й письмово тлумачити поняття, факти; висловлювати думки, почуття, погляди; оцінювати й осмислювати ситуацію спілкування; реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ.

Пропонуючи школярам матеріал для самостійного (індивідуального) опрацювання, словесник може добирати завдання, що формують різні види критичного читання текстів, уміщених у підручнику, і медіатекстів. Демонструючи власне розуміння змісту прочитаного, учень знаходить явну чи приховану інформацію з одного чи кількох джерел відповідно до власних потреб, визначаючи її достовірність, новизну, несуперечливість, узгодженість зі своїми переконаннями, поглядами.

Учитель має навчити дітей критично сприймати інформацію, про яку вони дізналися із сумнівних джерел Інтернету. Відсутність відомостей про автора, наявність таких недоліків у тексті, як: припущення граматичних помилок, посилання на неправдиві прізвища, відсутність конкретики, невідповідність дат, цифр, статистичних даних, – мають викликати в учня критичне ставлення до «фейкових» новин, сформувані вміння відрізнити об'єктивні факти від суб'єктивних суджень. За наявності спотвореної інформації на актуальну для українського суспільства тему учитель-словесник може запропонувати дітям написати твір-спростування.

Ці вміння є актуальними, оскільки педагог має бути готовим знаходити оптимальні засоби та методи, щоб виховувати в учнів здатність критично сприймати «фейкові» новини (наприклад, про коронавірус), уміння відсіювати неправдиву інформацію й спростовувати її. Таким способом вихованці усвідомлюватимуть і цінність знань, які вони здобувають у школі.

Учитель, дотримуючись правил академічної доброчесності сам, також повинен формувати у дітей цю компетенцію. По-перше, слід мотивувати учня до необхідності «доброчесно здобувати знання», переконувати в тому, що успішною може стати лише та особистість, яка здатна самостійно, творчо мислити; своїм інтелектом спроможна впливати на людей, що її оточують. По-друге, під час виконання дослідницьких, творчих робіт важливо спрямовувати учнів на самостійне створення текстів різних стилів, типів мовлення за умови мінімального використання ресурсів Інтернету (або зовсім не звертатися до медіаресурсів), удосконалювати вміння правильно застосовувати цитати, посилання/покликання на джерела (яких у творчій роботі, як правило, має бути не більше 2), працювати з довідниками, науковою літературою.

Отже, уміння критично оцінювати інформацію та дотримуватися принципів академічної доброчесності сприяють формуванню інтелектуальної, творчої, духовно багатого мовної особистості, яка володіє комунікативними компетенціями.

Пропонуємо насамперед звернути увагу на необхідність *організації занять із цілим класом у режимі онлайн за допомогою таких сервісів і платформ (табл. 1)*.

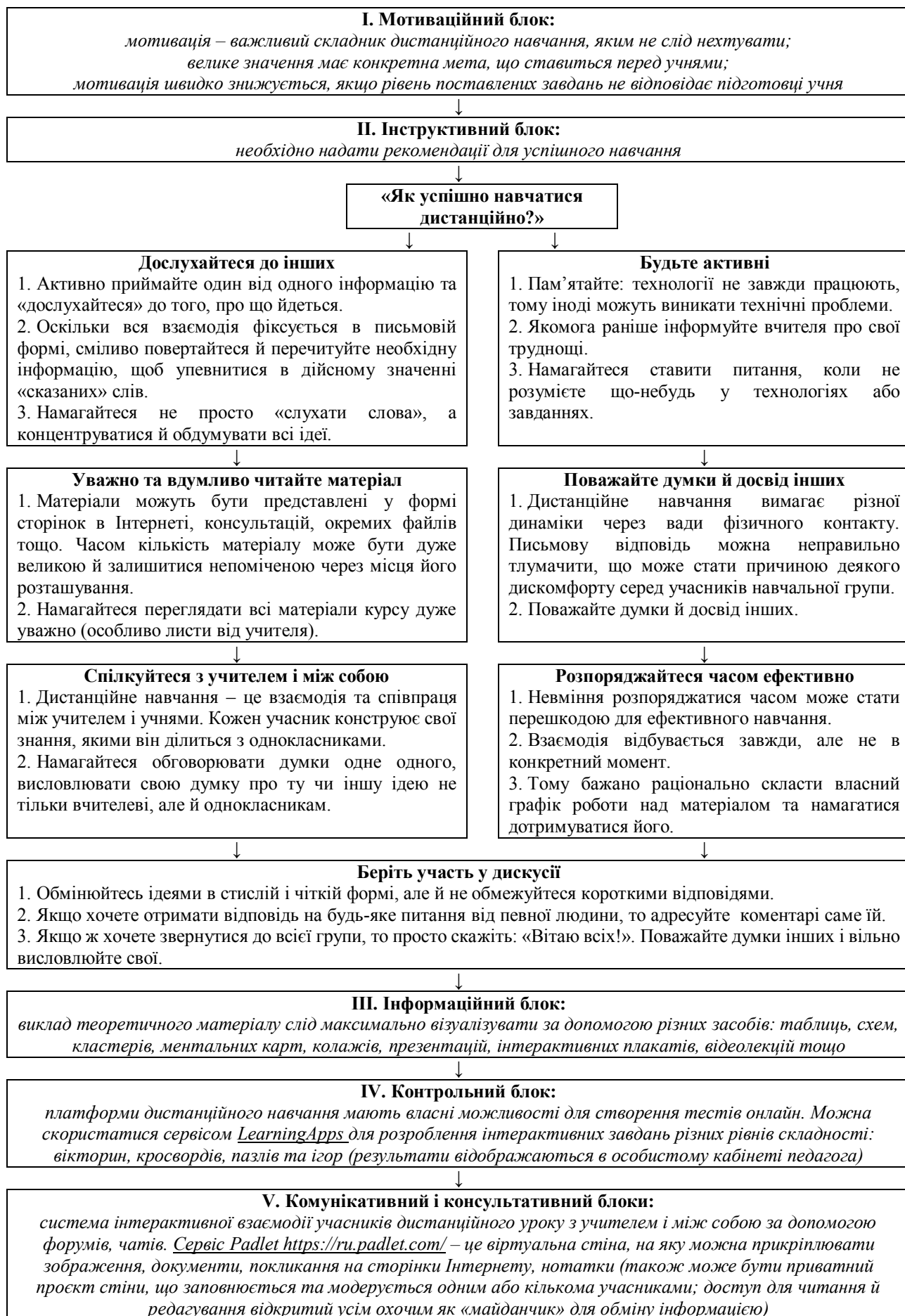
Назва ресурсу	Його функціонал
<u>Skype Meet Now</u>	За допомогою кнопки «Нарада» можна розпочати створення відеоуроку, одним клацанням миші поділитися безкоштовним покликанням з учнями й запросити до навчання в скайпі. Завдяки цьому ресурсу словесник зможе проводити відео чи аудіоурок для 50 осіб, умикати живі підписи та субтитри або просто залучати дітей до дискусії в чаті.
<u>Microsoft Teams</u>	Безкоштовний застосунок, що можна завантажити на свій комп'ютер, мобільний пристрій або ж використовувати у вебрежимі. Більше можливостей надається в поєднанні з іншими сервісами Microsoft, особливо корпоративною поштою Office 365. Його можливості: проведення онлайн аудіо- і відеоконференцій, а також трансляція і запис масштабних нарад, вебінарів для великої аудиторії (до 10000 учасників).
<u>WEBEX</u>	Безкоштовна версія цієї платформи чинна протягом місяця з дня реєстрації та дає змогу робити відеозаписи вебінарів, а отже, і організованих учителем 40-хвилинних онлайн-занять для щонайбільше 100 учасників кожної зустрічі. Відеозаписи зберігаються на хмарному сховищі (до 1 Гб).
<u>HANGOUTS Meet</u>	Можна провести онлайн-заняття для широкої аудиторії, з паралельним ефіром в ютубі. Під час онлайн-заняття є опція взаємодії з учнями: демонстрації програм, документів, презентацій та відео, спілкування в чаті. Відео після збереження та розміщення на ютубі мають змогу переглядати учні, які запрошуються на заняття за номером телефону, адресою електронної пошти або просто за покликанням на вебкімнату.

У процесі **підготовки до проведення онлайн-уроків** рекомендуємо:

- *завчасно підготуватися до участі та повідомити про дату й час його проведення*: усі учасники повинні заздалегідь потурбуватися про наявність необхідного обладнання та відповідного каналу інтернет-зв'язку, для перевірки роботи системи увійти до віртуальної кімнати за 10–15 хвилин до початку уроку; перевірити звук та можливості ставити запитання. Це дозволить мінімізувати ризики технічних «накладок»;
- *під час добору дидактичного матеріалу для онлайн-заняття* необхідно чітко спланувати співвідношення вивченого та нового матеріалу, сформулювати проблемні запитання до учнів, підготувати засоби візуалізації (таблиці, схеми, інфографіку), передбачити обговорення, забезпечити учасників конкретними завданнями для подальшого самостійного опрацювання матеріалу та чіткими критеріями його оцінювання, можливо, навіть запропонувати спеціально розроблені форми самооцінювання, передбачити проведення рефлексії, зазначити формат виконання домашнього завдання та термін його надсилання вчителю для перевірки;
- *сценарій проведення онлайн-уроку* доцільно продумати заздалегідь із зазначенням часу основних етапів відповідно до дидактичної мети та виду уроку (лекція, дискусія, консультація тощо); використовувати традиційні методи навчання, але дещо модифіковані; активні програмні додатки з комп'ютера вчителя, обмін документами Microsoft Office.

Онлайн-уроки – це лише одна з форм організації дистанційного навчання української мови та літератури, націлена на формування вміння спілкуватися усно й письмово через обмін інформацією в режимі прямої трансляції. Зваживши на те, що нерідко учні та вчитель не мають належного забезпечення відповідним технічним обладнанням (смартфон, ноутбук, планшет або комп'ютер із вебкамерою), підключення до Мережі, пропонуємо використовувати **офлайн-технології**. У такому разі розроблений учителем контент розміщується та зберігається на спеціальній платформі для дистанційного навчання, тому учень може опрацювати матеріал у будь-який час.

**Рекомендуємо ознайомитися з моделлю дистанційного уроку (за М.В. Кухаренком), який може бути представлений на платформі (рис. 1).**



**Рис. 1. Модель дистанційного уроку (за М. В. Кухаренком)**

Якщо в учителя та учнів немає можливості брати участь в онлайн-уроках або взаємодіяти офлайн на платформі, **радімо скористатися соціальними мережами: вайбер, інстаграм, телеграм-канал тощо.**

Наприклад, створивши групу у **вайбері, філолог може викласти такий зміст:**

- 1) чітко сформульоване завдання, за потреби алгоритм його виконання;
- 2) визначити терміни виконання завдання;
- 3) прописати критерії оцінювання.

Учні надсилають учителеві виконані завдання на особистий номер (без загального доступу). Педагог повинен підтримувати в дітей почуття самоповаги та самовпевненості, використовуючи різноманітні засоби зворотного зв'язку та особистого спілкування: меми з улюбленими персонажами, мотиватори з цитатами.

Важливо застосовувати індивідуальний та диференційований підходи до навчання, тому пропонуємо учням на вибір виконати тестовий контроль із мовної теми або за змістом прочитаного твору, написати творче завдання. Можна **електронною поштою** розіслати індивідуальні завдання до певного уроку.

Зазначені вище способи організації дистанційного навчання з української мови та літератури є загальними, але, зважаючи на специфіку вивчення літератури, що передбачає самостійне прочитання різних за обсягом художніх творів, вважаємо за доцільне застосування вчителем методики «перевернутого» класу чи іншого типу змішаного навчання.

За покликаннями, наданими вчителем, учні самостійно ознайомлюються зі змістом творів: читають текст, слухають аудіозаписи; переглядають художні фільми до програмових творів, відеоуроки на ютубі або телеканалах. Після цього педагог проводить онлайн-урок (через Skype, Meet Now або Zoom) у форматі консультації, дискусії. Відтак учні виконують розміщені на платформі або надіслані на електронну пошту різноманітні завдання, у зазначений термін надають для перевірки ментальні карти, колажі, постери тощо.

Для створення доцільного й цікавого контенту вчителю-україністу в пригоді стануть **електронні ресурси, подані в табл. 2, 3.**

Таблиця 2.  
Електронні ресурси. Українська мова

Назва	Зміст	Покликання
Фонд «Відкрита політика»	Відеоуроки з української мови, української літератури для підготовки до ЗНО	<a href="https://dostupnaosvita.com.ua/video-lessons">https://dostupnaosvita.com.ua/video-lessons</a>
Сайт Олександра Авраменка	Експрес-уроки української мови	<a href="http://xn--80aafnzkijm.xn--j1amh/">http://xn--80aafnzkijm.xn--j1amh/</a> , <a href="http://ippo.kubg.edu.ua/ekspres-uroky">http://ippo.kubg.edu.ua/ekspres-uroky</a>
Сайт «Мова – ДНК нації»	Ознайомлення учнів (здебільшого 5–9 класів, хоча й старшокласникам це не завадить) з окремими орфограмами, пунктограмами, лексикою, граматиною, стилістикою. Зображення допоможуть зрозуміти значення прислів'їв, фразеологізмів	<a href="https://ukr-mova.in.ua">https://ukr-mova.in.ua</a>
Mova	Мобільний застосунок для вивчення мови	Доступний для безкоштовного завантаження в <a href="#">Google Play</a> та <a href="#">App Store</a>
«Лайфхаки з української мови»	Онлайн-курс – спільна розробка EdEra та Освіторії. Він складається з 5 модулів, що налічують 16 тем, і триває загалом 5 тижнів по 4 години на тиждень	<a href="https://edera.gitbook.io/laifhaki-z-ukra-ns-ko-movi/">https://edera.gitbook.io/laifhaki-z-ukra-ns-ko-movi/</a>
«Тренажер з правопису української мови»	Вправи для вивчення української мови. Усі правила супроводжуються відеоуроками, а також численними онлайн-вправами	<a href="https://webpen.com.ua/">https://webpen.com.ua/</a>

**ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ**

Підготовка до ЗНО	Перелік слів із правильним наголосом	<a href="https://bit.ly/2RkJuvT">https://bit.ly/2RkJuvT</a>
iLearn	Тут можна безкоштовно пройти онлайн-підготовку до ЗНО з основних предметів із кийськими репетиторами. На платформі також є тести і відеолекції	<a href="https://ilearn.org.ua/">https://ilearn.org.ua/</a>
Українська мова. 200 балів	Відеоуроки	<a href="https://bit.ly/2xW5vdK">https://bit.ly/2xW5vdK</a>

Таблиця 3.  
Електронні ресурси. Українська література

Назва	Зміст	Покликання
OpenTheatre	Це сучасний український театр онлайн. Тут можна побувати за лаштунками українських театрів і подивитися вистави: наприклад, “Сто тисяч” від Театру на Подолі чи “Парадокси злочину” за мотивами роману «Злочин і кара» і розповіді Гілберта Честертонна «Парадокси містера Понда»	<a href="https://www.youtube.com/channel/UCy aRd88DJGsu0_PJ-n_2CRw/about">https://www.youtube.com/channel/UCy aRd88DJGsu0_PJ-n_2CRw/about</a>
#Живі письменники	Це інтерв’ю із сучасними письменниками й письменницями, де вони розповідають про дитинство, ознайомлюють із книжками, відповідають на запитання. До відео розроблені методичні рекомендації. Для роботи потрібно, щоб: дитина подивилася ролик про письменника чи письменницю (усі відео <a href="#">тут</a> ); ви завантажили методичні матеріали та обирали, у якій галузі вам допомогатимуть письменники та їхні книжкові герої (усі методичні матеріали <a href="#">тут</a> )	<a href="https://youtu.be/o9uIlsaOM0sU">https://youtu.be/o9uIlsaOM0sU</a>
Українська література в іменах	Курс лекцій від WiseCow	<a href="https://wisecow.com.ua/literatura/ukrayinska-literatura-v-imenax/">https://wisecow.com.ua/literatura/ukrayinska-literatura-v-imenax/</a>
«Лайфхаки з української літератури»	Онлайн-курс у формі корисних порад, що допоможе простежити історію розвитку мистецтва слова від фольклору й перших писемних пам’яток до сучасної української літератури, опанувати базовими теоретико-літературними поняттями, виробити навички аналізу художніх творів	<a href="https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:Osvitoria_and_EdEra+lifhacks201+lifhacks201/about">https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:Osvitoria_and_EdEra+lifhacks201+lifhacks201/about</a>
<b>Ресурси для учнів різних класів:</b>		
5 клас	Дитячими шляхами Тараса Шевченка	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=GdYM9PgUlis">https://www.youtube.com/watch?v=GdYM9PgUlis</a>
	Виконання пісні на слова вірша Т. Шевченка «Садок вишневий коло хати» у виконанні вокального квінтету «Алілуя»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=9qEqXD9Rr3I">https://www.youtube.com/watch?v=9qEqXD9Rr3I</a>
	Аудіозапис вірша Т. Шевченка «За сонцем хмаронька пливе...»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=WhT5DDOrkI">https://www.youtube.com/watch?v=WhT5DDOrkI</a>
	Відеоурок із теми «П. Тичина та його вірш «Не бував ти у наших краях...».	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=73WIqQ4eHzA">https://www.youtube.com/watch?v=73WIqQ4eHzA</a>
	Виконання пісні на слова вірша П. Тичини «Гаї шумлять» у виконанні гурту «The Doox»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=6zkxwfU-ThM">https://www.youtube.com/watch?v=6zkxwfU-ThM</a>

	Відеоурок за оповіданням Є. Гуцала «Лось»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=n_GDeNARLHU">https://www.youtube.com/watch?v=n_GDeNARLHU</a>
	Урок на тему «Максим Рильський і його поезія «Дощ».	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=hXz5_grg5Xk">https://www.youtube.com/watch?v=hXz5_grg5Xk</a>
6 клас	Зіркова історія Всеволода Нестайка	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=Ih-YZA7GEiI">https://www.youtube.com/watch?v=Ih-YZA7GEiI</a>
	«Гореадори з Васюківки» (скорочено)	<a href="http://booksonline.com.ua/view.php?book=45387">http://booksonline.com.ua/view.php?book=45387</a>
	Урок на тему «Я. Стельмах «Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=s04dIgjkhE">https://www.youtube.com/watch?v=s04dIgjkhE</a>
	Урок на тему «Леся Воронина: «Таємне товариство боягузів, або засіб від переляку номер 9»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=XhVYhg4GJhY">https://www.youtube.com/watch?v=XhVYhg4GJhY</a>
	Аудіозапис байки «Щука», «Жаба й Віл», «Муха і Бджола»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=Dy9f3D06rZo">https://www.youtube.com/watch?v=Dy9f3D06rZo</a> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=bD2wQE8R3p8">https://www.youtube.com/watch?v=bD2wQE8R3p8</a> <a href="https://www.youtube.com/watch?v=ol5CrCymi0c">https://www.youtube.com/watch?v=ol5CrCymi0c</a>
7 клас	Загальнолюдські цінності та ідеї у вірші «Ти знаєш, що ти – людина...». «Лебеді материнства». Романтичний порив, прагнення пошуку, відкриттів і самовідкриттів у поезії «Гей, нові Колумби й Магеллани...»	<a href="http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_z_ukr_lit/7_klas/virshi_v_simonenka_dopomoga_uchnju_7_kl/60-1-0-989">http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_z_ukr_lit/7_klas/virshi_v_simonenka_dopomoga_uchnju_7_kl/60-1-0-989</a>
	Відеоурок «Марина Павленко. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських». Казкове й реалістичне в повісті-казці, час теперішній і минулий у ній»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=Me5DyNhS-hk">https://www.youtube.com/watch?v=Me5DyNhS-hk</a>
	«Іван Сила» – український художній фільм режисера Віктора Андрієнка. Знятий за книгою Олександра Гавроша «Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=zQIAnUMZ4HU">https://www.youtube.com/watch?v=zQIAnUMZ4HU</a>
8 клас	Олександр Довженко «Ніч перед боєм» – твір про героїзм, самовідданість, патріотичні почуття українців	<a href="http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_z_ukr_lit/8_klas/o_dovzhenko_nich_pered_boem_dopomoga_uchnju/62-1-0-1091">http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_z_ukr_lit/8_klas/o_dovzhenko_nich_pered_boem_dopomoga_uchnju/62-1-0-1091</a>
	Ніна Бічуя. «Шпага Славка Беркути»	<a href="https://youtu.be/elhq-peATDs">https://youtu.be/elhq-peATDs</a> <a href="https://drive.google.com/file/d/1DCUtxbZAZYBKIHvK4xy800R8hs4HWF49/view?usp=sharing">https://drive.google.com/file/d/1DCUtxbZAZYBKIHvK4xy800R8hs4HWF49/view?usp=sharing</a>
	Володимир Дрозд «Білий кінь Шептало»	<a href="https://uk.wikipedia.org/wiki/Дрозд_Володимир_Григорович">https://uk.wikipedia.org/wiki/Дрозд_Володимир_Григорович</a> – біографія В. Дрозда <a href="https://dovidka.biz.ua/volodimir-drozd-tsikavi-fakti/">https://dovidka.biz.ua/volodimir-drozd-tsikavi-fakti/</a> - цікаві факти про автора <a href="https://dovidka.biz.ua/biliy-kin-sheptalo-analiz/">https://dovidka.biz.ua/biliy-kin-sheptalo-analiz/</a> - аналіз твору «Білий кінь Шептало» <a href="https://dovidka.biz.ua/golovni-geroyi-biliy-kin-sheptalo/">https://dovidka.biz.ua/golovni-geroyi-biliy-kin-sheptalo/</a> - характеристика головних героїв «Білий кінь Шептало»
9 клас	Т. Шевченко (онлайн-курс)	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=SfybK1XLjyQ">https://www.youtube.com/watch?v=SfybK1XLjyQ</a>

	П. Куліш. «Чорна рада»	<a href="https://youtu.be/LejZB19M-98">https://youtu.be/LejZB19M-98</a> <a href="https://youtu.be/7G5IWmNboFM">https://youtu.be/7G5IWmNboFM</a>
	Відеоурок. М. Коцюбинський. «Гіні забутих предків»	<a href="https://bit.ly/3eeoD7A">https://bit.ly/3eeoD7A</a>
	Василь Стефаник. Українська література в іменах	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=vRkiPEku83M">https://www.youtube.com/watch?v=vRkiPEku83M</a>
	Василь Стефаник. «Камінний хрест» – психологічне розкриття теми еміграції»	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=w2m6te-iHuk">https://www.youtube.com/watch?v=w2m6te-iHuk</a>
	Леся Українка	<a href="https://www.youtube.com/playlist?list=PL7kUQeFTBi4iRytBydCLyl6XsYgX4RFLP">https://www.youtube.com/playlist?list=PL7kUQeFTBi4iRytBydCLyl6XsYgX4RFLP</a>
	Микола Вороний	<a href="https://youtu.be/Id6usy302xQ">https://youtu.be/Id6usy302xQ</a>
	Олександр Олесь	<a href="https://youtu.be/mQ9640s9wUo">https://youtu.be/mQ9640s9wUo</a>
11 клас	Василь Симоненко – український поет-шістдесятник	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=7GMS2GejAZE">https://www.youtube.com/watch?v=7GMS2GejAZE</a>
	Дмитро Павличко. Вірш «Два кольори», який став народною піснею	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=XyhJNOSEDTM">https://www.youtube.com/watch?v=XyhJNOSEDTM</a>
	Ліна Костенко	<a href="https://youtu.be/Gz7sFrn4yrQ">https://youtu.be/Gz7sFrn4yrQ</a> <a href="https://youtu.be/vXG9Y5ThM6I">https://youtu.be/vXG9Y5ThM6I</a> <a href="https://youtu.be/90EkOO4GWLc">https://youtu.be/90EkOO4GWLc</a>
	Василь Стус	<a href="https://youtu.be/zxgCFqD8Isw">https://youtu.be/zxgCFqD8Isw</a>
<b>Ресурси для підготовки до ЗНО:</b>		
«На всі двісті»	Підготовка до ЗНО	<a href="https://www.youtube.com/channel/UCKZ9W_5yg6NeV92ak02CdSg">https://www.youtube.com/channel/UCKZ9W_5yg6NeV92ak02CdSg</a>
Підготовка до ЗНО	Безкоштовний подкаст до ЗНО з української літератури	<a href="https://bit.ly/2XgVZfw">https://bit.ly/2XgVZfw</a>

Детальніше **ознайомитися зі способами організації дистанційного навчання**, зокрема й з української мови та літератури, учитель зможе за допомогою ресурсів, наведених у *табл. 4*.

*Таблиця 4.  
Організація дистанційного навчання*

Назва	Зміст	Покликання
Інтернет-ресурси з української мови та літератури	Список джерел	<a href="https://bit.ly/39RoovC">https://bit.ly/39RoovC</a>
Електронна освітня платформа «МійКлас»	Широкий спектр матеріалів: завдання, теорія та тести	<a href="https://bit.ly/2JMOjKn">https://bit.ly/2JMOjKn</a>
«На урок»	Онлайн-тести	<a href="https://bit.ly/3e6dDc8">https://bit.ly/3e6dDc8</a>
Онлайн-сервіси для вчителів	Список джерел	<a href="https://bit.ly/2xeO1sZ">https://bit.ly/2xeO1sZ</a>
Онлайн-курси для вчителів	Список джерел	<a href="https://bit.ly/2UUbKrl">https://bit.ly/2UUbKrl</a>

Організовуючи дистанційне навчання з української мови та літератури в умовах карантину, **маємо також пам'ятати, що:**

- *зміст та обсяг завдань для самостійної роботи учнів не повинен призводити до перенавантаження;*
- *розроблений авторський контент слід обов'язково поєднувати із завданнями підручника, оскільки ці засоби навчання є загальнодоступними для всіх учнів;*

Також варто налагодити співпрацю з батьками, надати їм пам'ятки, чек-листи, наприклад: «Як організувати самостійну роботу дитини над літературним твором (мовною темою) вдома?», відстежувати теми, що учні засвоїли на середньому або початковому рівні, з метою подальшої коригувальної роботи після завершення карантину.

## ФІЗИКА

Для ефективної організації навчального процесу, забезпечення неперервності навчання в умовах карантину рекомендуємо розглянути можливість використання безкоштовних сервісів, наприклад Google Classroom або Moodle.

Для організації дистанційного навчання чи онлайн спілкування з учнями та колегами можуть стати в нагоді сервіси для відеоконференцій чи відеочатів. Для цього ви можете скористатися Skype, Zoom або сервісом Google Hangouts, для роботи з яким потрібно лише мати аккаунт на пошті Gmail (працює через браузер Chrome). У Hangouts можна:

- ✓ спілкуватися з учасниками в чаті або через відеодзвінок;
- ✓ телефонувати, використовуючи Wi-Fi або мобільний трафік;
- ✓ надсилати текстові повідомлення зі свого номера Google Voice або Google Fi;
- ✓ Hangouts автоматично синхронізується на різних пристроях. Почавши сеанс Hangouts на комп'ютері, можна продовжити його на телефоні чи іншому пристрої.

Підготовку завдань на самостійне опрацювання можна проводити через платформи Kahoot, LerningApps, НаУрок.

Варто використовувати інструменти спілкування в дистанційному навчанні відповідно до наявного технічного забезпечення (електронна пошта, форум, чат, відеоконференція, блог тощо).

Також можна створювати для кожного класу закриті спільноти у соціальних мережах Viber, Telegram, Facebook, WhatsApp за визначеними спільно з батьками, педагогами та учнями принципами організації груп і правилами спілкування, навчання, тестування.

Для налаштування зворотнього зв'язку з учнями (а також і з колегами) можна використовувати електронну дошку Padlet. Звертаємо увагу на те, що електронну дошку можна використовувати:

- як майданчик для організації групової роботи під час проведення «мозкового штурму», узагальнення й систематизації знань, рефлексії;
- для розміщення навчальної інформації або завдань для її пошуку;
- для організації спільного виконання домашнього завдання;
- як місце розміщення ідей для проєктів та їх обговорення;
- як інструмент для організації кооперативної спільної діяльності учнів як на занятті, так і в позанавчальний час.

Для старшокласників актуальним питанням залишається підготовка до ЗНО. Їм можна запропонувати ресурси, де можна пройти тест онлайн, ознайомитись із програмою та умовами цього річного проходження ЗНО з фізики. Ось деякі ресурси для тих, хто готується до ЗНО з фізики:

- 1) підготовка до ЗНО з фізики: <https://zno.osvita.ua/physics/>
- 2) онлайн-курс з фізики (захоплюючі відеолекції, приклади розв'язування задач та тренувальні тести для успішного складання ЗНО) – [https://www.edugot.com/uk/course/fizika\\_podgotovka\\_k\\_zno-2325/](https://www.edugot.com/uk/course/fizika_podgotovka_k_zno-2325/)
- 3) тести ЗНО онлайн з фізики [https://www.edugot.com/uk/course/fizika\\_podgotovka\\_k\\_zno-2325/](https://www.edugot.com/uk/course/fizika_podgotovka_k_zno-2325/)

Ще декілька інтернет-ресурсів для вивчення шкільного курсу фізики:

- 1) уроки фізики від одеського учителя Павла Віктора – <https://www.youtube.com/user/pvictor54/videos>
- 2) цікаві фізичні досліди вдома – <http://surl.li/bsat>
- 3) цікаві досліди з фізики від Паула Пшенічка [https://www.youtube.com/watch?v=d1t\\_Tj\\_nayI](https://www.youtube.com/watch?v=d1t_Tj_nayI)
- 4) онлайн-тести з фізики на освітньому порталі НаУрок (можна створювати власні дидактичні матеріали, можна використовувати матеріали колег) –



<https://naurok.com.ua/test/fizika>

- 5) запис відео з екрана (наприклад, можна записати демонстрацію вашої презентації з вашими голосними коментарями) – [https://www.youtube.com/watch?v=jRmpxJ\\_OP7I](https://www.youtube.com/watch?v=jRmpxJ_OP7I)
- 6) програма запису відео з екрана – <https://www.bandicam.com/ua/start/>

**Олексій КАЧАН**

## **ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА**

Під час карантину учням просто необхідно самостійно займатися фізичними вправами в домашніх умовах.

Починаючи заняття, школярі мають ознайомитися з теоретичними відомостями, а згодом набути цілу низку рухових умінь та навичок згідно з програмою з фізичної культури. Крім того, діти розширюють діапазон рухових дій.

### **Для організації навчання потрібно:**

- скорегувати (можливо скоротити) навчальний час на опрацювання окремих тем;
- довести до відома учнів теми, які необхідно опрацювати самостійно;
- зазначити інтернет-ресурси (вебресурси закладу освіти, вчителів предмета «Фізична культура» тощо);
- підготувати й організувати проведення онлайн-уроків з демонстраційними матеріалами, завданнями та вправами;
- організувати перевірку й оцінювання самостійно виконаних учнями завдань;
- рекомендуємо організувати надання індивідуальних консультацій за допомогою відеозв'язку, чату;
- для отримання зворотного зв'язку використовувати електронну пошту, онлайн-тестування тощо.

### **До основних форм самостійних занять належать:**

- вивчення теоретико-методичних відомостей щодо фізичної культури;
- ранкову гігієнічну гімнастику (далі – РГГ);
- фізичні вправи протягом дня.

**Вивчення теоретико-методичних відомостей** найбільш простий та поширений спосіб роботи з учнями в період карантину, але потрібно не забувати про денне навантаження учнів іншими предметами, пам'ятати, що головний акцент фізичної культури – це рухова активність і розвиток фізичних якостей.

**Ранкова гігієнічна гімнастика** входить у розпорядок дня – ранковий час після пробудження від сну.

До комплексу РГГ треба включати вправи для всіх груп м'язів, вправи на гнучкість і дихальні вправи. Не рекомендується виконувати вправи статичного характеру, зі значними обтяженнями, на витривалість (наприклад, тривалий біг до втоми).

При складанні комплексів та їх виконанні рекомендується фізичне навантаження на організм підвищувати поступово, з максимумом у середині чи в другій половині комплексу.

Кожну вправу необхідно починати в повільному темпі й з невеликою амплітудою рухів з поступовим її збільшенням. Між серіями з 2–3 вправ (а для силових вправ – після кожної) виконуються вправи на розслаблення або повільний біг (20–30 с).

Дозування фізичних вправ, тобто збільшення або зменшення їх інтенсивності, забезпечується зміною амплітуди рухів, прискоренням або уповільненням темпу, збільшенням або зменшенням кількості повторень вправ, включенням у роботу більшої або меншої кількості м'язових груп, збільшенням або скороченням пауз для відпочинку.

РГГ може поєднуватися з самомасажем і загартовуванням організму. Відразу ж після виконання комплексу РГГ рекомендується зробити самомасаж основних м'язових груп ніг, тулуба та рук і виконати водні процедури з урахуванням правил, принципів загартовування.

**Фізичні вправи протягом дня** забезпечують попередження стомлення, сприяють підтримці працездатності тощо. Вправи виконуються в перервах між заняттями з інших

предметів.

Зазвичай це прості загальнорозвивальні вправи (нахили, повороти, кругові рухи голови, кругові рухи в плечових, ліктьових суглобах тощо); ізометричні (максимальна напруга й розслаблення м'язів рук, ніг, тулуба); спеціальні вправи для м'язів очей (рухи очей вправо-вліво, вгору-вниз, кругові рухи).

Вибір кількості занять на тиждень залежить значною мірою від мети самостійних занять. Для підтримки фізичного розвитку на досягнутому рівні достатньо займатися двічі на тиждень; для його підвищення – не менше трьох разів, а для досягнення помітних результатів – 4–5 разів на тиждень і більше.

Тренуватися потрібно через 2–3 години після прийому їжі. Не рекомендується тренуватися вранці натщесерце, відразу після сну, а також пізно ввечері.

Тренувальні заняття, як правило, мають комплексний характер, тобто повинні сприяти розвитку всього комплексу фізичних якостей, а також зміцненню здоров'я та підвищенню загальної працездатності організму. Спеціалізований характер занять вимагає індивідуального підходу й попередньої підготовки, тобто спеціального добору тренувальних засобів, навантажень, місця та часу занять, консультацій з фахівцями.

Самостійні тренувальні заняття проводяться за загальноприйнятою структурою: підготовча (розминка), основна й заключна частини.

Під час організації самостійних занять учнів фізичними вправами вчителю фізичної культури рекомендуємо:

- забезпечити відповідний рівень допомоги та підтримки самостійної роботи учнів;
- допомогти сформуванню переліку вправ і скласти комплекси для загального фізичного розвитку, розвитку окремих груп м'язів та основних фізичних якостей;
- запропонувати підбір окремих вправ і комплексів вправ із використанням дрібного інвентарю: амортизатори, джгути, еспандери, гантелі тощо;
- розробити й запропонувати учням доступну систему моніторингу розвитку фізичних якостей.

Під час самостійних занять фізичними вправами учням треба стежити за **самопочуттям**. У разі виникнення симптомів простудних захворювань заняття потрібно негайно припинити, повідомити про погіршення самопочуття батькам і звернутися до закладу охорони здоров'я.

Також обов'язково застосовувати **індивідуально-диференційний підхід** щодо врахування рівня фізичного розвитку та медичної групи, а також пам'ятати про звільнених від фізичних навантажень учнів.

Увага на **мотивацію** та зацікавленість учнів як необхідні складові навчання, що мають підтримуватися протягом усього процесу дистанційного навчання.

Пам'ятати, що учень перебуває вдома під час виконання вправ та не має обладнання й інвентарю для якісного проходження варіативних тренувань, тому рекомендуємо зробити акцент на **розвиток фізичних якостей** модуля, який іде за програмою навчання.

Запропонувати **конкурси** та різні онлайн-змагання, що стосуються навчального матеріалу, що вивчається, та залучення учнів до ведення рухової активності і здорового способу життя.

Важливим моментом є **спілкування** з учнями щодо їх дистанційних занять вдома та перевірка виконання **домашніх завдань** із використанням різноманітних форм і методів дистанційної освіти.

### Список джерел

1. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА. Навчальна програма для 5-9-х класів ЗНЗ: <https://cutt.ly/vtlwegK>
2. Спорт заради розвитку: YouTube канал [https://www.youtube.com/channel/UCQ2lczZ-jnWlRH-t8YVPSA?view\\_as=subscriber](https://www.youtube.com/channel/UCQ2lczZ-jnWlRH-t8YVPSA?view_as=subscriber)
3. Домашні завдання з фізичної культури: <https://cutt.ly/Wtk5bq7>
4. Фізична культура – Учительський журнал ~online: <https://cutt.ly/wtlwGEq>
5. Усі уроки фізичної культури | Шкільне життя: <https://cutt.ly/NtlwFf7>
6. Конспекти уроків фізичної культури 5 клас | Шкільне життя: <https://cutt.ly/OtlwAom>
7. Фізична активність та моторні ігри для дітей: <https://cutt.ly/rtleifL>

8. 4 безкоштовні інструменти для створення віртуальних екскурсій: <https://cutt.ly/NtleWhj>
9. Інструкції з охорони праці на уроках фізкультури в спортзалі: <https://cutt.ly/ltleYI3>
10. Фізкультхвилинки з LEGO. Шість цеглинок для 1 класу – YouTube: <https://cutt.ly/7tleDvZ>
11. Проєкт Фонд Кличка: <https://cutt.ly/2tleGKS>
12. Віртуальна реальність: принципи роботи та переваги для навчання – TeachHub: <https://cutt.ly/UtleZQR>
13. Методичні рекомендації з організації фізкультури в ЗДО: <https://cutt.ly/Ttle3Wl>

**Світлана ПАНЧЕНКО**

## **ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ, ТЕХНОЛОГІЇ**

Існує чимало способів організації дистанційного навчання з трудового навчання та технологій для учнів під час карантину. По-перше, працюємо за тематичним плануванням на цей період, де врахувати, яким чином можна самостійно вивчити матеріал і рекомендувати учням його опрацювати. По-друге, не забуваймо про існування шкільного підручника з трудового навчання та технологій. Завдання для роботи з підручником може бути обов'язковим для всіх учнів, оскільки підручники є загальнодоступними. Складні для самостійного опрацювання теми не варто пропонувати учням. Список завдань має містити чітко зазначені параграфи для обраної теми, сторінки та перелік вправ чи інших видів роботи. При визначенні обсягу завдань для самостійної роботи, змісту вчителі мають уникнути перенавантаження учнів. Шановні колеги, вивчення нової теми (об'єкту проєктно-технологічної діяльності), закріплення й оцінювання потрібно продумувати так, щоб вони одночасно були і змістовними, доступними, цікавими, і не потребували на виконання великих часових і фізичних (робота за комп'ютером має свої часові обмеження) затрат.

Дистанційне навчання може проводитись у двох формах: онлайн і офлайн. Уроки онлайн – обмін інформацією в режимі прямої трансляції (вебінар). Перша умова проведення: учні та вчитель повинні бути забезпечені відповідним технічним обладнанням (ноутбук, планшет або комп'ютер з вебкамерою), мати підключення до мережі Інтернет. Друга умова: усі учні, роз'єднані територіально, повинні в призначений час розпочати роботу. Форми навчання у такому випадку використовують традиційні, але дещо модифіковані. При цьому між учителем та учнівською аудиторією існує безпосередній зв'язок: пряма відеотрансляція, демонстрування презентації (зокрема колективний перегляд відео); обмін документами Microsoft Office; демонстрування робочого столу або активних програмних додатків із комп'ютера вчителя.

При використанні офлайн-технологій матеріали уроку зберігаються на платформі для проведення дистанційного навчання, учні можуть опрацювати їх у будь-який час. Якщо відповідної платформи немає або далеко не всі учні мають доступ до якісного сигналу мережі Інтернет, радимо скористатися іншими соціальними мережами: вайбер, інстаграм, телеграм-канал та ін. Багато вчителів уже давно створили групу у вайбері та підтримують тісний зв'язок як з учнями, так і з батьками. Під час карантину вчитель у групу викладає завдання, оговорює терміни виконання, критерії оцінювання, учні зі свого боку надсилають вчителю виконані завдання на особистий номер (без загального доступу). Не забуваймо про правила спілкування в групі, які радимо створювати разом з учнями, оскільки це буде стимулювати їх до неухильного дотримання цих правил.

Пам'ятаймо про індивідуальний підхід до учнів. Тому завдання мають бути диференційовані. Можна із самого початку визначитися, скільки балів коштуватиме кожне завдання. А можна електронною поштою розіслати індивідуальні завдання до певного уроку.

Обов'язково повинен бути контроль із боку батьків під час такої форми навчання. **Не повинні проводитися практичні завдання з використанням інструментів та приладів, що загрожують життю та здоров'ю учнів!** Необхідно пропонувати наступні завдання: виконання теоретичної частини проєкту, складання технологічної карти послідовності виготовлення виробу, тестові завдання до теми, загадки, ребуси, кросворди, кластери, ментальні карти, тестування батьків, друзів у соцмережах з різних питань.

Існує багато електронних ресурсів, які стануть у пригоді вчителю трудового навчання й технологій. Їх можна використовувати як під час звичного освітнього процесу – на уроках, так і під час дистанційного навчання.

**Пропонуємо вашій увазі деякі з них:**

*Електронний зошит – Дистанційне навчання*

[https://zoshit-z-trudovogo.blogspot.com/?fbclid=IwAR3PyxPyE5hx0VZ5i06Cx5E\\_x-mLYg9OocAurBhAPpytptiahSsB5\\_Iv81O8](https://zoshit-z-trudovogo.blogspot.com/?fbclid=IwAR3PyxPyE5hx0VZ5i06Cx5E_x-mLYg9OocAurBhAPpytptiahSsB5_Iv81O8)

*Трудове навчання в українській школі*

<https://www.facebook.com/groups/1775468302718754/>

*Трудове навчання (технології) та креслення в Українській школі*

<https://www.facebook.com/groups/262789861320685/>

*Трудове, технології, дизайн, творчість*

<https://www.facebook.com/groups/1983522905284195/>

### **Підручники для 5–11 класів з трудового навчання/технологій**

Підручник для 5 класу «Трудове навчання» <https://pidruchnyk.com.ua/5klas/trudove5/>

Підручник для 6 класу «Трудове навчання» <https://pidruchnyk.com.ua/6klas/trudove6/>

Шкільні підручники для 7 класу з трудового навчання <https://gdz4you.com/pidruchnyky/7-klas/trudove-navchannya/>

Підручник для 8 класу «Трудове навчання» <https://pidruchnyk.com.ua/8klas/trudove8/>

Шкільні підручники для 9 класу з трудового навчання [https://portfel.info/load/9\\_klas/trudove\\_navchannja/129](https://portfel.info/load/9_klas/trudove_navchannja/129)

Підручники для 5–11 класів [https://portfel.info/load/5\\_klas/trudove\\_navchannja/84](https://portfel.info/load/5_klas/trudove_navchannja/84)

**За вищевказаними підручниками можна розглядати наступні теми:**

1. Технологія побутової діяльності та самообслуговування.
2. Проектування та виготовлення вишитих виробів.
3. Проектування та виготовлення в'язаних виробів.
4. Проектування та виготовлення швейних виробів.
5. Проектування та виготовлення виробів в етнічному стилі.

### **Сайт учителя технологій**

<http://www.trudove.org.ua/> – є практичні матеріали для викладання креслення)

<http://jur.kruzzz.com> – архів журналів різного спрямування та на різний смак. Є велика кількість старих, раритетних, журналів, які важко знайти та завантажити деінде. А тут все сортоване, так би мовити, розкладене по полицках. Формат журналів у форматах PDF, djvu.

<http://www.hobby.ucoz.es> – схеми, ілюстрації, опис роботи – все це ви можете знайти на сайті «Домашняя мастерская».

Цікавий, яскравий і пізнавальний сайт «Все о рукоделии». Тут можна знайти інформацію про будь-який вид рукоділля. Послідовність виконання робіт у різних техніках з описом дозволить самому навчитися виконувати цікаві роботи. Сайт відносно новий. Постійно додаються певні матеріали. Перейти на сайт «Все о рукоделии» можна за посиланням <http://technologys.info>

<http://energy-efficient-technology.blogspot.com/> – у 5 класі програмою передбачено виготовлення виробів із фанери шляхом випилювання лобзиком. Сайт «Домашние ремёсла» може допомогти у виборі об'єкта трудової діяльності учнів для 5 класу. На сайті є фотографії робіт різної складності, креслення та схеми виробів.

<http://interesting.in.ua> – цікава сторінка-блог від Вови. Основна тематика – це різноманітні цікаві речі: «Як виготовляють олівці?», «Як виготовляють штучні алмази?» та багато іншої цікавої інформації.

<http://ped-inform.org.ua/> – корисний для всіх учителів сайт тим, що тут зібрані закони та нормативні документи освітнього напрямку. Є підбірка інструкцій з безпеки життєдіяльності в навчальних майстернях.

<http://terpug.at.ua/> – Сайт «Популярна технологія», де можна ознайомитися з цікавими

відеоматеріалами, літературою.

**Корисні сайти для вчителів трудового навчання (обслуговуючі види праці).** Добір об'єктів праці

<http://www.trudove.org.ua/>

<http://mmk.edu.vn.ua/index.php>

<http://falko.ucoz.ua>

<http://tehnologi.at.ua/>

<http://ukr-igrashka.narod.ru/index.html>

<http://terpug.at.ua/>

<http://www.lobzik.pri.ee/modules/news/>

<http://rushnychok.org.ua/>

*Людмила ПРЯДКО*

## **БІОЛОГІЯ**

Рекомендуємо вчителям біології організувати дистанційний навчальний процес наступним чином.

1. Проаналізувати календарні плани та провести перерозподіл навчальних годин шляхом резервного часу.
2. Визначити шляхи інтенсифікації освітнього процесу. Це можна зробити за допомогою об'єднання навчальних тем; використання технологій активного навчання; оглядового або самостійного вивчення навчального матеріалу, який не є базовим. При цьому, усі практичні роботи, визначені навчальними програмами, мають бути виконані.
3. Обрати технологію дистанційного навчання. Це може бути:
  - ✓ кейс-технологія (учитель пропонує учням набори (кейсів), які учень повинен опрацювати; вони складаються з різних текстових, аудіовізуальних і мультимедійних навчальних матеріалів);
  - ✓ ТВ-технологія (використання навчальних матеріалів системи телебачення);
  - ✓ Інтернет – мережева технологія (використання сайтів мережі Інтернет та соціальних мереж для забезпечення навчально-методичними матеріалами й інтерактивної взаємодії між суб'єктами навчання);
  - ✓ змішана технологія навчання.
4. Обрати стратегію організації дистанційного навчання.
  - ✓ Асинхронне дистанційне навчання.
  - ✓ Синхронне дистанційне навчання передбачає одночасну роботу учасників освітнього процесу у віртуальному середовищі або програмі. Така форма роботи може бути технічно досить складною через те, що сервіси для спілкування підтримують зазвичай невелику кількість учасників, швидкість інтернет-зв'язку може бути низькою й не всі учні можуть своєчасно під'єднатися до мережі. У таких випадках рекомендуємо об'єднувати учнів у групи та пропонувати їм опрацювати спільний навчальний матеріал, зв'язуватися між собою й виконувати завдання. Задача вчителя при такому навчанні полягає в тому, щоб спостерігати за процесом в обраному хмарному середовищі або отримати в певний час результати навчальної діяльності учнів на E-mail.
  - ✓ Навчання на платформах соціальних мереж. Рекомендуємо в соціальній мережі (Google+, FaceBook тощо) створити окрему групу, де учителем будуть розміщуватися навчальні матеріали. Учні зможуть вивчати інформацію та писати до неї коментарі, відповідати на проблемні питання. У разі потреби вчитель може звертатися до учнів у чаті, вилучати невдалі матеріали й коментарі.
  - ✓ Здійснювати дистанційне навчання можна також через ресурс Viber. Через те, що у ньому немає можливості хронологічно відстежувати повідомлення, якщо до якогось з меседжів з'являтимуться коментарі, рекомендуємо створити окрему групу для

вивчення саме біології.

5. Погодити з учнями правила та дедлайни роботи.
6. Спланувати регулярні консультації та прямі трансляції. Оскільки живе спілкування сприяє мотивації учнів, рекомендуємо їх влаштувати серед тижня або за день до виставленого дедлайна за завданнями. Це дасть змогу учням ще раз перевірити й доопрацювати роботу, а вчителю – промоніторити активність учнів.
7. Погодити з учнями критерії оцінювання їх навчальної діяльності на різних етапах.
8. Вибрати найзручніший інструмент взаємодії з учнями.
9. Обрати інструменти для перевірки.
10. Для забезпечення дистанційного навчання учнів можна використовувати також власний блог, сторінку в соціальній мережі, електронну пошту або вебресурс закладу освіти. Пропонуємо також для проведення навчальних занять і надання окремих консультацій використати можливості Skype-зв'язку.

**Рекомендуємо сайти, на яких можна знайти матеріали для організації освітнього процесу з біології на дистанційній основі:**

Сайт «На урок» <https://naurok.com.ua/>

Сайт «Освіторія» <https://osvitoria.media/>

Методичний банк «Видавничої групи Основа» <http://metod-bank.com.ua/>

org-додаток Web 2.0 для підтримки навчання <https://learningapps.org/>

Classtime <https://www.classtime.com/uk/> (помічник вчителя, що збагачує ваш урок миттєвою візуалізацією рівня розуміння та прогресу всього класу в живому часі; безкоштовний на час карантину. Як почати користуватись платформою – <https://www.youtube.com/watch?v=nzaPih8KeGs>)

Центр інноваційної освіти «Про.Світ» <http://prosvitcenter.org/>

Як організувати дистанційне навчання під час карантину? [https://educationpakhomova.blogspot.com/2020/03/blog-post\\_13.html](https://educationpakhomova.blogspot.com/2020/03/blog-post_13.html)

Вебінар «Платформи для дистанційного навчання під час карантину, репетиторства, курсів тощо» [https://www.youtube.com/watch?v=gTrcoSILpAI&fbclid=IwAR27ioeiXWTIScS1Bq5j252dwuPJMvyJu3WCrgWdhl7kISJQ3Qs2A\\_Dlw\\_c](https://www.youtube.com/watch?v=gTrcoSILpAI&fbclid=IwAR27ioeiXWTIScS1Bq5j252dwuPJMvyJu3WCrgWdhl7kISJQ3Qs2A_Dlw_c)

Інтернет-ресурси для навчання під час карантину <https://www.youtube.com/watch?v=dsoDjFnz31M&fbclid=IwAR0LHHOiZTyL-gkmerlYZbRyyB34fkZzk4kRcbwtj1e6dEQapqBy3-ZgSS4>

Google Classroom. Як створити клас та отримати КОД для запрошення учасників? [https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE&list=PLkZngqHiX-w93rLH2yTyvdfnzYFgXo\\_dV&index=1&fbclid=IwAR3S7F-Efx\\_h0WdS5b4O9Sn1fbiXa82FkG-Vp4sUxelzDiCukKbaR1spksU](https://www.youtube.com/watch?v=C9rN1vJZJkE&list=PLkZngqHiX-w93rLH2yTyvdfnzYFgXo_dV&index=1&fbclid=IwAR3S7F-Efx_h0WdS5b4O9Sn1fbiXa82FkG-Vp4sUxelzDiCukKbaR1spksU)

Організація дистанційної роботи під час карантину. Онлайн-тести «На Урок» <https://naurok.com.ua/post/organizaciya-distanciyno-roboti-pid-chas-karantinu>

Мій клас. Біологія. Електронна освітня платформа «МійКлас» пропонує широкий спектр матеріалів – завдання, теорія та тести у шкільних предметах. Кожне завдання має кроки розв'язання, таким чином учень може самостійно вивчати предмет і вчитися на своїх помилках. <https://miyklas.com.ua/p/biologiya>

Каталог електронних освітніх ресурсів. Біологія. <http://urok.ippo.kubg.edu.ua/bio/>

Анатомія, яка захоплює: 16 вражаючих гіфок про тіло людини. Посилання на інтерактивні 3D моделі внутрішніх органів <https://naurok.com.ua/post/anatomiya-yaka-zahoplyue-16-vrazhayuchih-gifok-pro-tilo-lyudini>

Гіпермаркет знань. Звичайні уроки (конспекти уроків, реферати, презентації, кросворди, практикуми, лабораторні, кейси та багато інших цікавих матеріалів з біології) [http://edufuture.biz/index.php?title=%D0%97%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D1%96\\_%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8](http://edufuture.biz/index.php?title=%D0%97%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D1%96_%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8)

**Виконання практичної складової програми**

Одним із концептуальних положень реалізації змісту біологічної освіти в основній школі є посилення практичної спрямованості та прикладного значення біологічних знань. Це положення можна реалізувати через виконання учнями практичної частини навчальної програми з біології.

Практичний компонент змістової складової програми є обов'язковим елементом формування в учнів практичних предметних (біологічних) компетентностей: уміння застосовувати біологічні знання на практиці, використовувати методи наукового пізнання; дослідницькі вміння; уміння розв'язувати задачі практичного спрямування. З цією метою програмою передбачено постановку й демонстрування дослідів, лабораторних досліджень, лабораторних і практичних робіт, дослідницьких практикумів і проєктів.

З п'яти видів складників практичної частини обов'язковому оцінюванню підлягають три – лабораторна робота, практична робота, проєкт.

Таблица 1

**Підходи до виконання практичної частини програми**

Ознака	Практична частина програми				
	Лабораторне дослідження	Лабораторна робота	Практична робота	Дослідницький практикум	Проєкт
Виконується	У процесі навчання на уроці	У процесі навчання на уроці	На окремому уроці	Позаурочний час	Позаурочний час
Виконується на етапах уроку	Вивчення навчального матеріалу	Вивчення або закріплення навчального матеріалу	Тип уроку «формування практичних умінь і навичок»	» »	» »
Підлягає оформленню	Не підлягає обов'язковому оформленню в зошиті	Підлягає оформленню в зошиті для лабораторних робіт	Підлягає обов'язковому оформленню в зошиті для практичних робіт	Не підлягає обов'язковому оформленню в зошиті	Підлягає оформленню у вигляді презентації, пам'ятки, буклета тощо
Оцінюється	Визначається учителем	Оцінюється обов'язково	Оцінюється обов'язково, оцінка виставляється в журнал обліку успішності	Не оцінюється, а результати дослідження учні можуть використати під час розроблення проєктів, виступів тощо	Оцінюється
Сформовані	Уміння використовувати методи наукового пізнання; навички роботи з лабораторним обладнанням і біологічними об'єктами		Практичні уміння й навички; уміння застосовувати здобуті знання на практиці	Дослідницькі уміння; уміння самостійно розв'язувати задачі практичного спрямування	

Проаналізувавши виконання практичної частини програми за період з 01.09.2019 по 11.03.2020 вчителі МО біології вважають, що значна частина робіт виконана.

З початку карантину (з 12.03.2020) до кінця навчального року залишилось виконати:

6 клас – 3 практичні роботи; 2 лабораторні дослідження;

7 клас – 1 практичну роботу;

8 клас – 1 лабораторне дослідження, 1 дослідницький практикум;

9 клас – дослідницький проєкт;

10 клас – 2 лабораторні роботи;

11 клас – 1 практична робота, 1 навчальний проєкт.

Вважаємо, що в умовах карантину можливе виконання цих складників практичної частини програми в дистанційному режимі (синхронному чи асинхронному) за наявності інструкцій, пояснень з боку вчителів із використанням різних джерел інформації:

- текстова та графічна інформація,
- відео,
- ілюстрації,
- мікрофотографії об'єктів,
- малюнки,
- інтерактивні 3D моделі тощо.

**З метою реалізації навчальних програм також можна використовувати ресурси:**

<https://phet.colorado.edu/m/uk/>

<https://mriya-urok.com/>

<https://learningapps.org/>

<https://disted.edu.vn.ua/>

<https://e-pidruchnyky.net/>

<http://mokolov.blogspot.com/>

<http://www.sciencechemistry.org.ua/>

<https://eschool.dn.ua/local/staticpage/view.php?page=resources>

<https://sites.google.com/site/discovery4uth/d/biologia>

<http://superschool.com.ua/load/predmeti/biologija/30>

<http://biology.org.ua>

<https://www.znonasharu.org.ua/>

<http://metodportal.com/node/588>

<https://www.khanacademy.org/>

<https://www.coursera.org/>

**Підготовка до ЗНО:**

<https://osvita.ua/test/training/5179/>

<http://lv.testportal.gov.ua:8080/>

<http://testportal.gov.ua/testy-mynulyh-rokiv/>

<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-Osvitoria+BIO+1/about>

<http://biology.org.ua/index.php?subj=main&lang=ukr&chapter=zno>

*Олена СПІРКЕ*

## ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я

Актуальними питаннями сьогодення є зміцнення та збереження здоров'я в умовах карантину. Здоров'я молодого покоління – це одна з потреб сучасного суспільства, а система освіти – одна з найважливіших передумов і складових формування та поліпшення здоров'я.

«Основи здоров'я» – предмет, який готує учнів до дорослого життя. Це здійснюється шляхом розвитку життєвих навичок (психосоціальних компетентностей). Питання: «Як продовжити навчання життєвим навичкам в умовах дистанційного навчання?» – на сьогодні є актуальним.

За визначенням ВООЗ «життєві навички – це здатність людини до пристосування, позитивної поведінки, подолання труднощів повсякденного життя».

Метою дистанційного навчання уроків «Основи здоров'я» є формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності й інформаційно-комунікаційної компетентності. Для цього вчителю «Основи здоров'я» можна скористатися такими ресурсами:

1. Тимчасовий центр надання інформації та інструментів для допомоги вчителям у період епідемії коронавірусу (COVID-19). Режим доступу : електронний ресурс : <https://cutt.ly/YtZqCbF>
2. Портал превентивної освіти. Режим доступу : електронний ресурс : <http://autta.org.ua>.
3. Автор курсу 5 клас «Основи здоров'я» : Грустілін Олександр Олегович <https://disted.edu.vn.ua/courses/work/227>
4. Електронні підручники «Основи здоров'я»: <https://osvita.ua/school/textbook/9klas/57027/>

При навчанні учнів у дистанційному форматі потрібно пам'ятати, що уроки «Основи здоров'я» повинні викладатися з позитивною мотивацією учнів, нагадуючи про важливість збереження життя та зміцнення здоров'я. Завдання мають відповідати віковим особливостям учнів і містити різноманітні ребуси, тести й опитування.

Для організації дослідницької діяльності учнів у мережі Інтернет використовують вебквести. Квести створюються для того, щоб учні вчилися використовувати отриману інформацію з практичною метою. Реальне розміщення вебквестів у мережі у вигляді вебсайтів,



створених самими дітьми, дозволяє значно підвищити мотивацію учнів та досягти кращих навчальних результатів.

Не треба забувати про об'єми завдань. Оцінювання успішності учнів можливе за допомогою модульного тестування «EasyTest» або іншого. При вивченні навчального предмета «Основи здоров'я» відкритий безкоштовний електронний ресурс для скачування матеріалів (навчальні презентації, навчальні відео) з курсу «Основи здоров'я» на Порталі превентивної освіти <http://autta.org.ua>.

Вимога сьогодення – новий тип учителя, який вміє працювати в дистанційному форматі. Тому учителі, які викладають предмет «Основи здоров'я» в освітніх закладах, повинні вдосконалювати свої знання та вміння з методики проведення дистанційних уроків, з питань здорового способу життя та освіти, спираючись на розвиток життєвих навичок, актуальних проблем і завдань розвитку підлітків.

Учителі, які викладають курс «Основи здоров'я», для підвищення своєї кваліфікації можуть пройти онлайн-курси «Вчимося жити разом», «Основи здоров'язбережної компетентності», «Освіта на основі життєвих навичок», «Безпечна і дружня до дитини школа». Курси доступні в тестовому режимі на порталі превентивної освіти. Проходження онлайн-курсів безкоштовне.

**Світлана ВОРОБІЙОВА, Ірина ВОЛОШИНА**

## **МАТЕМАТИКА**

Коли виникає вимушена й нагальна потреба дистанційного навчання, на допомогу приходять сучасні технології. Під час дистанційного навчання найскладніше для вчителя – в обмежений час підготувати матеріали для дистанційного навчання, а учень потребує допомоги вчителя у плануванні й має усвідомлювати, що його діяльність контролюється.

Під час дистанційних занять з математики потрібно залучати всі типи сприйняття інформації в учнів. Як і на звичайному уроці ви говорите, пишете, показуєте. Тільки в онлайні ви маєте широке поле для маневру. Адже комбінувати текстові завдання можна з відеопоясненням чи аудіоповідомленнями. Щоб дати можливість кожному учню виконати хоча б одне завдання, створюйте підбірки. Наприклад, пропонуйте в межах однієї теми або переглянути фільм, або ж прочитати статтю чи прослухати подкаст. Чим більше ігрових елементів та квестів буде у ваших матеріалах, тим більше шансів, що учні не просто виконають домашнє завдання, а й активно включаться до більш глибокого вивчення теми.

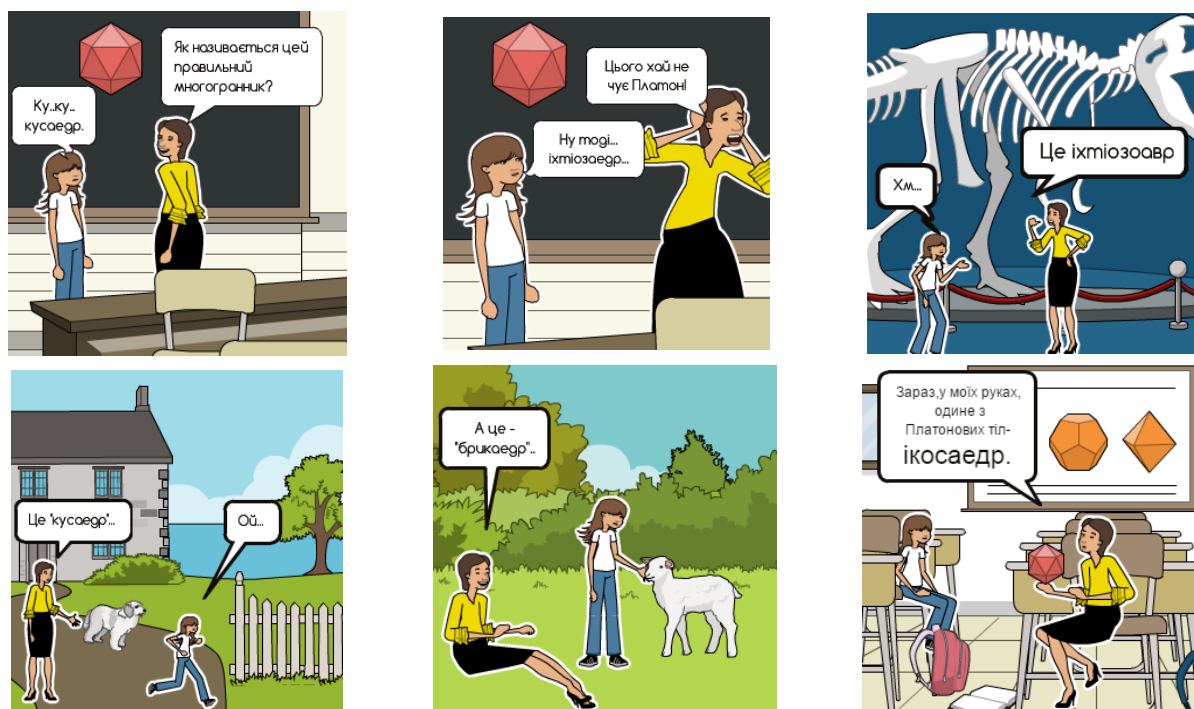
Наприклад, якщо в межах уроку вам потрібно вивчити тему «Вписані та описані трикутники в коло», то спочатку треба зацікавити учнів – придумати вебквест. Наприклад, шановні учасники вебквесту, ми розпочинаємо цікаву гру, що базується на мандрівці просторами Інтернету. Вам необхідно оволодіти знаннями з теми: «Коло, описане навколо трикутника. Коло, вписане в трикутник» відповідно до чинної навчальної програми.

Розділіть цю тему на дві частини: теоретичну та практичну. Дайте завдання: «Знайти теоретичні відомості про вписаний трикутник у коло і описаний трикутник навколо кола», потім перейдіть до практичної частини: розв'язання задач з цієї теми. Підберіть посилання, щоб вашим учням було легше працювати над цією темою.

Також можна долучитися до створення коміксів (**PIXTON** або [storyboardthat.com](http://storyboardthat.com)).

**PIXTON** – це програма для створення коміксів, цікавих оповідей в малюнках. Як відомо, комікс (від [англ.](#) comic – комедійний, комічний, смішний) – послідовність малюнків, що містять короткі та стислі тексти. Герої історій супроводжуються «мовними хмарками», які словесно відображають взаємовідносини між дійовими особами. Для вчителя – це знахідка, новий спосіб спілкування, навчання, виховання учнів через стислу та лаконічну історію, поведінку вигаданих чи історичних персонажів.

Наприклад.



Дистанційне навчання – це найкраща можливість об'єднати учнів у команди та ставити їм групові завдання. Крім того, це спрощує етап підготовки завдань і дозволяє максимально розкрити творчий потенціал школярів. Одразу домовтеся з учнями, коли й куди вони можуть надсилати вам запитання. Інакше ви ризикуєте цілий день просидіти біля комп'ютера чи телефона. Якщо якесь питання від учнів часто повторюється, то варто переформатувати завдання, яке ви поставили, або створити файл із відповідями на запитання, які постають часто.

Українська платформа GIOS пропонує новий засіб для навчання математики. Під час карантину **12.03 – 03.04 GIOS пропонує безкоштовне користування платформою <https://gioschool.com/> для вчителів та їх класів, заведення учнів у систему та технічний супровід.**

Онлайн-курс «Математика та критичне мислення, 5–9 класи» дає можливість якісно організувати **дистанційне навчання** (учень самостійно вивчає матеріал, учитель контролює процес та результати в онлайн-режимі).

**Учитель (за потреби – директор) має доступ до статистики учнів і може швидко побачити тенденції в класі та проблемні завдання.**

Курси «Математика та критичне мислення» укладені відповідно до української програми з математики та **мають гриф МОН.**

До кожного уроку запропоновано:

**Інтерактивне анімаційне відео 4–5 хв.** Запитання під час перегляду відео допомагають підвищити концентрацію уваги учня та відразу запустити процес самоконтролю.

- **Опорна схема.** Опорний конспект, що допомагає усвідомити зв'язки між поняттями, про які йшла мова в лекції.
- **Розв'язані типові задачі,** що є прикладом і орієнтиром для учнів.
- **Інтерактивні завдання у тестовій формі,** що містять завдання логічного характеру.
- **Завдання на пошук відповідності,** які допомагають у підготовці до ДПА і ЗНО.
- **Завдання на пошук помилок,** які сприяють розвитку критичного мислення учнів.
- **Завдання на встановлення правильного порядку дій.** Учні мають частинами, наче пазл, зібрати в правильне розв'язання задачі.
- **Завдання на введення відповіді.**
- **Блок прикладних задач** показує, як можна застосувати в житті знання з теми, що вивчається.

Для підключення зателефонуйте за номером +38 (096) 817 4441, +38 (067) 465 7312.

На допомогу вчителю математики та учням:

Електронний освітній ресурс «МІЙ КЛАС	<a href="https://mivklas.com.ua/info/reg">https://mivklas.com.ua/info/reg</a>
Освітній проєкт Google для вчителів «Навчайте з дому» <b>Google Classroom</b> – безкоштовний освітній онлайн-інструмент, який дозволяє організувати навчальний процес з учнями у віртуальному просторі	<a href="https://teachfromhome.google/intl/uk/">https://teachfromhome.google/intl/uk/</a>
Путівник по Google Classroom: як організувати навчальний процес у віртуальному просторі	<a href="https://vseosvita.ua/news/putivnyk-po-google-classroom-ia-organizuvaty-navchalnyi-protses-u-virtualnomu-prostor-4570.html?fbclid=IwAR1PNAcdF_9a8W5pl_rTNxNl6GvGG_Kbz_KF-OW74pfQKmmWEGWJO0qXw9Q8">https://vseosvita.ua/news/putivnyk-po-google-classroom-ia-organizuvaty-navchalnyi-protses-u-virtualnomu-prostor-4570.html?fbclid=IwAR1PNAcdF_9a8W5pl_rTNxNl6GvGG_Kbz_KF-OW74pfQKmmWEGWJO0qXw9Q8</a>
Використання Google Classroom для створення єдиного освітнього простору та управління навчальним процесом	<a href="https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-google-classroom-dla-stvorennia-edinogo-osvitnogo-prostoru-ta-upravlinna-navcalnim-procesom-74945.html?rl=509825&amp;fbclid=IwAR1VZ44uC1RlZJbvdvvnwa5i_HK_fLVui316sJhz982fckYnwIGNBcuqYhM">https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-google-classroom-dla-stvorennia-edinogo-osvitnogo-prostoru-ta-upravlinna-navcalnim-procesom-74945.html?rl=509825&amp;fbclid=IwAR1VZ44uC1RlZJbvdvvnwa5i_HK_fLVui316sJhz982fckYnwIGNBcuqYhM</a>
Додавання формул у тести Google Forms	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=eTFkZo0nJGs&amp;feature=emb_share&amp;fbclid=IwAR3dKf5bhXP_IK41o0MBdIDThyd5qfT_nmx_K7I15Wft3PV8XV-v9UCJfLSs">https://www.youtube.com/watch?v=eTFkZo0nJGs&amp;feature=emb_share&amp;fbclid=IwAR3dKf5bhXP_IK41o0MBdIDThyd5qfT_nmx_K7I15Wft3PV8XV-v9UCJfLSs</a>
Як виставити оцінку в Google Classroom, сформувавши відомість з оцінками?	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=EcAqv8Udw3M&amp;fbclid=IwAR0C9IDQzYSol0c1XeiN_gXfeJZd-YkwoPUpidLUOfcRSBX7I7PvTvxAIA3E">https://www.youtube.com/watch?v=EcAqv8Udw3M&amp;fbclid=IwAR0C9IDQzYSol0c1XeiN_gXfeJZd-YkwoPUpidLUOfcRSBX7I7PvTvxAIA3E</a>
<i>Відеоуроки:</i>	
Повний цикл відеоуроків для 4–11 класів з математики	<a href="https://www.youtube.com/channel/UCugp2JTHik6cdFxs1GbEOGg">https://www.youtube.com/channel/UCugp2JTHik6cdFxs1GbEOGg</a>
Повний цикл відеоуроків для 11 класу з геометрії	<a href="https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2492778044297727&amp;set=gm.1958288954303668&amp;type=3&amp;eid=ARAGxndHUFtdHCF6ormXnSHfFg6EW_IJPowR0CPJxrn9J4BvqZKfV9zVFOLA34_e8H128UXetVaSOJ7_K">https://www.facebook.com/photo.php?fbid=2492778044297727&amp;set=gm.1958288954303668&amp;type=3&amp;eid=ARAGxndHUFtdHCF6ormXnSHfFg6EW_IJPowR0CPJxrn9J4BvqZKfV9zVFOLA34_e8H128UXetVaSOJ7_K</a>
Двогранні кути. Лінійний кут двогранного кута	<a href="https://youtu.be/BwTp_2CNq0E">https://youtu.be/BwTp_2CNq0E</a>
Многогранник та його елементи	<a href="https://youtu.be/WvOauhM1TXQ">https://youtu.be/WvOauhM1TXQ</a>
Опуклі многогранники	<a href="https://youtu.be/rKprclJFmKA">https://youtu.be/rKprclJFmKA</a>
Призма. Пряма і правильна призма	<a href="https://youtu.be/vpBF4sRd9b4">https://youtu.be/vpBF4sRd9b4</a>
Площа бічної та повної поверхонь призми	<a href="https://youtu.be/7XtWWE_nKvUQ">https://youtu.be/7XtWWE_nKvUQ</a>
Паралелепіпед	<a href="https://youtu.be/h61mYfXbwSw">https://youtu.be/h61mYfXbwSw</a>
Піраміда. Правильна піраміда	<a href="https://youtu.be/vBYN5MdMbgU">https://youtu.be/vBYN5MdMbgU</a>

<b>Площа бічної та повної поверхонь піраміди</b>	<a href="https://youtu.be/ZD3IYUxefWM">https://youtu.be/ZD3IYUxefWM</a>
<b>Перерізи многогранників</b>	<a href="https://youtu.be/kQo5aWejOl4">https://youtu.be/kQo5aWejOl4</a>
<b>Правильні многогранники</b>	<a href="https://youtu.be/6dNDI42uqE0">https://youtu.be/6dNDI42uqE0</a>
<b>Тіла обертання. Циліндр</b>	<a href="https://youtu.be/l1_GbPuvAtg">https://youtu.be/l1_GbPuvAtg</a>
<b>Куля і сфера</b>	<a href="https://youtu.be/mnef_FjrP3U">https://youtu.be/mnef_FjrP3U</a>
<b>Комбінації геометричних тіл</b>	<a href="https://youtu.be/NgWpPTy2FbU">https://youtu.be/NgWpPTy2FbU</a>
<b>Поняття об'єму тіла. Об'єм прямокутного паралелепіпеда</b>	<a href="https://youtu.be/LvjY75g3fGM">https://youtu.be/LvjY75g3fGM</a>
<b>Об'єм призми</b>	<a href="https://youtu.be/foXFNmmagws">https://youtu.be/foXFNmmagws</a>
<b>Об'єм циліндра</b>	<a href="https://youtu.be/8wfg1zyDCMc">https://youtu.be/8wfg1zyDCMc</a>
<b>Об'єм піраміди</b>	<a href="https://youtu.be/vorVJD3K_5s">https://youtu.be/vorVJD3K_5s</a>
<b>Об'єм конуса</b>	<a href="https://youtu.be/rbvStHAcxxc">https://youtu.be/rbvStHAcxxc</a>
<b>Об'єм кулі</b>	<a href="https://youtu.be/YgtboKwUszQ">https://youtu.be/YgtboKwUszQ</a>
<b>Площа бічної та повної поверхні циліндра</b>	<a href="https://youtu.be/0uWvz1zJdiE">https://youtu.be/0uWvz1zJdiE</a>
<b>Площа поверхні конуса</b>	<a href="https://youtu.be/eLOCE-uoSGM">https://youtu.be/eLOCE-uoSGM</a>
<b>Площа сфери</b>	<a href="https://youtu.be/yXbgTQ6I2JM">https://youtu.be/yXbgTQ6I2JM</a>
<b>Повний цикл відеоуроків для 11 класу з алгебри і початків аналізу:</b>	
<b>Степінь з дійсним показником</b>	<a href="https://youtu.be/9asKLjchFCs">https://youtu.be/9asKLjchFCs</a>
<b>Властивості та графік показникової функції</b>	<a href="https://youtu.be/Rsr6TWNbzPM">https://youtu.be/Rsr6TWNbzPM</a>
<b>Логарифм числа</b>	<a href="https://youtu.be/xo_rkSCSaUo">https://youtu.be/xo_rkSCSaUo</a>
<b>Основні властивості логарифмів</b>	<a href="https://youtu.be/waYIBXIF6sI">https://youtu.be/waYIBXIF6sI</a>
<b>Логарифмічна функція, її графік і властивості</b>	<a href="https://youtu.be/pYETDnIUqKw">https://youtu.be/pYETDnIUqKw</a>
<b>Показникові рівняння</b>	<a href="https://youtu.be/r-vj_NCAJM">https://youtu.be/r-vj_NCAJM</a>
<b>Показникові нерівності</b>	<a href="https://youtu.be/vS1a9lgOLUk">https://youtu.be/vS1a9lgOLUk</a>
<b>Логарифмічні рівняння</b>	<a href="https://youtu.be/I89rxqD2gTM">https://youtu.be/I89rxqD2gTM</a>
<b>Логарифмічні нерівності</b>	<a href="https://youtu.be/Xai4vjInjLE">https://youtu.be/Xai4vjInjLE</a>
<b>Первісна та її властивості. Таблиця первісних</b>	<a href="https://youtu.be/AREQGZuuqCw">https://youtu.be/AREQGZuuqCw</a>
<b>Визначений інтеграл. Формула Ньютона-Лейбніца</b>	<a href="https://youtu.be/zU6mT6bWjhI">https://youtu.be/zU6mT6bWjhI</a>

Геометричний зміст визначеного інтеграла. Обчислення площ плоских фігур	<a href="https://youtu.be/wP4XTjNiGCI">https://youtu.be/wP4XTjNiGCI</a>
Множина та її елементи. Підмножини	<a href="https://youtu.be/kQn4L96dPGk">https://youtu.be/kQn4L96dPGk</a>
Випадкова подія	<a href="https://youtu.be/2NwymZkwOsM">https://youtu.be/2NwymZkwOsM</a>
Відносна частота події. Ймовірність події	<a href="https://youtu.be/W_xuanZa8J8">https://youtu.be/W_xuanZa8J8</a>
Елементи комбінаторики. Розміщення, перестановки, комбінації	<a href="https://youtu.be/z53MXj46iJM">https://youtu.be/z53MXj46iJM</a>
Комбінаторні правила суми та добутку	<a href="https://youtu.be/QYISoYM5E8Q">https://youtu.be/QYISoYM5E8Q</a>
Елементи математичної статистики. Вибіркові характеристики	<a href="https://youtu.be/t4gmv8Q4nLo">https://youtu.be/t4gmv8Q4nLo</a>
Графічне подання інформації про вибірку	<a href="https://youtu.be/h2EjoMZBEgg">https://youtu.be/h2EjoMZBEgg</a>
<u>Координати в просторі (10 клас)</u>	<a href="https://www.youtube.com/playlist?list=PLnAzmpT6tHTVBU5e-ensLC-sva3NPxlB&amp;fbclid=IwAR1JuXmn-uSm0vz6Zl2ArG5Du8MFsVY4XV4Ust6s8jvoLCCkWPXrjGml7h8&amp;app=desktop">https://www.youtube.com/playlist?list=PLnAzmpT6tHTVBU5e-ensLC-sva3NPxlB&amp;fbclid=IwAR1JuXmn-uSm0vz6Zl2ArG5Du8MFsVY4XV4Ust6s8jvoLCCkWPXrjGml7h8&amp;app=desktop</a>
Повний цикл відеоуроків з алгебри для 9 класу	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=LdvLaeGNS8M&amp;list=PLeb-UxVXmUb5LsqnLgHXDa0cQV9bUekkN&amp;fbclid=IwAR1jkD-UQPVT9IKDZHy5At_oM4tJTM_Gab2amSiOZ8gKRhKrPrT0b2Feegw">https://www.youtube.com/watch?v=LdvLaeGNS8M&amp;list=PLeb-UxVXmUb5LsqnLgHXDa0cQV9bUekkN&amp;fbclid=IwAR1jkD-UQPVT9IKDZHy5At_oM4tJTM_Gab2amSiOZ8gKRhKrPrT0b2Feegw</a>
Відеоуроки з алгебри для 8 класу	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=1y2-Tm7PYSY&amp;list=PLkZMZm2LBREOjBABcMMLeludszozV2Zs4">https://www.youtube.com/watch?v=1y2-Tm7PYSY&amp;list=PLkZMZm2LBREOjBABcMMLeludszozV2Zs4</a>
Повний цикл відеоуроків з алгебри для 7 класу	<a href="https://www.youtube.com/watch?v=z87M5pTMCQ4&amp;list=PLeb-UxVXmUb7vO5x6DK6-Kq6SqEnl20LO">https://www.youtube.com/watch?v=z87M5pTMCQ4&amp;list=PLeb-UxVXmUb7vO5x6DK6-Kq6SqEnl20LO</a>
Роздатковий матеріал на урок математики	<a href="http://nataliya-bayun.blogspot.com/">http://nataliya-bayun.blogspot.com/</a>

**Відеоуроки з геометрії у 8 класі. [Переглянути](#)**

**Відеоуроки з геометрії у 9 класі. [Переглянути](#)**

**[Для майбутніх абітурієнтів – для учнів 11 класу](#)**

Із кожним роком в Україні з'являється дедалі більше онлайн-платформ, які допомагають абітурієнтам підготуватися до зовнішнього незалежного оцінювання. Пропонуємо найкращі сервіси для підготовки до тестування з математики (ЗНО).

Онлайн-курси системної підготовки до ЗНО на платформі EDUGET (<https://www.eduget.com>)

[EdEra \(https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/m102/M102/about\)](https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/m102/M102/about)

EdEra – освітня українська платформа, яка створює онлайн-курси та навчальний контент для широкої аудиторії з найрізноманітніших тем.

«Математика: арифметика, рівняння та нерівності» – перший курс з математичного циклу

на EdEra. Розрахований на 6 тижнів, кожен тиждень складається з 2–4 лекцій (усього 15 лекцій), великої кількості теоретичних, тестових і домашніх завдань. Орієнтовно кожен тиждень розрахований на 5 годин занять.

Окрім тестових завдань у середині курсу є ще проміжні модулі, тести і фінальний іспит. Успішно пройшовши курс та всі його іспити, можна отримати сертифікат.

Учням викладають як теорію, так і методику розв'язання задач і рівнянь, цьому приділяється найбільше часу. Відеоматеріали курсу цікаві тим, що доповнюються експериментальними відео (<https://www.youtube.com/watch?v=2aWKX3qhCHs>) про те, як у реальному житті працюють ті чи інші теорії. Веде курс Олександр Оленев – випускник магістратури факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем КНУ ім. Шевченка, координатор всеукраїнського конкурсу «Intel Еко-Україна».

iLearn (<https://ilearn.org.ua/courses/preview/7>)

iLearn – проект від громадської спілки «Освіторія».

Курс «Метаматика» від iLearn складається з 25 тем, кожна з яких містить відео (тривалістю від 25 хвилин і більше), у якому подається теорія та розв'язання задач. Додатково до кожної теми йдуть матеріали для самостійного опрацювання, у яких детальніше пояснюються певні формули й підтеми, а після завершення необхідно пройти тест, який складається приблизно з 20 (залежно від теми) завдань.

Програма охоплює всі теми, які виносяться на ЗНО, – від «Основні алгебраїчні вирази» до «Елементи комбінаторики. Елементи математичної статистики». Додатково на сайті можна ознайомитись з методиками розв'язання задач.

Матеріали для підготовки доступні на сайті, а приєднатися до навчання можна на будь-якому етапі. Для учнів є форум для обговорення необхідних питань, а також можливість листування між слухачами.

Над курсом працювали викладачі математичної кафедри КНЕУ ім. Гетьмана. Веде курс Валентина Лісовська – професор кафедри вищої математики.

«Освіта-Онлайн» (<https://zno.osvita.ua/mathematics/>)

Сайт для проходження тестів ЗНО онлайн та підготовки майбутніх абітурієнтів для проходження зовнішнього незалежного оцінювання створений провідним українським освітнім інтернет-ресурсом Освіта.ua.

На сайті «ЗНО онлайн» розміщені тести, що склали абітурієнти під час зовнішнього незалежного оцінювання 2009–2019 років, а також варіанти тестів, що пропонувались вступникам до вищих навчальних закладів України під час пробного зовнішнього незалежного оцінювання 2009–2019 років.

Спосіб виконання всіх тестових завдань у запропонованих на сайті тестах максимально наближений до реальних тестів, а форма надання відповіді відповідає виду, що пропонується абітурієнтам у бланку відповідей під час проходження реальних тестів ЗНО.

Після виконання тестових завдань кожного тесту надаються правильні відповіді на всі завдання та розраховується результат у тестових та рейтингових балах, також визначається час, витрачений на виконання тесту.

Для кожного предмета ви можете відкрити повний список усіх тестових завдань зовнішнього незалежного оцінювання. У цьому варіанті проходження ЗНО онлайн ви зможете отримати правильну відповідь на кожне завдання відразу після його виконання.

Для отримання додаткової інформації про розрахунок тестових та рейтингових балів, порядок оцінювання тестових завдань, час, що надається для виконання тестів, ви можете скористатись розділом «Довідка».

Khan Academy українська (<https://uk.khanacademy.org/>)

Це Khan Academy – безкоштовна освітня платформа для школярів. На сайті є курси з математики, фізики, хімії, історії, фінансів, економіки, біології, мистецтва, комп'ютерних наук тощо.

Akademia (<http://zno.academia.in.ua/>)

Портал Akademia пропонує школярам чи не найбільшу кількість безкоштовних курсів для

підготовки до ЗНО, зокрема курс з математики.

Курс поділений на дві частини – алгебру й геометрію, кожна з яких містить 32 теми (загалом 64). У кожній навчальній темі: матеріал для опрацювання (теоретична текстова частина), словник термінів і понять до теми, тестові завдання для закріплення знань та онлайн-ігри з поданого матеріалу. Після завершення всіх тем можна пройти підсумковий тест.

Курс з алгебри охоплює теми від «Натуральні числа та дії над ними» до «Вступ до статистики». Курс з геометрії передбачає підготовку від «Початкові поняття планіметрії» до «Вектори у просторі».

Додатково на сайті можна знайти завдання (тестові зошити) із ЗНО минулих років, переліки рекомендованої літератури та словники термінів.

Проходити курси можна без реєстрації у режимі гостьового доступу.

Prometheus ([https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ZNO+MATH101+2017\\_T1/about](https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ZNO+MATH101+2017_T1/about))

Prometheus – одна з найбільших освітніх онлайн-платформ України, яка декілька років поспіль допомагає школярам підготуватися до ЗНО, зокрема до тестування з математики.

Курс складається з 9 тижнів і 19 тем від «Алгебра. Початок аналізу» до «Геометрія. Планіметрія. Стереометрія». Навчальні тижні містять теоретичні відеоуроки (з поданням усіх необхідних формул) по 5–15 хвилин та наочні приклади розв'язання задач різної складності. Між лекціями є тестові завдання для закріплення вивченого.

У курсі розглянуті всі розділи математики, що входять до програми ЗНО, а також розібрані всі типи задач та можливості їх розв'язання. Викладач Ярослав Симчук – доцент кафедри математичного аналізу та теорії ймовірностей КПІ.

Окрім завдань з математики, на курсі є допоміжні відео з корисними рекомендаціями для підготовки до ЗНО та конспекти лекцій кожного тижня. Якщо виникають якісь запитання (навчальні або технічні), є можливість обговорити їх на форумі як з викладачем, так і з іншими слухачами курсу.

**ТЕСТИ.** За цим посиланням знайдете <https://www.iznotest.info/matematika-2/> тематичні тренувальні тести для підготовки до ЗНО з математики

**Інтернет-ресурси для підготовки до ЗНО з математики**

<http://testportal.gov.ua/> – український центр оцінювання якості освіти;

<http://zno.osvita.ua/mathematics/> – тести ЗНО онлайн з математики ;

<http://testzno.osnova.com.ua/> – онлайн тестування з математики.

<http://zno.academia.in.ua/course/> – освітній портал «Академія»;

<http://znoclub.com/matematyka.html> – Всеукраїнський портал з підготовки до ЗНО;

<https://zno-ua.net/lesson/math/> – ЗНО;

[https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-](https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:NAUKMA+ZNO_Math_101+2019_T3/about)

[v1:NAUKMA+ZNO\\_Math\\_101+2019\\_T3/about](https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:NAUKMA+ZNO_Math_101+2019_T3/about) – підготовка до ЗНО з математики;

<http://osvita.ua/test/training/> – підготовка до ЗНО;

<https://buki.com.ua/materials/matematyka/> – онлайн: тести ЗНО з відповідями;

<http://znaniya.znonline.org/course/view.php?id=22> – підготовка до ЗНО;

<http://online.zno.ua/> – підготовка до ЗНО онлайн.

## МИСТЕЦТВО

Виклики сьогодення вимагають від сучасної мистецької освіти чіткої організації освітньої діяльності, оновлення форм та методів, які використовує вчитель, заміни підходів від знанневого до компетентного. На уроках мистецьких дисциплін педагог є фасилітатором – здійснює супровід, полегшує шлях до розуміння мистецтва, сприяє формуванню творчих умінь, створює умови для розвитку креативності учнів. Дистанційне навчання – ідеальний варіант під час карантину, проте воно не замінить звичайних людських стосунків та живого спілкування. Крім того, ще є момент адаптації і потреба часу для налагодження процесу дистанційного навчання для здобувачів освіти.

Звичайно якість дистанційної освіти залежить від доступності технологій та інтернету. При цьому головне усвідомити, що «дистанційно» – означає «на відстані», а не «самостійно» й не перекладає обов'язки вчителів на самих дітей. Педагог і далі виконує домінуючу роль у збагаченні учнів знаннями. Лише робить це за посередництва сучасних гаджетів і технологій. Йому в поміч – ресурси інтернету, які відкривають необмежені можливості. З телефоном у руках можна й тести виконати, й відеоуроки подивитися, й вебінари, можна працювати поодиночці чи online з усім класом. Але почати рекомендуємо зі складання тематичного планування на цей період, де необхідно врахувати, які теми можуть бути винесені на самостійне вивчення, й рекомендувати учням їх опрацювати, які теми потребують роз'яснення вчителя, які теми ущільнити, адже майже всі теми вивчаються по дві години.

Проте в умовах сьогодення найважливіше завдання мистецької освіти полягає у створенні комфортної емоційної атмосфери, адже дитина відчуває психологічний тиск від змін обставин навчання, звичних умов існування, втрати звичних соціальних зв'язків, відсутності спілкування з друзями й однолітками. Є велика ймовірність перевантаження дітей завданнями та зростає час їх перебування перед екраном комп'ютера, адже за рекомендаціями МОН України, дитина не може працювати з гаджетом більше 20 хвилин (максимально припустимий час фіксації зорової уваги). До того ж маємо мінімізувати виклики та загрози інформаційної безпеки, визначити фактори ризику для дитини в інформаційному просторі. Ми повинні максимально вплинути на створення умов сприятливого психогігієнічного інформаційного середовища, використовуючи потужний вплив мистецтва. Адже саме мистецтво є скарбницею людських почуттів, думок і переживань. Духовний світ дитини, яка зуміє сприйняти це багатство, стає значно яскравішим, різнобічним, глибшим. Музика, образотворче мистецтво мають унікальну властивість оминати раціональне сприйняття та впливати на емоції та почуття людини за дуже короткий час через ірраціональний вплив (долучено емоційне, чуттєве сприйняття). Завдяки їх особливій чуттєвій атмосфері стає можливою робота душі – мистецтво пробуджує своєю неповторною мовою, силою художніх образів впливає на відчуття, активізує уяву, викликає радість і насолоду, адже «мистецтво – мова почуттів»: воно хвилює, народжує певні настрої і переживання.

Важливим завданням мистецьких дисциплін у закладах загальної середньої освіти є формування загальнокультурної, ціннісно-сислової, комунікативної, соціально-трудоваї компетентностей дітей та компетентності особистісного самовдосконалення, як необхідної частини їх духовної культури, збагачення їх емоційно-естетичного досвіду, інтересів, поглядів у процесі спілкування з творами мистецтва та розвитку універсальних якостей творчої особистості.

Особливістю творчої діяльності учнів є те, що вона спрямована на співтворчість педагогів та учнів з метою естетизації навколишньої дійсності й пошуку нових моделей індивідуального розвитку. Особливу увагу треба приділити наступним напрямкам:

- розвиток творчого мислення;
- розвиток культури спілкування й толерантних соціокультурних відносин;
- розвиток культури самоорганізації життя.



Серед низки педагогічних засобів у дистанційну мистецьку освіту доцільно запроваджувати такі інноваційні технології:

- технологія розв'язання творчих завдань;
- технологія організації колективних творчих справ;
- технологія проєктної діяльності;
- технологія дослідження;
- сугестивна технологія;
- технологія саморозвитку.

Завдяки розширенню діапазону форм і методів діяльності учням надається можливість не лише для репродуктивної, але й для самостійної продуктивної творчості, спрямованої на самовираження. Для цього необхідно створити відповідний мікроклімат, застосовувати різні форми проблемних емоційно-образних ситуацій на основі спілкування, організації самостійного пошуку школярами справ, які найбільшою мірою відповідають їх художнім потребам; врахувати динаміку змін їхніх інтересів і запитів, індивідуальних здібностей кожного.

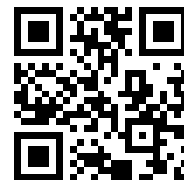
Плануючи дистанційні заняття з мистецьких дисциплін, учитель має врахувати потребу учнів в соціалізації, надавши перевагу груповим формам навчальної роботи, та створити умови для обміну враженнями й емоціями між ними. Педагогіка партнерства передбачає, що у неформальному спілкуванні учнів і вчителів мистецьких дисциплін має домінувати діалог, що ґрунтується на вірі в позитивний потенціал кожного учня. Він пов'язаний із перетворенням керівної позиції педагога та підлеглої позиції учня та зміною функцій учасників: учитель не інформує, а актуалізує, стимулює прагнення учнів до пізнання, творчого розвитку, створює умови для саморуку, діалогічність взаємин спрямована на розвиток культури спілкування від найпростіших систем: «учень – учень», «учень – учитель», «учень – колектив», з поступовим переходом до більш складних систем – «людина – мистецтво», «людина – культура».

Атмосфера неформального спілкування, психологічного комфорту, вільного виявлення себе є найсприятливішою для розвитку творчих здібностей кожного. Висока емоційна насиченість мистецьких занять дає змогу учням відчувати себе художником, актором, музикантом, співаком, що дарує їм естетичну насолоду. Шлях активізації творчої діяльності школярів неможливий без урахування механізмів підсвідомості: інтуїції, уяви, фантазії, асоціативних зв'язків, емпатії та ідентифікації.

В умовах дистанційного навчання зростає роль новітніх інформаційних технологій, мультимедійних засобів, комп'ютерних програм зокрема комп'ютерного дизайну та анімації, електронної музики (гра на синтезаторах), медіакультури (преса, звукозапис, радіо, кіно, телебачення, відео, інтернет). Академічна свобода вчителя дозволяє обрати форми й методи реалізації дистанційного навчання: онлайн-консультації вчителів, вебквести, інтерактивні вправи, уроки через Skype тощо. Доцільним для швидкого отримання інформації в організації дистанційної мистецької освіти є використання QR-кодів (ГЕНЕРАТОР QR-КОДІВ <http://qrcoder.ru/>).

(Що таке QR-КОД: QR код «QR – Quick Response – Швидка відповідь» – це двовірний штрихкод, що надає інформацію для швидкого її розпізнавання за допомогою камери на мобільному телефоні. За допомогою QR-коду можна закодувати будь-яку інформацію, наприклад, текст, посилання тощо (Рис. 1).

Рис.1



При використанні навчального відеоматеріалу рекомендуємо для зменшення навантаження на зір дітей використовувати лише необхідні фрагменти, для цього можна скористатись online-сервісами: <https://online-video-cutter.com/ru/>, <https://clideo.com/ru/cut-video> тощо.

Пропонуємо всім, хто ніколи не грав на фортепіано (і навіть, якщо грали, спробуйте також), завантажити на свій планшет (смартфон, комп'ютер) програму «Му piano». (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.bhima.piano>).

Зверніть увагу на арт-терапевтичний вплив мистецтва. З огляду на проаналізований теоретичний матеріал, вплив на людину класичної музики має активізувати розумову активність, а саме гнучкість та швидкість процесів мислення, посилити радість, легкість сприйняття та самопочуття загалом. На сьогодні є багато досліджень, які доводять арт-терапевтичні функції мистецтва. Наведемо приклад із досліджень В. Петрушина щодо можливості моделювати емоції засобами музичного мистецтва.

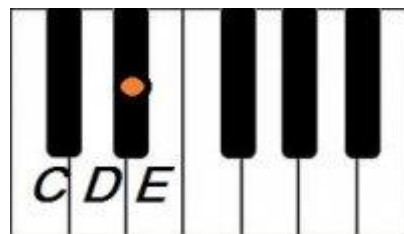
- Повільний темп + мінорне забарвлення звучання в узагальненому вигляді моделюють емоцію смутку та передають настрої смутку, зневіри, скорботи, жалю про померлого, прекрасне минуле.
- Повільний темп + мажорне забарвлення моделюють емоційний стан спокою, розслабленості, задоволеності. Характер музичного твору в цьому випадку буде споглядальним, врівноваженим, умиротвореним.
- Швидкий темп + мінорне забарвлення в узагальненому вигляді моделюють емоцію гніву. Характер музики в цьому випадку буде напружено-драматичним, схвильованим, пристрасним, героїчним.
- Швидкий темп + мажорне забарвлення моделюють емоцію радості. Характер музики життєствердний, оптимістичний, веселий, піднесений.

Таким чином, учнів доцільно навчити, що коли вони відчують, наприклад, смуток, їм потрібно послухати повільну музику в мінорному забарвленні. Головна специфіка впливу під час слухання музики – відповідність настрою, який поступово починає змінюватися під час прослуховування, настрої твору повинен бути тотожний власному настрою. А наступна композиція, яку виникає бажання послухати, може бути вже іншого настрою, бо відбулося моделювання емоцій під час занурення у твір відповідного настрою. Наприклад, людина сумує за минулим і звертається до музики Ф. Шопена «Прелюдія № 4» <https://www.youtube.com/watch?v=pa45ETKodLY>, (можливо, декілька разів слухає твір), щоб прожити, відчути всю палітру суму, жалю, може, навіть, заплакати, але поступово слухач починає бачити світло та переходить в інший емоційний стан і вже слухає Ф. Шопена «Ноктюрн № 2», де музика охоплює ніжністю, теплом, надією <https://www.youtube.com/watch?v=YGRO05WcNDk&list=PL2BB97B35ED3105D0&index=2>.

Окрім переліку матеріалів, запланованих для вивчення під час карантину, важливо також надати покрокові інструкції батькам і дітям, як організувати самостійну роботу вдома. Наприклад, виконайте інтерактивну вправу, створіть проект, складіть або прочитайте кроссенс, співайте думкою, що допоможе захистити голосовий апарат дитини й уникнути багатьох помилок – нечистого інтонування, неправильного дихання, відкрийте програму «Му ріано», де ви побачите клавіатуру. Там є чорні й білі клавіші. На білих клавішах написані букви (так звана буквена система запису нот). Візьміть та натисніть пальчиком на клавіші з буквеними позначками CDE. А тепер зіграйте таку поспівку: «Який світлий день!». Для цього натисніть клавіші з буквеними позначками CDEDC. Краще надягніть навушники і вслухайтеся в настрої цієї поспівки. Повторіть її ще раз. Які у вас відчуття?

Далі зіграйте другу поспівку: «Яка темна ніч!» Щоб зіграти цю поспівку, треба крім білих клавіш, натиснути ще й на чорну. Граємо CD й натискаємо чорну клавішу (та, що з червоною позначкою на малюнку, назовемо її Es). (Див. Рис. 2)

Рис.2



Тож граємо CDEsDC – «Яка темна ніч!». Вслухаємося в настрої цієї поспівки. Що змінилося? Діти зазвичай кажуть, що стало сумно, темно. Ось так через власні відчуття під час програвання цих поспівок можна легко відчути – не зрозуміти, а ВІДЧУТИ!!!!, що таке мажорний лад (веселий, світлий настрої поспівки), та що таке мінорний лад (сумний, темний настрої поспівки). Після того, як відчуєте різницю музичного настрою через власне програвання поспівок, можна перейти до слухання музики й зануритися в образну сферу твору, визначитися з настроями, які панують у творах. Батьки досить часто не усвідомлюють, що саме предмети музичного та образотворчого мистецтва мають

надзвичайний потенціал для розвитку творчої особистості, формування креативного мислення, розвитку сфери почуттів, здійснення самокорекції психоемоційного стану.

Отже, потрібно долучити всі важелі для підсилення мотивації до навчання мистецтву. У центрі має стояти бажання учня вдосконалювати свої творчі здібності, знаходити різні види діяльності, щоб розкрити свій внутрішній світ, реалізувати свій потенціал. Якщо учень від мистецтва отримує естетичне задоволення, – це є найсильніший вплив на його мотивацію займатися мистецтвом.

**Звертаємо увагу, що дистанційне навчання потребує більшої самостійної роботи учня, на опанування навчального матеріалу має відводитися більше години, а не навпаки.** Деякі завдання з предмета взагалі складно реалізувати за допомогою дистанційного навчання. Наприклад, з формування умінь і навичок, особливо музичної складової. Адже потрібно виконати серію вправ під керівництвом фахівця і в цьому процесі мати постійний зворотний зв'язок.

### **Ресурси, які доцільно використовувати вчителям:**

**На сайті** Інтернет-ресурси Образотворче мистецтво. Ви можете знайти цікаву та корисну інформацію за посиланням <https://bit.ly/3a0DpLz>

#### **Інтернет-сайти**

- ✓ Слово вчителя
- ✓ Розробка уроку з образотворчого мистецтва у 3 класі
- ✓ Уроки рисования
- ✓ Известные художники
- ✓ Галерея живописи и декоративно-прикладного искусства
- ✓ Музейные головоломки
- ✓ Художественная галерея. Классики и современники
- ✓ Каталог иллюстраторов
- ✓ Olga`s Gallery
- ✓ Гугл галерея
- ✓ Натюрморт

#### **Авторські сайти/блоги вчителів**

- ✓ <http://nechay.at.ua/>
- ✓ Блог вчителя образотворчого мистецтва Закоморної Світлани Федорівни
- ✓ Сайт вчителя образотворчого мистецтва Редьки Оксани Олексіївни
- ✓ Блог вчителя образотворчого мистецтва та мистецтвознавства Ольги Владичко
- ✓ Блог вчителя образотворчого мистецтва Онофришин Марії Миронівни
- ✓ Блог учителя образотворчого мистецтва Відової Н. В.
- ✓ Блог вчителя образотворчого мистецтва Георгієвої Тетяни Вікторівни

#### **Відеоролики Мультики**

- ✓ Навчальні мультфільми Образотворче мистецтво (1)
- ✓ Навчальні мультфільми Образотворче мистецтво (2)
- ✓ Навчальні мультфільми Образотворче мистецтво (3)
- ✓ Навчальні мультфільми Образотворче мистецтво (4)
- ✓ Развивающие мультфильм...: художник Кацусика Хокусай
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – художник Джеймс Уистлер
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – художник Илья Репин
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – Карл Брюллов
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – художник Нико Пиросмани
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – художник Рембрандт Ван Рейн
- ✓ Развивающие мультфильм...: художник Вечеллио Тициан
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – Художник Иван Шишкин
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – Тарас Шевченко
- ✓ Художник Клод Лоррен – Всемирная картинная галерея
- ✓ Художник Владимир Маковский

- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – Художник Иван Крамской
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – художник Клод Моне
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – художник Василий Суриков
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – художник Николай Рерих
- ✓ Развивающие мультфильмы Совы – Художник Виктор Васнецов
- ✓ Походження мистецтва. Як виникло образотворче мистецтво (I частина)
- ✓ Походження мистецтва. Як виникло образотворче мистецтво (II частина)

#### Інше

- ✓ Уход за кистями. Игорь Жданов.
- ✓ Ожившие полотна Ивана Айвазовского
- ✓ Стародавня фортеця. 2 клас, образотворче мистецтво
- ✓ Мистецька палітра. Сучасне українське мистецтво
- ✓ Тарас Шевченко Образотворче мистецтво
- ✓ Матеріали та інструменти художника-живописця

#### Графіка

- ✓ Графіка як вид образотворчого мистецтва
- ✓ Матеріали та інструменти художника графіка

#### Канали

- ✓ Олівець Малювець
- ✓ Образотворче мистецтво 8 клас
- ✓ Нова Школа
- ✓ Как научиться рисовать

## МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

- ✓ Конспекти уроків 5 клас – [podgornoe20.blogspot.com](http://podgornoe20.blogspot.com)
- ✓ НОВА ШКОЛА – Цікавіше за підручник (всі класи) [video.novashkola.ua](http://video.novashkola.ua)
- ✓ уроки музики – Музыка – Сайт вчителя музичного мистецтва ...  
[uroku.ucoz.ru](http://uroku.ucoz.ru) › index › muzyka
- ✓ Уроки вокала онлайн бесплатно [21one.ru](http://21one.ru) › stati › obuchenie › 10432-uroki-...
- ✓ Збірник «Тестові завдання» до уроків «Музичне мистецтво ...»  
[super.urok-ua.com](http://super.urok-ua.com) › zbirnik-testovi-zavdannya-do-urokiv-muzichne-...
- ✓ Музичне мистецтво [s1b81eacc0f3f65d6.jimcontent.com](http://s1b81eacc0f3f65d6.jimcontent.com) › version › module › name › збі...
- ✓ Тести для 5 класу за новою програмою – Fedorenko Blog [music-blog.org.ua](http://music-blog.org.ua) ›

#### Готуємося до уроку

- ✓ 7 онлайн-платформ для дистанційного навчання
- ✓ Твоє Місто [tvoemisto.tv](http://tvoemisto.tv) › news › 7\_onlaynplatform\_dlya\_dystantsiynogo\_navch...
- ✓ Онлайнове сховище аудіофайлів – <http://plus-music.org>
- ✓ Сервіс, який добирає музику під настрій користувача – <http://musicoverly.com>
- ✓ Сховище фонограм (плюс та мінус) на сайті «Талановиті діти Львова» – <http://ledi-di.ucoz.ua>
- ✓ Хмарне сховище дитячої музики (плюс і мінус) – <http://www.freemuzichka.com>
- ✓ Хмарне сховище класичної музики – <http://onlinepianino.ru>
- ✓ Онлайнове сховище мінусовок та караоке – <http://www.karaoke-karaoke.com.ua>
- ✓ Хмарне сховище караоке дитячих пісень – <http://www.karaoke.ru>
- ✓ Запис голосу онлайн – <http://vocaroo.com>
- ✓ Запис звуку, видалення голосу з пісні, зміна тональності, темпу – <http://vocalremover.ru>
- ✓ Створення фотофільмів – <http://fotofilmi.ru>
- ✓ Онлайнова студія звукозапису – <http://www.audiotool.com>
- ✓ Онлайнова студія звукозапису – <http://soundation.com>
- ✓ Хмарні нотні редактори – <http://www.melod.us>

- ✓ Онлайнове піаніно, ноти – <http://pianonotes.ru>
- ✓ <http://www.music.com.ua/> – інформація про музичне життя у світі;
- ✓ <http://test.catalog.alledu.ru/predmet/music/> – посилання на ресурси Інтернету, які можна використати на уроці музичного мистецтва;
- ✓ <http://www.kv.minsk.by/index2000520701.htm> – стаття «Музыкальное ПО для детей». Автор пропонує музичне програмне забезпечення дітям від 2 років. На сторінці є опис програм та посилання на сайти виробників цього ПЗ;
- ✓ <http://www.progressor.ru:8080/ped.htm> – за цією адресою можна знайти програму «Роботландія, у яку входить музична програма «Шарманщик»;
- ✓ <http://wrestler.8m.com/obuch.htm> – безкоштовні навчальні програми (список із посилань);
- ✓ [http://alenaury.narod.ru/index\\_rus.htm](http://alenaury.narod.ru/index_rus.htm) – програма «Бітлз назавжди» (біографії, музика midi, посилання на ресурси Інтернет стосовно «Бітлз»).

### Події в музичному житті минулого:

- ✓ <http://www.classic.net.ua/calendar/> ;
- ✓ <http://www.gts.lg.ua/knd/day.htm> .

**Сайти, присвячені класичній музиці**, на яких можна знайти біографії композиторів, ознайомитись з їхньою творчістю. Також на деяких сторінках можна знайти фотографії композиторів, тлумачення музичних термінів:

- ✓ <http://classics.ptt.ru/bio/>;
- ✓ <http://classic?u.narod.ru/>;
- ✓ <http://www.classic.net.ua/>;
- ✓ <http://www.cl.mmv.ru/>;
- ✓ <http://abc?guitar.narod.ru/index.htm> ;
- ✓ <http://midiclassic.narod.ru/>.

### Енциклопедії:

- ✓ <http://www.gromko.ru/dict/people/> – музична енциклопедія;
- ✓ <http://www.mmv.ru/p/ballet/> – сайт про балет. Азбука класичного танцю. Балетна енциклопедія.

### Біографії сучасних зірок естради:

- ✓ <http://www.wn.ru/>;
- ✓ <http://www.music4u.ru/>

**Біографії сучасних зірок естради**, колекції фото, огляд останніх новин зі світу музики.

- ✓ <http://www.inter?media.am/muz> /– біографії сучасних російських виконавців.

На наступних сторінках можна знайти посилання на офіційні **сайти сучасних естрадних виконавців**:

- ✓ <http://muz.by.ru/rus.html> ;
- ✓ <http://zirka.wallst.ru/> ;
- ✓ <http://www.unimax.narod.ru/home.htm>.

**Готові фонограми**, зроблені користувачами Інтернету і представлені для загального користування, можна знайти за такими адресами:

- ✓ <http://www.midi.ru/>;
- ✓ <http://karaoke.ru/>;
- ✓ <http://www.miditext.ru/>;
- ✓ <http://midi.km.ru/>.

**Фонограми, систематизовані за виконавцями**. Також є сторінки з дитячими піснями та піснями з мультфільмів та кінофільмів. Також в Інтернеті є сайти, на яких розміщені тільки фонограми з мультфільмів і кінофільмів:

- ✓ <http://www.an.ru/koi8/songkino/>;
- ✓ <http://multimedia.narod.ru/>.

#### **Класичні твори в Інтернеті:**

- ✓ <http://mp3.mmv.ru/> – шедеври класики в mp3;
- ✓ <http://ra.mmv.ru/links.html> – класика в Real Audio.

**Нотні бібліотеки**, де музичні твори подаються для користування у вигляді: фотографій сторінок твору, які зібрані в один архів; файли творів, які набрані в спеціальних текстових нотних редакторах Encore, Finale. Ці файли можна відкрити за допомогою редактора, на якому вони набрані; pdf файлів, які можна переглянути на будь-якому комп'ютері, де встановлена програма Acrobat Reader. Інформація про те, у якому вигляді пропонується той чи інший твір обов'язково надається перш, ніж ви збережете його на свій комп'ютер. Посилання на програми для перегляду також надаються.

**Найбільша колекція посилань на такі сайти розміщена на сторінці**  
<http://notes.tarakanov.net/links.htm>

#### **Назвемо декілька бібліотек:**

- ✓ <http://notes.tarakanov.net/> – нотний архів Тараканова;
- ✓ <http://nlib.narod.ru/index.html> – бібліотека класичної музики;
- ✓ <http://muslib.mmv.ru/> – нотна бібліотека Дениса Бурякова;
- ✓ <http://noti.narod.ru/> – ноти на будь-який смак;
- ✓ [http://www.midi.ru/scores/index\\_r.htm](http://www.midi.ru/scores/index_r.htm) – на цьому сайті розміщено твори, надані користувачами бібліотеки. Вони набрані за допомогою текстових нотних редакторів Encore та Finale.

Ці програми можна скачати з цього ж сайту.

### **ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ**

#### **Музичне мистецтво**

Youtube канал **Людмили Аристової** (відеоматеріали до уроків, початкова школа) –  
<https://cutt.ly/Wtk2hay>

- Енциклопедія музичних інструментів – <https://eomi.ru/list/>
- Знайомство з симфонічним оркестром – <https://cutt.ly/Mtk2luX>
- Калейдоскоп фізкультхвилинок – <https://cutt.ly/qt2xhF>
- Знайомство з нотами – відео, презентації – <https://cutt.ly/ltk2cSD>
- Збірка ритмічних вправ – <https://cutt.ly/Xtk2W9Z>
- Українські композитори – <https://cutt.ly/Ktk2R1t>
- Композитори Європи – <https://cutt.ly/wtk2Y64>
- Композитори світу – відео – <https://cutt.ly/jtk2IYw>
- Кросворди, ігри, ребуси, вікторини – <https://cutt.ly/mtk2Pee>
- Українські композитори (відео) – <https://cutt.ly/Dtk2A1s>
- Музичні мультфільми – <https://cutt.ly/ctk2DoC>
- Казки на музичну тематику (аудіо файли) – <https://cutt.ly/btk2FP5>
- Розповіді про музичне мистецтво (аудіо файли) – <https://cutt.ly/xtk2GMd>
- Пісенна скарбничка – <https://cutt.ly/8tk2Ja9>
- Плюси для розучування пісень – <https://cutt.ly/6tk2KHY>
- Уроки вокалу, розспівки – <https://cutt.ly/wtk2Zvh>
- Музичні кросворди – <https://cutt.ly/ytk2Xkz>
- Презентації до уроків музичного мистецтва – <https://cutt.ly/dtk2Vki>
- Музичні ребуси – <https://cutt.ly/mtk2BCO>
- Гра «Музична кухня» – <https://cutt.ly/ltk2Mlm>
- Танцюй, грай, співай – пісні і заняття для дітей – <https://cutt.ly/htk219H>

Нововолинська група вчителів музичного мистецтва – <https://cutt.ly/Ytk22YE>  
Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах ЗСО на засадах компетентнісного підходу. Навчально-методичний посібник – <https://cutt.ly/Ktk23Eq>  
Цікаве до уроків музичного мистецтва – <https://cutt.ly/3tk24c7>  
Онлайн-гра «Музичні інструменти» – <https://cutt.ly/Ctk9aQ8>  
Музичні фізкультхвилинки – <https://cutt.ly/2tk9dLL>  
Онлайн-гра «Знайди слово» – <https://cutt.ly/Ptk9fYF>  
Онлайн-гра «Музичні інструменти» – <https://cutt.ly/mtk9gUc>  
Музичні пазли онлайн – <https://cutt.ly/etk9jwy>  
Ритмічні вправи – <https://cutt.ly/wtk9kgM>  
Ребуси. Українські народні інструменти – <https://cutt.ly/1tmQvde>  
Динамічні відтінки – <https://cutt.ly/vtmQejH>  
Симфонічна казка «Петрик і Вовк» – <https://cutt.ly/mtmmhr>  
Інструменти симфонічного оркестру – <https://cutt.ly/DtmmbY2>  
Музично-дидактична гра «Впізнай музичний інструмент» – <https://cutt.ly/AtmQ5dF>  
Українські народні музичні інструменти – [https://www.youtube.com/watch?v=8\\_kE5pXzx1c](https://www.youtube.com/watch?v=8_kE5pXzx1c)  
Топ пісень на слова Шевченка – <https://cutt.ly/DtmWxbb>

**Інтегрований курс «Мистецтво»**

Художня культура України – <https://cutt.ly/ztk9Ca6>  
Мистецтво 8 клас (відео) – <https://cutt.ly/Atk9Bin>  
Гра-тести «Реставруємо картини» – <https://cutt.ly/Qtk9MW7>  
Урок мистецтва №23 «Класичний стиль в інтер'єрі» – <https://cutt.ly/stk91Cb>  
Мистецтво у школі (матеріали до уроків) – <https://cutt.ly/ctk90Vq>  
Кращі опери та балети онлайн – <https://www.youtube.com/user/OperaLviv/videos>  
Мистецтво, культура, подорожі – <https://cutt.ly/vtk99PD>  
Збережемо галузь «Мистецтво» у школі – <https://cutt.ly/otk98dX>  
Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах ЗСО на засадах компетентнісного підходу. Навчально-методичний посібник – <https://cutt.ly/Utk94HG>  
Мистецтво в школі – <https://cutt.ly/Wtk95H7>  
Розробки уроків з мистецтва – <https://naurok.com.ua/biblioteka/mistectvo/typ-7>  
Розробки з мистецтва 8 клас – <https://naurok.com.ua/biblioteka/mistectvo/klas-8>  
Усі уроки мистецтва (розробки уроків) – <https://cutt.ly/Jtk96ZW>  
Кіномистецтво. Перевір себе – <https://cutt.ly/5tk3qXl>  
Музеї світу (онлайн) – <https://cutt.ly/ktk3eg6>  
Дистави для перегляду онлайн – <https://cutt.ly/Stk3rAo>  
Шевченко і його картини – <https://cutt.ly/Mtk3tEi>  
Невідомий Малевич: життя і квадрат – <https://cutt.ly/xtmWBob>  
Чудернацький світ Марії Примаченко – <https://cutt.ly/1tmWN4d>

**Інтерактивні подорожі і виставки:**

<https://cutt.ly/ztbFjCv> – (39 музеїв світу, які можна побачити онлайн)  
<https://ua.mozaweb.com/lexikon.php?cmd=getlist&let=7&sid=VIZ> – (Мистецтво. 3D сцени)  
<https://cutt.ly/KtmWhil> – (25 музеїв Львівщини, які можна відвідати онлайн)  
<https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/> – (подорож українськими музеями просто неба)  
<https://khanenkomuseum.kiev.ua/uk/pro-musey/virtualnyi-tur> – (прогулянка музеєм Ханенків)  
<https://cutt.ly/rtmmobt> – (Лувр, Колізей, Мачу-Пікчу)  
<https://britishmuseum.withgoogle.com> – (Британський музей)  
<https://www.louvre.fr/en/visites-en-ligne> – (Лувр)  
<https://artsandculture.google.com> – (художні колекції з усього світу)  
<https://www.staatsoperlive.com> – (Віденська опера)  
<https://www.metopera.org> – (Метрополітен)

<https://www.facebook.com/frankotheatre/> – (трансляції вистав театру Франка)

### **Образотворче мистецтво**

Розробки з образотворчого мистецтва 5 клас – <https://cutt.ly/7tk3IL3>

Образотворче мистецтво в школі – <https://cutt.ly/qtK3PAx>

Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах ЗСО на засадах компетентнісного підходу. Навчально-методичний посібник – <https://cutt.ly/Utk94HG>

Паризькі музеї виклали у відкритий доступ понад 150 тисяч репродукцій – <https://cutt.ly/vtk3SN5>

Група «Образотворче мистецтво в школі» – <https://www.facebook.com/groups/361148400995990/>

Уроки образотворчого мистецтва 4 клас – <https://cutt.ly/Rtk3HP3>

Розробки з образотворчого мистецтва 2 клас – <https://cutt.ly/Ctk3JGd>

Конспекти уроків і статті з образотворчого мистецтва – <https://cutt.ly/btk3LRr>

Усі уроки мистецтва (розробки уроків) – <https://cutt.ly/Itk3L11>

Чудернацький світ Марії Примаченко – <https://cutt.ly/1tmWN4d>

Малювання за допомогою руки-шаблону – <https://cutt.ly/UtmRt18>

**Олексій КАЧАН**

## **ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ**

Сучасні умови ведення навчальної діяльності з предмета «Захист Вітчизни», що пов'язані з карантинном, дають можливість учителям проявити себе як компетентним фахівцям у частині реалізації дистанційного навчання. Для учнів така форма проведення уроків є ефективною щодо спілкування з учителем за рахунок різноманітних відеотрансляцій, виконання завдань на інтернет-платформах. Такі програми, як: ZOOM, Skype, соціальні мережі Facebook, Messenger, Viber, Instagram дають можливість дітям проявити свої індивідуальні таланти й розкрити свій потенціал, а вчителю – відстежувати персональну роботу кожного учня, оцінювати її та надавати рекомендації.

Під час використання таких форм роботи важливо скоординувати учнів на ефективне використання часу, відведеного для навчання, та діяти послідовно, вивчаючи розділи та теми в межах вимог навчальної програми. Під час проведення уроків намагайтеся позитивно впливати на учнів. Надавайте можливість їм виправити свої помилки та проведіть їх до правильного розв'язання проблеми. Для стимулювання пізнавальної активності учнів, їх дієвої самостійної діяльності під час уроків бажано використовувати роботу в групах, для чого користуйтеся такими програми, як-от ZOOM, Skype та ін.

При використанні офлайн-навчання рекомендуємо освітню платформу «Мій клас», ресурси якої дають можливість проводити якісну навчальну діяльність. <https://miyklas.com.ua/p?fbclid=IwAR04hbDJKb1IVdygi6cBJys9yhenqgjkCyqmoFU0C7EBcfjFU95Rp6nQiSg>

Педагоги мають зацікавити учнів навчальним матеріалом через залучення цікавих фактів, пов'язаних із матеріалом, який розглядається, й оволодіння прийомами розумової діяльності задля якісного засвоєння знань.

Для наповнення навчального матеріалу використовуйте тести від «На Урок»: організація дистанційної роботи під час карантину.

<https://naurok.com.ua/biblioteka/zahist-vitchizni/typ-6>

Під час підготовки вчителів до уроків радимо використовувати періодичні фахові видання: загальнодержавний методично-інформаційний журнал «Оборонний вісник» та ін.

Допоміжним матеріалом для педагогів буде тематичний розділ з вичерпною підготовленою профільними фахівцями інформацією, що за обсягом та змістом навчального матеріалу й періодичністю відповідає річному тематичному плану.

Розділ журналу «Мій погляд», Internet-сторінка сайту ЦВППБ ([www.defpol.org.ua](http://www.defpol.org.ua)) та



електронна адреса (e-mail: [info@defpol.org.ua](mailto:info@defpol.org.ua)) відкриті для налагодження зворотного зв'язку з аудиторією читачів, обговорення з ними проблемних питань, а також для надання відповідей, що виникатимуть під час підготовки до проведення та викладання предмета «Захист Вітчизни».

З метою організації дистанційного навчання учнів в умовах карантину учителі предмета «Захист Вітчизни» мають можливість використовувати Інтернет-ресурси, що наведені нижче:

1. Офіційний веб-сайт Інституту модернізації змісту освіти / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.imzo.gov.ua/>.
2. Офіційний веб-сайт Національної академії педагогічних наук України / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ipv.org.ua>.
3. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mil.gov.ua/>.
4. Всеукраїнський освітній портал «Острів знань» / [Електронний ресурс] – Режим доступу : [www.ostriv.in.ua](http://www.ostriv.in.ua).
5. Військово-патріотичний центр «3-й полк» / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://3polk.com.ua/>.
6. Група у Фейсбук ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ – шкільний предмет / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.facebook.com/groups/1527890114101641/>.
7. Захист Вітчизни. Конспекти та розробки уроків – Освіта.UA : <https://cutt.ly/XtlwNLe>
8. Загальнодержавний методично-інформаційний журнал «Основи Захисту Вітчизни» <http://Zahist.at.ua/index/o3b/0-9>.
9. Конспекти уроків з предмета «Захист Вітчизни 10 клас | Шкільне життя : <https://cutt.ly/Ztlw08W>
10. Конспекти уроків з предмета «Захист Вітчизни» 10–11 класи : [https://osvita.ua/school/lessons\\_summary/zahist/](https://osvita.ua/school/lessons_summary/zahist/)
11. Розробки з предмета «Захист Вітчизни» 10–11 класи : <https://naurok.com.ua/biblioteka/zahist-vitchizni>
12. Розробки з предмета «Захист Вітчизни» 10 клас – завантажити усі уроки на сайті «На Урок» : <https://cutt.ly/ftlwCwH>
13. Плани-конспекти «Основи медичних знань»: <https://www.ranok.com.ua/info-mij-konspekt-zakhist-vitchizni-osnovi-medichnikh-znanq-10-klas-23280.html>
14. Сайт газети «Народна армія» / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://na.mil.gov.ua/>.
15. Сайт журналу «Військо України» / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://viysko.com.ua/>.
16. Сайт науково-теоретичного та науково-практичного журналу «Наука і оборона» / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.nio.mil.gov.ua/>.
17. Сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mns.gov.ua/>.
18. Сайт Товариства сприяння обороні України / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://tsou.org.ua/>.
19. Сайт Товариства Червоного Хреста України / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.redcross.org.ua>.
20. Сайт методично-інформаційного журналу «Основи захисту Вітчизни» / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://Zahist.at.ua/>.
21. Сайт Центру воєнної політики та політики безпеки, журнал «Оборонний вісник» / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://defpol.org.ua/>.

## ГЕОГРАФІЯ

На період призупинення освітнього процесу в ЗЗСО рекомендуємо забезпечити виконання навчальних планів освітніх програм з географії шляхом:

- використання різних форм дистанційного навчання;
- перерозподілу навчальних годин за рахунок резервного часу й інтенсифікації освітнього процесу.

При цьому результати роботи над дослідженнями учні можуть виконати у формі мультимедійної презентації, буклета, газети, постера, фотоколажу тощо з урахуванням вікових особливостей учнів.

Дистанційна освіта – це можливість навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від закладу освіти в будь-який зручний час, а кожен учень отримує знання відповідно до державної програми. Згідно з розкладом уроків учням пропонуються різноманітні завдання, самостійні роботи. Пропонуємо вчителям використовувати ефективні методи реалізації навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, завдяки яким учні можуть розраховувати на наступні способи комунікації та поточної взаємодії під час навчання: Google Classroom, Moodle, Дошка Padlet – безкоштовні сервіси, якими може користуватись кожен, у кого є акаунт в Google.

Для організації дистанційного навчання чи онлайн-спілкування з учнями та колегами може бути корисним використання сервісів для відеоконференцій чи відеочатів: Skype, Zoom або сервіс Google Hangouts, для роботи з яким потрібно лише мати акаунт на пошті Gmail.

Підготовку завдань на самостійне опрацювання можна проводити через платформу LerningApps.

Для кожного класу можна створювати закриті спільноти у соціальних мережах Viber, Telegram, WhatsApp.

**Наводимо низку сайтів, матеріали яких можна рекомендувати учням для самостійного опрацювання тем, що мали б вивчатися впродовж карантину:**

- Дистанційне навчання, географія 10 клас Практична робота №6 «Складання картосхеми типології типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Канада»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Австралія»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Америка. Загальна характеристика регіону»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Бразилія»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Канада» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Країни Америки. Канада. Бразилія» + перевірочні тести
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Країни Америки. США» + перевірочні тести
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Мікронезія, Меланезія, Полінезія»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Особливості географічного положення Америки. Склад регіону»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Особливості економіки країн Америки»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Природні умови і ресурси Америки. Населення регіону»
- Дистанційне навчання, географія 10 клас, тема «Сполучені Штати Америки»
- Дистанційне навчання, географія 11 клас, тема «Виробництво сільськогосподарської продукції у світі. Видобування й споживання мінеральних ресурсів. Практична робота №8»

- Дистанційне навчання, географія 11 клас, тема «Географічні складники політичної географії: географічний простір, території, географічні місця. Геополітика, її складові».
- Дистанційне навчання, географія 11 клас, тема «Поняття «Глобальна економіка» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 11 клас, тема «Поняття «Глобальна економіка». Світовий ринок технологій, патентів і ліцензій, інформаційно-технологічних послуг»
- Дистанційне навчання, географія 11 клас, тема «Суспільна географія України» + тренувальні тести
- Дистанційне навчання, географія 11 клас, тема «Сучасна географія виробництва транспортних засобів, електроніки, фармацевтичної продукції, текстилю, одягу, взуття. Надання послуг»
- Дистанційне навчання, географія 11 клас, тема «Сучасні транспортно-логістичні системи як інфраструктурний каркас глобальної економіки. Світовий ринок інвестицій та фінансів. Туризм. Формування «інформаційного суспільства»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Болота, особливості їх утворення та поширення. Штучні водойми і водотоки: ставки, водосховища, канали»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Підземні води» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Болота. Штучні водойми та водотоки» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Болота» (Варіант 3) + тренувальні тести
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Біосфера. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Води суходолу. Річки» + Презентація
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Води суходолу. Річки»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Життя в морях та океанах. Океан та людина»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Значення вод суходолу для природи та людини. Охорона вод Світового океану і суходолу»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Льодовики та багаторічна мерзлота» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Льодовики та багаторічна мерзлота» (Варіант 3)
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Льодовики – багаторічні природні скупчення льоду. Особливості утворення і поширення льодовиків. Багаторічна мерзлота – підземне зледеніння. Утворення і поширення багаторічної мерзлоти»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Озера. Штучні водойми і водотоки» + Презентація
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Озера»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Озера» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Озера» (Варіант 3) + тренувальні тести
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі. Термальні і мінеральні води»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Робота і характер течії річок»
- Дистанційне навчання, географія 6 клас, тема «Рухи води у Світовому океані»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Євразія»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Води суходолу Євразії. Найбільші річки»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Кліматичні пояси і типи клімату Євразії»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Рельєф та корисні копалини Євразії»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Висотна поясність гір Євразії. Зміна природи материка людиною»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Внутрішні води Євразії. Річки» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Зміни природи материка людиною. Сучасні

екологічні проблеми. Найвідоміші об'єкти віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО»

- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Кліматичні пояси та типи клімату Євразії» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Населення Євразії» + Презентація до теми
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Населення та політична карта Євразії»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Населення і політична карта Євразії» + тренувальні тести
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Озера. Сучасне зледеніння та багаторічна мерзлота Євразії» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Озера. Сучасне зледеніння та багаторічна мерзлота Євразії»
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Природні зони Євразії» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 7 клас, тема «Природні зони Євразії»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Густота населення. Територіальні відмінності густоти населення в світі й Україні» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Густота населення. Територіальні відмінності густоти населення в світі та Україні»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Демографічні процеси та статеві-віковий склад населення світу та України» + тренувальні тести
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Класифікація міст за кількістю населення та функціями. Міське і сільське населення»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Кількість населення в світі та Україні. Зміна кількості населення в світі та Україні.»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Механічний рух населення: причини і види міграцій, основні напрямки міграційних потоків в світі та Україні. Українська діаспора. Міграційна політика»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Механічний рух населення: причини і види міграцій» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Природно-заповідний фонд України. Національна екологічна мережа» + Презентація
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Природокористування. Використання природно-ресурсного потенціалу України. Основні види забруднень довкілля в Україні»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Природокористування»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Природокористування» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Розселення» + тренувальні тести
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Статеві-віковий склад населення світу й України. Тривалість життя населення» (Варіант 2)
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Статеві-віковий склад населення світу й України. Тривалість життя населення»
- Дистанційне навчання, географія 8 клас, тема «Чинники, що впливають на кількість населення: природний рух, міграції»
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Транспорт України»
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Виробництво продуктів харчування у світі: сучасні тенденції, вплив глобалізації та національних традицій, взаємозв'язок з агробізнесом. Традиційні виробництва харчових продуктів окремих країн світу»
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Торгівля в Україні. Світовий ринок товарів та послуг»
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Торгівля» + тренувальні тести
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Транспорт світу»
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Туризм у світі та Україні»
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Туризм» + тренувальні тести

- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Узагальнення: Вторинний сектор господарства», «Третинний сектор: Транспорт»
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Харчова промисловість України» + Презентація
- Дистанційне навчання, географія 9 клас, тема «Харчова промисловість»

Окрім офіційних рекомендацій від міністерства є просте розуміння, що є навчальні плани, яким потрібно слідувати, адже до кінця навчального року лишилось не так багато часу. Щоб впоратись із цією непростою ситуацією, пропонуємо використовувати безкоштовний сервіс онлайн-тестів «На Урок» для повноцінної дистанційної перевірки знань, які здобули учні під час самостійної роботи. **Також рекомендуємо сайти:**

- Створення Гугл тестів (з виставленням оцінок) Відеоінструкція
- MyTest
- 7 платформ для створення тестів
- Тестові платформи
- 9 платформ для створення тестів
- Вікторини Quizizz
- Алгоритм роботи з Plickers
- OnlineTest Pad – конструктор тестів, опитувань, логічних завдань
- Онлайн-тестування “Майстер-тест”

Для старшокласників актуальним питанням залишається підготовка до ЗНО. Їм можна запропонувати ресурси, де є можливість пройти тест онлайн, ознайомитись із програмою та умовами цього річного проходження **ЗНО з географії**:

- ЗНО онлайн
- Підготовка до ЗНО (за темами, всі предмети)
- Підготовка до ЗНО (дистанційні курси, тести, ІКТ)
- Онлайн-тестування “Тесторіум” – тестування ЗНО
- Підготовка до ЗНО

### ***Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції тощо:***

1. Географіка. Географічний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://geografica.net.ua/publ/galuzi\\_geografiji/metodika\\_vikladannja\\_geografiji/35](http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/metodika_vikladannja_geografiji/35)
2. Інтернет на користь: онлайн-ресурси для вивчення географії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-onlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografii>.
3. Географія для всіх: [http://geo-bav.at.ua/load/urok\\_geografii/8-2-2](http://geo-bav.at.ua/load/urok_geografii/8-2-2).
4. Портал «Мій клас»: <https://miyklas.com.ua/p/geografia>.
5. Відеоуроки з географії: [https://www.youtube.com/watch?v=dsoDjFnz31M&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0-IFdM4e9EXvrkPt4i3EDhUilPr\\_GDnJWQKGwTj41D-fesVRmLaeKqZkw](https://www.youtube.com/watch?v=dsoDjFnz31M&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0-IFdM4e9EXvrkPt4i3EDhUilPr_GDnJWQKGwTj41D-fesVRmLaeKqZkw).
6. Онлайн-завдання: [http://geobav.at.ua/load/urok\\_geografii/http\\_geo\\_bav\\_at\\_ua\\_load\\_urok\\_geografii\\_zavdannja\\_42/42](http://geobav.at.ua/load/urok_geografii/http_geo_bav_at_ua_load_urok_geografii_zavdannja_42/42).
7. Книжкова полиця: цікаві рубрики з географії: [http://geo-bav.at.ua/publ/geografichni\\_cikavinki/2](http://geo-bav.at.ua/publ/geografichni_cikavinki/2).

### ***Для географічних розваг:***

1. Географічні ігри: [http://geo-bav.at.ua/load/posle\\_urokov/17](http://geo-bav.at.ua/load/posle_urokov/17).

## ІНФОРМАТИКА

Викладання інформатики під час карантину необхідно вчителю починати з підготовчого етапу. Треба врахувати, що дистанційний супровід вивчення інформатики учнями у період карантину вимагає не тільки підготовленості учня, але й відповідної технічної бази, відповідного програмного забезпечення. Тому першочергова задача вчителя – проаналізувати готовність учнів до виконання завдань. Забезпечити учнів необхідним для вивчення інформатики програмним забезпеченням з вільним доступом (демо-версією, онлайн контентом тощо).

Підбираючи завдання для учнів, необхідно враховувати його мету за принципом SMART:

- конкретна;
- вимірنا;
- досяжна;
- актуальна;
- визначена у часі.

Підбираючи матеріал та завдання до уроків, дотримуйтеся наступних критеріїв:

- інтеграційний зміст завдання, його узгодженість з іншими предметами;
- чіткість, наочність і зрозумілість запропанованого матеріалу чи завдання;
- відповідність програмі;
- зв'язок матеріалу з життям дитини, орієнтовність на використання її життєвого досвіду;
- розкриття практичної значимості знань, застосування їх у практичній діяльності;
- продуманість завдань для бального оцінювання, прозорість оцінювання.

Під час навчання на карантині можливо застосування проектної діяльності, яка дозволяє розв'язати проблему різноманітної комп'ютерної підготовки та залучення до активної пізнавальної діяльності кожного учня, застосування на практиці отриманих знань та чіткого усвідомлення де, яким чином і для чого ці знання можуть бути застосовані.

Працюючи в «режимі виконання проекту», учні отримають набагато більше знань і задоволення, порівняно з роботою в «режимі вправ». Різноманітні інтернет-сервіси, які зазанчені вище, дають змогу організувати зручно роботу над проектами. Залежно від конкретних цілей вищезгадані соціальні сервіси Веб 2.0 можуть бути використані як під час індивідуальної, так і в груповій формі роботи.

Для підтримки викладання інформатики рекомендовані наступні ресурси, які допоможуть у проведенні уроків і перевірці набутих знань. Матеріали відповідають чинним навчальним програмам, зібрані за темами, що вивчаються під час карантину, і містять: презентації до уроків, фрагменти розробок уроків, завдання з робочих зошитів, тестові завдання для самоконтролю тощо:

**Видавництво «Ранок», матеріал з інформатики для 5, 6 класу:**

<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/13kFgvSDkwz24NZTiCGSOvrd7sgFX9YXj>

**Онлайнвий підручник «ІТ-книга» (гостьовий доступ до всіх уроків)**

<http://itknyga.com.ua>

**Шкільне життя:**

<https://www.schoolife.org.ua/usi-uroky-informatyky/>

**Osvita.ua. Інформатика:**

[https://osvita.ua/school/lessons\\_summary/informat/](https://osvita.ua/school/lessons_summary/informat/)

**Програмування для дітей від Code Combat;**

<https://codecombat.com/>

**Уроки інформатики від Code.org та Hour of Code**

<https://code.org/>

<https://hourofcode.com/ua/uk>

**Інформатика – ДистОсвіта**

<https://dystosvita.gnomio.com/>

Конкурсна діяльність відкриває широкі можливості створення оптимальних умов для виявлення індивідуальних здібностей, знань, умінь, навичок, розвитку вольових, комунікативних якостей особистості. Участь у конкурсній діяльності допомагає реалізувати принципи особистісно зорієнтованого підходу в навчанні та вихованні дітей. Наразі відбуваються дистанційні конкурси, до яких можливо залучити учнів:

**Конкурс малюнків**

[NOOSPHERE SPACE ART CHALLENGE](#)

**Конкурс відео**

[https://drive.google.com/file/d/1\\_I-ve3PeVWQeGPfrryLcnTMt033bZnse/view](https://drive.google.com/file/d/1_I-ve3PeVWQeGPfrryLcnTMt033bZnse/view)

## VI. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В ПЕРІОД КАРАНТИНУ

*Марина СИЧЕВСЬКА-ДЕГТЯРЬОВА Євгенія ЛУГАНЦОВА*

Для педагогів відкривається низка можливостей з використанням інтернет-технологій під час дистанційного навчання в умовах карантину: комп'ютер чи будь-який електронний пристрій (мобільний телефон, планшет) бере на себе функцію контролю навчальних досягнень учнів, допомагає зекономити час у навчанні, демонструвати наочний матеріал, показати в динаміці важкі для розуміння моменти, організувати повторення навчального матеріалу та здійснити диференційований підхід відповідно до індивідуальних особливостей кожного здобувача освіти. Треба відзначити, що сучасні діти сприймають інформацію на екранах моніторів електронних гаджетів, ноутбуків набагато краще, ніж у друкованому книжковому форматі.

Активно розвивати інноваційні форми роботи з обдарованими дітьми під час дистанційного навчання в умовах карантину можливо на базі використання інтернет-технологій. У роботі з розвитку обдарованих дітей за допомогою використання Інтернету необхідно орієнтуватися на наступні пріоритетні напрямки:

- ✓ використання мережі Інтернет для поширення інформації про специфіку навчання обдарованих дітей, методика, психологію тощо; вихід на різні цільові групи зацікавлених читачів;
- ✓ створення мережеских спільнот користувачів Інтернету, які опікуються питаннями обдарованості;
- ✓ пошук та виявлення обдарованих дітей, онлайн-тестування;
- ✓ психологічна та методична консультаційна допомога сім'ям, де обдаровані діти отримують домашнє виховання;
- ✓ дистанційне навчання обдарованих дітей, проведення різних курсів, окремих занять, факультативів, дослідницьких проєктів та програм;
- ✓ дистанційна індивідуальна (менторська) підтримка обдарованих школярів тощо.

Найефективнішим способом облаштування просторів перенесення підстав організації роботи з обдарованими дітьми стає організація мережевої взаємодії учасників освітнього процесу. Саме мережева взаємодія є інноваційним інструментом для розв'язування задачі ефективної організації роботи з обдарованими дітьми в закладах освіти та інших спільнотах з метою розширення ресурсного забезпечення.

Для ефективнішої роботи з обдарованими дітьми в містах/районах/ОТГ може бути створено міську/районну/сільську систему супроводу розвитку таких дітей через інтернет-спільноту обдарованих дітей та талановитої молоді. Мета такого проєкту полягатиме в організації розвиваючого віртуального простору. Наприклад, можуть проводитися місцеві інтернет-фестивалі, різноманітні конкурси, вікторини тощо. Фестивалі можуть проходити у формі вебінару на базі одного закладу освіти.

Під час підготовки навчальних матеріалів, які можна використовувати в роботі з обдарованими учнями в умовах дистанційного навчання, вчитель ретельно підбирає певні додаткові електронні ресурси навчального призначення: мультимедійні курси, презентації до уроків, логічні ігри, онлайн-вікторини, квести чи тестування, інтернет-ресурси, відеоуроки, електронні навчальні посібники та енциклопедії тощо. Добре підібраний навчальний контент є також одним із вагомих чинників для забезпечення ефективного освітнього процесу в умовах карантину. Тому пропонуємо розмістити на сайтах закладів освіти цей навчальний контент, який також буде постійно оновлюватися.

Важливим моментом в організації навчання у дистанційному режимі є дотримання здобувачами освіти санітарно-гігієнічних вимог. Тому, щоб уникнути інтелектуального



перевантаження дітей радимо вчителям, батькам забезпечити дотримання учнями розпорядку дня, проведення перерв між заняттями з різних навчальних предметів (не менше 10 хвилин), руханок, відпочивати перед виконанням домашнього завдання.

Рекомендуємо звернути увагу педагогічних працівників на використання у своїй роботі рекомендаційного бібліографічного списку «Обдаровані діти», що було створено бібліотекою Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Цей список є інформаційним ресурсом з питань освіти й розвитку обдарованих дітей, також він містить бібліографічні відомості про організацію роботи з обдарованими учнями та організацію науково-дослідної роботи учнів у закладі освіти: статті з журналів, електронні ресурси, книжки, матеріали наукових конференцій, автореферати дисертацій тощо. Рекомендаційний бібліографічний список «Обдаровані діти» можна переглянути за посиланням <https://cutt.ly/OtL8s11>

З огляду на все вищевикладене, можна впевнено сказати, що за дистанційною освітою – майбутнє. Інтернет-ресурси, онлайн-сервіси пропонують альтернативу традиційним формам організації освітнього процесу, створюючи можливість для персонального навчання, інтерактивних занять, колективного викладання тощо. Отже, вони мають величезний потенціал та відкривають широкі можливості не тільки для освітніх установ, але й для будь-якої людини, що зацікавлена в одержанні якісної освіти.

## VII. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВИХ ЗАНЯТЬ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ

*Аліна КОВАЛЬ, Галина СКВОРЦОВА*

Тривожні новини, ізоляція та невідомість – складне випробування для кожної людини. Сім'ї, які виховують дітей з особливими освітніми потребами та з інвалідністю, – у зоні підвищеного ризику.

Відповідно до листа МОН України від 27.03.2020 №1/9-185-20 «Про організаційні засади роботи інклюзивно-ресурсних центрів в умовах карантину»:

- проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб дитини – **не здійснювати** в період карантину,
- надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг, участь педагогічних працівників ІРЦ у командах психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, а також психолого-педагогічних комісіях спеціальних закладів загальної середньої освіти, надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладів освіти здійснювати фахівцям ІРЦ, шляхом використання **дистанційних технологій**.

Консультації батьків або законних представників дітей з особливими освітніми потребами, надання психологічної допомоги у формуванні позитивної мотивації щодо розвитку їх дітей; консультації та взаємодія з педагогічними працівниками закладів освіти забезпечується фахівцями ІРЦ через індивідуальне консультування у телефонному режимі або за допомогою онлайн-ресурсів (мобільних додатків, електронної пошти, портал ІРЦ <https://ircenter.gov.ua/> тощо). Матеріали можна надсилати електронною поштою, розміщувати на сайті ІРЦ або інших онлайн-ресурсах, зокрема у формі питань-відповідей (з обов'язковим дотриманням захисту персональних даних та конфіденційності про запитувача), відеозанять або гіперпосилання.

Упродовж робочого часу, визначеного графіком, педагогічні працівники ІРЦ зобов'язані:

- виконувати обов'язки, передбачені трудовим договором;
- відповідати на дзвінки керівника;
- перевіряти електронну пошту та оперативно відповідати на листи;
- організувати та проводити за розпорядженням керівника надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг за допомогою дистанційних технологій;
- складати або корегувати плани роботи, готувати матеріали щодо роботи з батьками (презентації, рекомендації, консультації, тощо);
- займатися самоосвітою;
- надавати методичну допомогу педагогічним працівникам закладів освіти в дистанційному форматі;
- писати конспекти корекційно-розвиткових занять відповідно до індивідуальних потреб дитини;
- викладати матеріал під час Скайп-конференцій, спілкування у групі за допомогою Вайбера, Вотсапа, електронної пошти, надсилання опитувальників для батьків тощо.

Під час карантину можливо організувати два режими проведення корекційно-розвиткових занять:

2. Живе онлайн-спілкування, коли в призначений час фахівець ІРЦ організовує відеоконференцію, спілкування в чаті з дітьми.
3. Віддалене заняття, розтягнуте в часі, коли використовуючи певні цифрові інструменти,

педагог створює платформу для самостійної роботи.

Під час створення відеозанять прагнуть до створення коротких і дидактично продуманих відеороликів. Два п'ятихвилинних відео будуть переглянуті дітьми з набагато більшою ймовірністю та корисністю, ніж одне десятихвилинне.

Використовуйте режим демонстрації екрана. Простий спосіб створити відеозаняття – це записати показ ваших слайдів. Але не забувайте, що це досить швидкий спосіб втомити дітей, якщо ви не тримаєте екран активним. Слайди повинні бути рухомими. Додайте більше переходів та анімації, використовуйте курсор миші або режим малювання, щоб виділити, підкреслити щось важливе на слайді.

Підготовлений матеріал для КРЗ розміщуйте в мережі Інтернет, попередньо домовившись з батьками дітей про місце їх розташування. Виклад матеріалу здійснюйте, враховуючи індивідуальні особливості, можливості та потреби дитини; при підборі матеріалу використовуйте вебресурси, відеоролики, мультимедіа, онлайн-тестування, анімацію, власні авторські матеріали; викладайте все в яскравій формі, що позитивно впливає на мотивацію навчання; разом із навчально-пізнавальними готуйте завдання практичного спрямування та завдання на перевірку знань.

#### **Корисні посилання для роботи з дітьми:**

- <https://logiclike.com> – ігри, спрямовані на психологічний та інтелектуальний розвиток дитини, зокрема: уява, дрібна моторика, мислення.
- <http://soroka-vorona.info> – це інформаційно-розважальний ресурс українською мовою, який присвячений навчанню, вихованню та розвитку дітей. Заняття з математики та української мови, вправи, спрямовані на психологічний та інтелектуальний розвиток дитини, зокрема: уява, дрібна моторика, мислення. Також на сайті є вірші, казки, колядки, скоромовки та загадки українською мовою. Для відпочинку знайдуться українські мультфільми та розвиваючі відео, розмальовки та вироби.
- <https://childdevelop.com.ua/> – унікальні завдання для розумних дітей. Сайт «Розвиток дитини» є гідним джерелом інформації. Тут розміщені корисні статті, поради, різноманітні завдання та вправи для дітей від дошкільнят до 4 класу з **математики, читання, англійської мови та письма**.
- <https://childdevelop.com.ua/generator/> – **генератор практичних завдань дозволяє створювати та відразу роздруковувати завдання для дітей різного віку з математики, читання та письма**.
- <https://електронна-енциклопедія.укр/> – Всеукраїнська електронна енциклопедія – це безкоштовна енциклопедія українською мовою. Вся інформація поділена на такі розділи: а ви знали, що?, динозаври, тварини, рослини, історія, їжа, космос, країни та міста, люди, традиції та культура, міфологія, чудеса світу.
- <https://learning.ua/> – це освітня платформа, де навчання відбувається за сценарієм дітей. Тут знайдуться завдання з двох предметів: математика та українська мова. Крім балів у якості оцінки учні також отримують так звані нагороди – це різноманітні ігри та розваги, доступні тільки для справді старанних дітей.
- <https://vchy.com.ua/> – дитячий освітній портал для інтерактивного навчання дітей за допомогою цікавих ігрових завдань та задач.
- <http://levko.info/> - «Левко» – **великий вибір ігор, лічилок, загадок, віршів, казок, аудіо- та відеоматеріалів, поради з рукоділля, розмальовки, найпростіші кулінарні рецепти для малечі, та сценарії дитячих свят**.
- «**Нашим діткам**» – сайт, присвячений дошкільнятам та ранньому розвитку дитини.
- «**Пустунчик**» – інформаційно-розважальний портал, присвячений розвитку, навчанню та відпочинку дитини.
- «**МегаЗнайка**» – величезна кількість цікавої і корисної інформації: казки, вірші, ігри, пісні, цікаві факти про різноманітні предмети та явища, про рослинний і тваринний світ, про людину та її діяльність.
- <http://abetka.ukrlife.org/> - «**Весела Абетка**» – **безліч оповідань, загадок, казок, ігор,**

**віршів, цікаво викладених для дітей відомостей з різних галузей знань.**

- **«З любов'ю до дітей»** – багато розвиваючих мультфільмів, відеозагадок, розвиваючих уроків, казок, творчих майстер-класів та дитячих пісень українською мовою.
- **Лого-Арт** – матеріали з діагностики та корекції вад мовлення, статті для батьків, описи дидактичних ігор.
- <https://osobluvadutuna.com.ua/category?tag=13> – «Особлива дитина», сайт містить багато різноманітних ігор, вправ, завдань, літератури для розвитку дітей з ООП (wym-1585027288367).
- <http://www.gra-sunflower.com.ua/tasks/> цікаві завдання з української та зарубіжної літератури, природознавства.
- <https://osvita.ua/school/70759/> – завдання для молодших школярів на період карантину.
- <http://www.logopedu.com.ua/> Клуб професійних логопедів – підбірка дидактичних матеріалів, малюнків, ілюстрацій, графічних завдань для розвитку зв'язного мовлення, для тренування пам'яті, уваги, мови.
- <http://logopedija.at.ua/load/> – логопедична новинка.
- <http://irina-logo.at.ua/> – сайт для логопедів.
- [http://metodichka.com.ua/Narabotki3\\_1.htm](http://metodichka.com.ua/Narabotki3_1.htm) – цікаві методичні матеріали на розвиток мовлення і звуковимови, веселі віршики, скоромовки, чистомовки для автоматизації та диференціації звуків.
- [http://osvita.ua/school/lessons\\_summary/edu\\_technology/31690/](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/31690/) – електронна презентація для логопедичних занять «Відгадай загадки!»
- <http://ped-kopilka.com.ua/igry-konkursy-razvlechenija/razvivayuschie-igry-dlja-doshkolnikov/page-2.htm> – розвиваючі ігри для дошкільнят.
- <http://logopedija.at.ua/> – цікава підбірка логопедичних ігор.

Авторські розробки вчителя-дефектолога для розвитку уваги, мислення, пам'яті Хоми Софії Володимирівни.

- Гра «КОЛЬОРОВІ ІГРАШКИ»

**«Кольорові іграшки».**

- Гра «МАТЕМАТИЧНІ ПЕРЕГОНИ»  
<https://learningapps.org/watch?v=p9xo82p2j20>
- Гра «ОДИН-БАГАТО»  
<https://learningapps.org/watch?v=pf1xm2hfa20>
- Гра «СКЛАДИ СЛОВА»  
<https://learningapps.org/watch?v=pmirmenac20>
- Гра «МАТЕМАТИЧНИЙ ДИКТАНТ»  
<https://learningapps.org/watch?v=pqzq4kanj20>
- Гра «ДОПОМОЖИ ЇЖАЧКОВІ РОЗКЛАСТИ ФРУКТИ»  
<https://learningapps.org/watch?v=pot3i4bfk20>
- Гра «ЗНАЙДИ МАМУ»  
<https://learningapps.org/watch?v=p2hh52kz320>

### **Комп'ютерні програми:**

**Комп'ютерна технологія корекції загального недорозвинення мови «Ігри для Тигри»** являє собою єдиний програмно-методичний комплекс і включає в себе:

- комп'ютерну програму «Ігри для Тигри»;
- методичні рекомендації щодо її застосування в корекційно-освітньому процесі (навчально-методичний посібник).

Комп'ютерна логопедична програма «Ігри для Тигри» призначена для корекції загального недорозвинення мови в дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.

У програмі більше 50 вправ, об'єднаних в чотири тематичні блоки, що представляють

основні напрямки корекційної роботи: «Фонетика», «Просодика», «Лексика» і «Звуковимова».

**Універсальний комп'ютерний комплекс (УКК) з корекційно-розвиваючою програмою «Живий звук»** призначений для ефективного розвитку мовлення та когнітивних навичок дитини, що має сенсорні й інтелектуальні порушення. Програма «Живий звук» включає в себе спеціально підготовлений набір навчально-корекційних підпрограм, які спрямовані на допомогу дітям, що мають порушення мовлення різного ступеня тяжкості та походження. Навчальний матеріал, пропонований у цікавому та доступному викладі, дозволяє надавати інформацію в привабливій формі, що не лише прискорює запам'ятовування змісту, але й робить його осмисленим і тривалим. Програмний комплекс «Живий звук» розрахований на користувачів дошкільного та молодшого і середнього шкільного віку.

**Kahoot!** – онлайн-сервіс для створення вікторин, дидактичних ігор і тестів – дає змогу створювати інтерактивні навчальні ігри: вікторини, обговорення, опитування. Сервіс пропонує три форми гри. Мета, з якою збираєтеся створити гру, допоможе визначитися з формою: визначити рівень ознайомленості учасників із тою чи іншою темою чи рівень її розуміння – вікторина (Quiz), улаштувати дискусію щодо певного питання, презентувати ідею й отримати щодо неї «зворотній зв'язок» – обговорення (Discussion), зібрати думки, погляди учасників на ту чи іншу проблему – опитування (Survey).

<http://edugames.rozumniki.ua/> – програма **Edugames**, яка містить 16 000 завдань з кожної теми програми початкової школи. Усі завдання інтерактивні, програма миттєво перевіряє відповіді – і діти відразу можуть дізнатися, які завдання виконали правильно, а де припустилися помилки.

На карантині сидять не лише діти, а й деякі батьки, тому вкрай важливо педагогам ІРЦ підтримувати зв'язок із ними, допомогти їм організувати найкращі умови в себе вдома.

#### **Для батьків.**

Діти з особливими освітніми потребами дуже емоційно прив'язані до батьків, то ж не панікуйте щодо коронавірусу й пояснюйте все малечі в ігровій формі, використовуючи прості, зрозумілі їй слова. Це доволі тонке завдання для батьків. З одного боку, пояснити треба, а з іншого – треба зробити це так, щоб у дитини не виникло зайвих страхів і тривоги. Адже так чи інакше карантин буде обговорюватись вдома з більшим чи меншим ступенем тривоги. І дитина точно відчує це. Гірше, коли вона не буде мати пояснень для себе. Тоді та тривога буде відкладатись у дитини всередині, а це дуже погано. Треба пояснювати все так, як є. Що це небезпечне захворювання, а карантин для того, щоби воно менше поширювалось, щоб ми могли про себе подбати.

**Не залишайте дитину одну вдома.**

Дитину з особливими освітніми потребами не бажано залишати вдома одну. У таких дітей не достатньо сформована відповідальність, а увага може відволіктись на якусь забавку й буде втрачено контроль.

Взагалі дітей небезпечно лишати самих. Їм у будь-який момент може стати нудно – і тоді вони можуть взятися до якихось заборонених занять чи предметів.

**Щоденно займайтеся з дитиною.**

Корекція розвитку дітей з особливими освітніми потребами потребує тривалої і систематичної роботи, яка охоплює всі види її діяльності. Через це дуже важливо, щоб корекційні заняття тривали й під час карантину.

Старанно, своєчасно виконуйте побажання та завдання педагогів. Намагайтеся щоденно закріплювати знання, по можливості робіть це в ігровій формі. Допомагайте дитині, але не виконуйте завдання за неї.

Корекційні завдання можуть використовуватися під час режимних моментів, організації дозвілля дитини, де знайдуть корисне застосування різні розвиваючі ігри, відповідно до віку і можливостей дитини.

Для підняття самооцінки, віри дитини в свої можливості, хваліть її за успіхи і досягнення, навіть найменші.

Якщо дитина втомилася – дайте їй невеликий відпочинок або займіть її іншою діяльністю.

Не вимагайте від дитини більше, ніж вона може.

Корисно розглядати разом з дитиною книжки, аналізувати малюнки, визначати на них об'єкти, місце їх розташування, форму, колір тощо.

Необхідно також розвивати в дитини елементарні уміння з ручної праці: користуватися олівцем, ножицями; вчити її виготовляти різні вироби; разом із нею виготовляти вироби з паперу, пластиліну, з природних матеріалів.

Важливо, щоб дитина отримувала задоволення від виконаної роботи, раділа результатам своєї праці. При цьому, дозувати співвідношення між допомогою дитині та мірою її самостійності: завжди мають залишатися для неї посильні завдання для самостійного виконання.

Доцільно влаштовувати домашні виставки зі зроблених дитиною виробів з паперу, з пластиліну, солоного тіста тощо.

Не соромтесь, звертайтеся за порадами до педагогів та психологів закладу освіти, інклюзивно-ресурсного центру, інших установ щодо правильності здійснення корекційно-розвиткової роботи з дитиною вдома в умовах карантину.

**Кілька рекомендацій від мами й експерта Onufryk Marianna стосовно того, як на карантині мінімізувати труднощі для батьків.**

Бережіть свій ресурс.

Відмовтесь або зведіть до мінімуму діяльність, яка викликає роздратування чи пригнічення. Будьте до себе поблажливими та не звинувачуйте себе в тому, на що не впливаєте.

Будьте інклюзивними.

Якщо у вас є ще діти, не придумуйте для кожного окрему активність. У побуті та дозвіллі має бути місце інклюзивній діяльності. Можна разом поприбирати чи розважитись у спосіб, який подобається всім.

Навчайтесь у радість.

Розробіть «карантинний» графік навчання – вчителі чи спеціалісти допоможуть вам із наповненням і консультуватимуть телефоном. Якщо ж думка про заняття викликає спротив, то заберіть слово «не» з меседжу «Карантин – це не канікули». Повернете його, коли разом із дитиною вирішите, що час настав.

Використовуйте нові можливості.

Якщо дитині потрібна консультація лікаря – спершу передзвоніть, мінімізуйте

відвідування закладів охорони здоров'я. Відеозв'язок дозволить передати зміни у поведінці чи здоров'ї дитини. Запишіть відео, якщо такий зв'язок наразі недоступний. Знайдіть інформацію про лікарів, які під час карантину консультують онлайн і безкоштовно: ➔ [https://bit.ly/likari\\_online](https://bit.ly/likari_online)

Якщо ви не можете вийти з дому, не вистачає коштів на необхідне – звертайтеся по допомогу! Багато благодійних та громадських ініціатив можуть підтримати вас.

Уникайте сенсорних перевантажень.

Планшет чи телефон з іграми, телевізор із останніми новинами на фоні, розмови по телефону і Скайпу – такий шум виведе з рівноваги будь-кого, а дитину з інвалідністю – й поготів. Мінімізуйте шум, обмежуйте сенсорні подразники. Це позитивно вплине на всіх членів родини.

Більше обійм!

Діти з інвалідністю, особливо ті, які мають аутизм, поведінкові розлади чи сенсорні порушення, чутливіше сприймають зміни у житті. Найкраще заспокійливе – це обійми найдорожчих людей. Випробуйте й на собі! Чергуйте обіймашки з тактильними знаками уваги: гладьте дитину по голові, руках, спині.

Мрійте.

Перебування разом дозволяє побачити – скільки всього ви досягли у розвитку дитини! Повірте у свою дитину ще більше та помрійте, якою вона буде через 10–15–25 років, якщо ви продовжите цю роботу. Намалюйте свої мрії, намітьте план «післякарантинних» активностей з їх реалізації. Робіть це, не поспішаючи, – у вас ще кілька тижнів попереду!